

AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

**İLKOKUL ÇAĞINDAKİ ÜSTÜN YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN İSTENDİK
ÖZELLİKLERİNİN ÖĞRETİM ORTAMINA YANSIMALARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SEDA ARSLAN

AMASYA
HAZİRAN/2017

AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

**İLKOKUL ÇAĞINDAKİ ÜSTÜN YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN İSTENDİK
ÖZELLİKLERİNİN ÖĞRETİM ORTAMINA YANSIMALARI**

Seda ARSLAN

**Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans İçin Kabul Edilen
Tezdir.**

Tezin Danışmanı
Prof. Dr. Murat GÖKDERE

AMASYA
HAZİRAN, 2017

AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafından Sınıf Eğitimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.30/06/2017

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Murat GÖKDERE

Üye:.....

Üye:.....

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Tezimin içeriği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

İmza

Seda ARSLAN

Tarih

ÖN SÖZ

Yüksek lisans ve tez döneminde emeğini ve vaktini esirgemeyen, desteğini her zaman hissettiğim değerli danışmanım Prof. Dr. Murat GÖKDERE' ye teşekkürlerimi sunarım. Lisans ve yüksek lisans döneminde desteğini esirgemeyen ve çalışmaya katkı sağlayan saygıdeğer hocam Doç. Dr. Ahmet BACANAK' a teşekkürler.

Tüm hayatım boyunca desteklerin esirgemedikleri gibi tez süreci boyunca da desteklerini en derinden hissettiğim, hayatımı kolaylaştırmak için her türlü imkânı sunan canım anneme ve canım babama sonsuz teşekkürler.

Seda ARSLAN

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
ÖZET.....	viii
ABSTRACT.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xi
GRAFİKLER LİSTESİ.....	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiv

BÖLÜM I

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	2
1.2. Araştırmanın Önemi.....	2
1.3. Araştırmanın Varsayımları.....	3
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	3
1.5. Tanımlar.....	3

BÖLÜM II

2. LİTERATÜR TARAMASI.....	4
2.1. Üstün Yetenek Kavramı.....	4
2.1.1. Üstün Yeteneklilik Tanımı.....	4
2.1.2. Üstün Yeteneklilik Kuramları.....	5
2.1.2.1. Renzulli'nin Üç Halka Kuramı.....	5
2.1.2.2. Stemerg ve Zhang'ın Beşgen Kuramı.....	7
2.1.2.3. Abraham ve tannerbaum'un Üstün yetenek Kuramları.....	8
2.1.2.4. Cohn'un Üstün Yetenek Kuramları.....	9
2.2. Üstün Yeteneklilerin Özellikleri.....	9
2.2.1. Zihinsel Özellikleri.....	9

2.2.2.	Sosyal Özellikleri.....	10
2.2.3.	Kişilik Özellikleri.....	11
2.3.	Üstün Yetenekli Öğrencilerin Sosyal- Duygusal İhtiyaçları.....	11
2.3.1.	Grup Üyeliği, Arkadaşlık, Kişilerarası İletişim.....	11
2.3.2.	Ev Desteği.....	12
2.3.3.	Okul Desteği.....	14
2.4.	Üstün Yetenekli Öğrencilerin Akademik İhtiyaçları.....	15
2.4.1.	Motivasyon.....	15
2.4.2.	Yaratıcılık.....	16
2.4.3.	Öğrenme Stilleri.....	17
2.5.	Üstün Yetenekli Çocukların Özellikleri ve Olası Problemler.....	19
2.6.	Literatür Taramasının Sonuçları.....	24

BÖLÜM III

3.	YÖNTEM.....	25
3.1.	Araştırma Modeli.....	25
3.2.	Örnekleme.....	26
3.3.	Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi.....	26
3.3.1.	Görüşme Yöntemi.....	26
3.3.1.1.	Öğretmen Görüşme Sorularının Hazırlanması.....	27
3.3.1.2.	Öğrenci Görüşme Sorularının Hazırlanması.....	27
3.3.2.	Gözlem Yöntemi.....	28
3.3.2.1.	Öğrenci Gözlem Envanterinin Hazırlanması.....	28
3.4.	Veri Toplama Aracının Uygulanması.....	28
3.4.1.	Görüşmenin Uygulanması.....	28
3.4.1.1.	Öğretmen Görüşmesinin Uygulanması.....	29
3.4.1.2.	Öğrenci Görüşmesinin Uygulanması.....	29
3.4.2.	Gözlemin Uygulanması.....	29
3.5.	Verilerin Analizi.....	30
3.5.1.	Görüşme Verilerinin Analizi.....	30
3.5.2.	Gözlem Verilerinin Analizi.....	31

BÖLÜM IV

4.	BULGULAR.....	32
4.1.	Öğretmen Görüşmesinden Elde Edilen Bulgular.....	32
4.2.	Öğrenci Görüşmesinden Elde Edilen Bulgular.....	58
4.3.	Sınıf İçi Gözlemden Elde Edilen Bulgular.....	80

BÖLÜM V

5. TARTIŞMA.....	88
------------------	----

BÖLÜM VI

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	96
6.1. Sonuçlar.....	96
6.2. Öneriler.....	98
6.2.1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler.....	98
6.2.2. İleride Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	99

7. KAYNAKLAR.....	99
-------------------	----

8. ÖZGEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLEERİ.....	110
---	-----

ÖZET

İlkokul Çağındaki Üstün Yetenekli Öğrencilerin İstendik Özelliklerinin Öğretim Ortamına Yansımaları

Üstün yetenekli öğrenciler sahip oldukları istendik özelliklerinin sınıf ortamına olumsuz yansımaları sonucu sorunlu çocuklar olarak görülmektedirler. Fakat bu durum öğrencilerin sahip oldukları, onları diğer bireylerden ayıran özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Bu durum göz önüne alındığında çalışmanın amacı, üstün yetenekli öğrencilerin sahip oldukları istendik özelliklerin sınıf ortamına yansımalarını belirlemektir.

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden örnek olay deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın örneklemini seçerken ölçüt örneklemden yararlanılmıştır. Çalışmanın örneklemini Amasya ilindeki üç merkez okulundaki dokuz üstün yetenekli öğrenci ve bu öğrencilerin öğretmenleri oluşturmaktadır. Veriler görüşme ve gözlem teknikleri ile toplanmıştır. Çalışmada kullanılan yapılandırılmış görüşme formu ve yarı yapılandırılmış gözlem formu araştırmacı tarafından hazırlanmış ve uygulanmıştır. Araştırmanın analizi içerik analizi olup görüşme verileri nitel araştırma yöntemine uygun N-VIVO programı ile analiz edilmiştir.

Araştırma bulguları üstün yetenekli öğrencilerin kolay ve hızlı öğrenmeleri sonucu dersi dikkatli şekilde dinlemedikleri, ödev veya bir proje gerçekleştirirken rehberliği kabul etmeyip yönlendirilmeyi reddettikleri, sınıfta yapılan etkinliklere gönüllü olarak katıldıkları yönündedir. Ayrıca insanlık ve çevre ile ilgili konularda aşırı duyarlılık gösterdikleri, kuralların uygulanması konusunda taviz vermedikleri böyle bir durumda arkadaşlarını kırmaktan çekinmedikleri, yaptıkları esprilerin anlaşılmaması durumunda moral bozukluğu ve kızgınlık yaşadıkları sonucuna varılmıştır.

Araştırma neticesinde, üstün yetenekli öğrencilerin istendik özelliklerinin eğitim ortamına yansımalarının olduğu açık bir şekilde ortaya çıkmıştır. Bu olumsuz yansımaların etkilerinin en aza indirilebilmesi için en önemli faktör öğretmen faktörüdür. Bu bağlamda lisans programları ve hizmet içi eğitim programları planlanırken, üstün yetenekli çocukların özellikleri ve yönelimlerinin dikkate alınması gerekmektedir. .

Anahtar Kelimeler:Üstün Yetenekli Öğrenciler, Olumlu Özellik, Olumsuz Yansıma

ABSTRACT

The Reflection Of Gifted Students' Talents To The Education Enviroment At Primary School Level

The gifted students are treated as students with problems as they reflect their positive talents to the classroom environment in a negative way. However, such a case results from their features that the other students do not have. This study is conducted to reflect the positive features of the gifted children to the classroom environment to clear away this negative perception on these students.

This study was carried out using sample event design which is one of the qualitative research methods. Criteria sampling was used while determining the sample of the research. The sample of the research consists of 9 gifted students attending to the primary schools in city center of Amasya and their teachers. The data was obtained through interviews and observations. An interview and quasi-structured observation forms were used for the sampling. The analysis of the research is content analysis and the interviews were analysed using N-VIVO program.

As a result of the study, it was seen that the gifted students did not pay attention to their teachers in the class because of their quick and easy learning features. They never accepted guidance for their homework and projects and they joined the classroom activities voluntarily. They depicted awareness to the humanity and environment and they did not compensate about the rules. They treated their friends cruelly and they claimed that their friends could not understand their jokes.

The research can be concluded that the gifted students reflect their positive features negatively in the teaching environment. The most important factor to minimize this effect is the teacher. In this context, it is crucial to take the features of the gifted children into account while planning the curriculum and designing the in-service training.

Key Words :Gifted Students, Positive Features, Negative Reflection

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Dunn ve Dunn Öğrenme Stili Modeline Göre Algısal Boyutlar.....	18
Tablo 2. Üstün Yeteneklilerin Güçlü Yönleri ve Olası Problemleri.....	19
Tablo 3. ÜYÖ'lerde Aşırı Merak Frekans Tablosu.....	35
Tablo 4. Yönlendirmeye Karşı Direnç İçin Frekans Sonuçları.....	37
Tablo 5. ÜYÖ'lerin Etkinlik ve Alıştırma Yapmadaki Gönüllülükleri.....	39
Tablo 6. ÜYÖ'lerde Görevi İhmal Etme.....	49
Tablo 7. ÜYÖ'lerin Hoşlandıkları ve Hoşlanmadıkları Görevlerdeki Davranışları.....	51
Tablo 8. ÜYÖ'lerde Aşırı Merak Frekans Tablosu.....	61
Tablo 9. ÜYÖ'lerin Başarıları Karşısındaki Çevreden Beklentileri.....	74
Tablo 10. Öğrenci (Ö ₃) Gözlem Formu.....	80
Tablo 11. Öğrenci (Ö ₅) Gözlem Formu.....	82
Tablo 12. Öğrenci (Ö ₆) Gözlem Formu.....	85

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Renzulli'nin Üçlü Halka Modeli.....	6
Şekil 2. Stenberg ve Zhang'ın Beşgen Kuramı Modeli.....	7
Şekil 3. Abraham Tannenbaum'un Üstün Yetenek Kuramı Modeli.....	8
Şekil 4. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Öğrenme Hızlarının Sınıf Ortamına Olumsuz Yansıması.....	32
Şekil 5. Üstün Yetenekli Öğrencilerde Aşırı Merak.....	35
Şekil 6. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Rehberliğe Karşı Gösterdiği Direnç.....	37
Şekil 7. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Alıştırmalara Katılma İstekliliği.....	38
Şekil 8. Üstün Yetenekli Öğrencilerde Aşırı Duyarlılık.....	40
Şekil 9. Üstün Yetenekli Öğrencilerde Katı Kuralcılık.....	42
Şekil 10. Üstün Yetenekli Öğrencilerde Mükemmeliyetçilik.....	44
Şekil 11. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Başarısızlık Karşısındaki Tutumları.....	46
Şekil 12. Üstün Yetenekli Öğrencilerde Aşırı Yoğunlaşma.....	49
Şekil 13. Üstün Yetenekli Öğrencilerde Benlik Saygısı.....	51
Şekil 14. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Ödül Tepkisi.....	53
Şekil 15. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Önerilere Karşı Tutumları.....	55
Şekil 16. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Esprilerinin Anlaşılmasında Verdikleri Tepkiler.....	56
Şekil 17. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Öğrenme Hızlarından Kaynaklanan Problemler..	58
Şekil 18. Üstün Yetenekli Öğrencilerde Aşırı Merak.....	60
Şekil 19. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Rehberliğe Gösterdiği Direnç.....	62
Şekil 20. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Etkinlik ve Alıştırma Yapmaya Karşı İsteklilikleri..	64

Şekil 21. Üstün Yetenekli Öğrencilerde Katı Kuralcılık.....	66
Şekil 22. Üstün Yetenekli Öğrencilerde Başarısızlık.....	69
Şekil 23. Üstün Yetenekli Öğrencilerin kendileri için verilen kararlara karşı tepkileri.....	72
Şekil 24. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Başarıları Karşısındaki Çevre Tutumu Beklentileri.....	74
Şekil 25. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Grup Başkanı Arkadaşı Olması Durumunda Tepkileri.....	75
Şekil 26. Üstün Yetenekli Öğrencilerde Espri Anlayışı.....	77
Şekil 27. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Çevre ve İnsanlıkla İlgili Kaygıları.....	78

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Derste Dikkatsizlik Yaşama Sebepleri.....	33
Grafik 2. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Olaylara Karşısındaki Tepkileri.....	41
Grafik 3. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Katı Kuralcılık Sonucu Arkadaşlara Gösterdikleri Tepkiler.....	43
Grafik 4. Üstün Yetenekli Öğrencilerde Mükemmeliyetçilik.....	45
Grafik 5. Başarısızlık Durumunda Üstün Yetenekli Öğrencilerin Tepkileri.....	47
Grafik 6. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Ödül Aldıklarındaki Tepkileri.....	53
Grafik 7. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Öneriye Karşı Tutumları.....	55
Grafik 8. Üstün Yetenekli Öğrencilerde Esprileri Anlaşılmadığında Verdikleri Tepkiler....	57
Grafik 9. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Öğrenme Hızından Kaynaklanan Dikkat Dağınıklığı.....	59
Grafik 10. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Rehberliğe Karşı Gösterdikleri Tepkiler.....	63
Grafik 11. Üstün Yetenekli Öğrenciler İçin Ödev ve Etkinliklerin Gerekliliği	64
Grafik 12. Üstün Yetenekli Öğrencilerde Katı Kuralcılık.....	66
Grafik 13. Üstün Yetenekli Öğrencilerde Mükemmeliyetçilik.....	68
Grafik 14. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Başarısızlık Tepkileri	70
Grafik 15. Üstün Yetenekli Öğrencilerde Aşırı Yoğunlaşma.....	71
Grafik 16. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Kendileri İçin Verilen Kararlara Karşı Tepkileri	72
Grafik 17. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Yönetilmeye Verdikleri Tepkiler.....	76
Grafik 18. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Anlaşılmayan Esriye Verdikleri Tepkiler.....	77
Grafik 19. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Çevre İnsanlık İle İlgili Kaygıları.....	79

KISALTMALAR LİSTESİ

BİLSEM: Bilim ve Sanat Merkezi

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

ÜYÖ: Üstün Yetenekli Öğrenci

Öğt: Öğretmen

Öğn: Öğrenci

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Üstün yetenekli bireyler ortalama üzeri (IQ> 120) zekâ, görev sorumluluğu ve yaratıcılığa sahip olan bireylerdir (Renzulli, 1984). BİLSEM yönergesine göre ise üstün yetenekli öğrenci 'zekâ, yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlarda yaşlarına göre yüksek düzeyde performans gösteren öğrenci' olarak tanımlanır (MEB, 2007).

Üstün yetenekli bireyler sahip oldukları olumlu özellikler yönüyle toplumda özel bir eğitime gerek duymayan bireyler olarak düşünülmektedirler. Fakat üstün yetenekli bireylerin sahip oldukları olumlu özelliklerden kaynaklanan bir takım olumsuz özellikler geliştirebilmektedirler. Olumlu özelliklerden kaynaklanan olumsuz özellikler şu şekilde sıralanabilir:

- Hızlı ve kolay öğrenen bireylerdir. Bu özelliklerinden dolayı derslerde dikkatsizlik yaşayabilmektedirler (Phillips, 2001; Hidreth, 2012).
- Oldukça meraklıdır. Bu özelliklerinden dolayı yetişkinlerin zor durumda kalabilecekleri sorular sorabilirler (Ersoy ve Avcı, 2001; Ataman, 2003).
- Kolay öğrenen bireylerdir. Tekrarlardan, ödev ve alıştırmaya yapmaktan sıkılabirler (Tempest, 1974).
- Ahlaki özellikleri gelişmiş öğrencilerdir. Çevre ve insanlıkla ilgili konularda aşırı duyarlılık gösterebilirler (Roedell, 1984; Formia ve Frame, 2001).
- Kurallara uyma konusunda dikkatlidirler. Bu konuda aşırıya kaçtıklarında kaba ve kırıcı olabilirler (Howard- Hamilton, 1994; Ataman, 2003).
- Yüksek beklentilere sahip olan bireylerdir. Bu özelliklerinden dolayı kendilerini çok eleştirir, gelişmiş hayal güçleri sayesinde kendilerine ulaşılması güç hedefler koyabilirler (Orange, 1996; Siegle ve Schuler, 2000).

- İlgilendikleri bir alana uzun süre yoğunlaşabilirler. Bu yoğunlaşma aşırı düzeyde olduğunda asıl yapmaları gereken işleri unutabilirler (Ataman, 2003).
- İlgili alanına giren işlerde uzun süre çalışabilirler. İlgilenmedikleri görevlerde ise olumsuz tepkiler ortaya koyabilirler. Direktif almaktan hoşlanmazlar. İnatçı bireylerdir (Philips, 2001; Akarsu, 2001; Ataman, 2001).
- Diğer insanlar tarafından kabul görme ihtiyacı içindedirler. Bu yüzden başarılı olmaya ve fark edilmeye ihtiyaç duyarlar (Ataman, 2003).
- Bağımsız çalışmaktan hoşlanırlar. Çevresindeki insanlardan direktif almaktan hoşlanmazlar (Treffinger, 1978).

1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı, üstün yetenekli öğrencilerin sahip oldukları istendik özelliklerin eğitim ortamına yansımalarını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda;

- Üstün yetenekli bireylerin özelliklerinin sınıf ortamına yansımaları konusunda öğretmen görüşlerini belirlemek,
- Üstün yetenekli bireylerin özelliklerinin sınıf ortamına yansımaları konusunda öğrenci görüşlerini belirlemek,
- Üstün yetenekli öğrencilerin özelliklerinin sınıf ortamına yansımalarını gözlemlemek amaçlanmaktadır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Üstün yetenekli öğrencilerin istendik özelliklerinin yansımaları olarak öğrenme ortamını etkileyecek bir takım olumsuz davranışlar sergileyebilmeleri muhtemeldir (Ataman, 2003). Üstün yetenekli bireyleri tanımak, sadece onların istendik özelliklerini tanımlamak değil, aynı zamanda ortaya koydukları olumsuz tutumlar hakkında da bilgi sahibi olmaktır (Karakuş 2010). Bu olumsuz tutumlarının öğretmenler ve çevrelerindeki diğer insanlar tarafından fark edilmesi, bu öğrencilerin problem olarak görülmesinin aksine sahip oldukları üstünlüğün gerektirdiği bir durum olarak görülmesini sağlayacaktır.

Üstün yetenekli bireylerin olumlu özelliklerinin sınıf ortamına olumsuz yansımaları üzerine ülkemizde gerçekleştirilen bir çalışmaya rastlanılamamıştır. Böyle bir çalışmanın

sonuçları ülkemizde sorunlu çocuk olarak görülen üstün yetenekli olma ihtimalini yok sayan öğrencilerin tanınmasına önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu öğrencilerin olumlu özelliklerinin olumsuz yansımalarının bilinmesi, ülkemizde üstün yetenekli çocuklar için hazırlanan programlara ve rehberlik hizmetlerine olumlu etki yapacağı düşünülmektedir. Böylece üstün yetenekli öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimine katkıda bulunulacaktır.

1.3. Araştırmanın Varsayımları

1. Araştırma grubunda olan öğretmen ve öğrencilerin gerçek görüşlerini aktardıkları varsayılmıştır.
2. Çalışma grubunu oluşturan üstün yetenekli öğrencilerinin tanınma sürecinin geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmıştır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırma belirlenen üç okuldaki ilkokul üçüncü ve dördüncü sınıf düzeyindeki dokuz üstün yetenekli öğrenci ve bu öğrencilerin öğretmenleri ile sınırlıdır.
2. Araştırma gözlem ve görüşme formundan elde edilen verilerle sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Üstün yetenekli birey: Amerika Eğitim Ofisi'nin 1978'de yaptığı kapsamlı tanıma göre üstün yetenekli bireyler; okulöncesi, ilköğretim veya lise seviyesinde potansiyel ispatlanmış veya sahip oldukları yetenekleriyle tanınan çocukları ve gençleri kapsar.

BİLSEM: Bilim ve Sanat Merkezi, okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretim çağındaki üstün veya özel yetenekli öğrencilerin, bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla açılan özel eğitim kurumudur (MEB, 2007).

BÖLÜM II

2. LİTERATÜR TARAMASI

Çalışmanın bu bölümünde üstün yetenek kavramına, üstün yeteneklilerin özelliklerine, üstün yetenekli öğrencilerin sosyal-duygusal ihtiyaçlarına, üstün yetenekli çocukların özellikleri ve olası problemlerine, üstün yetenekli öğrencilerin akademik ihtiyaçlarına değinilmiştir.

2.1.ÜSTÜN YETENEK KAVRAMI

2.1.1. Üstün Yeteneklilik Tanımı

Üstün yeteneklilik kendi başına bir veya sadece birkaç insanda gözlenen bir özellik değildir. Yetenek düzeyi ne olursa olsun tüm insanlarda bu özelliklerin varoluş seviyesinde, görülme sıklığında, ortaya çıkış zamanında ve bir araya gelmesinde meydana gelen farklılıklar sonucunda ortaya çıkmıştır (Akarsu, 2001).

Yetenek genetik özelliklerden etkilemesinin yanı sıra birçok araştırmacı onun çevre tarafından geliştiğini savunmaktadır. Aile, arkadaş grupları ve toplum deneyimleri çocuğun yeteneklerinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır (Culatta ve Tompkins 1999'dan aktaran: Ersoy ve Avcı, 2001).

Amerika Eğitim Ofisi'nin 1978'de yaptığı kapsamlı tanıma göre üstün yetenekli bireyler; okulöncesi, ilköğretim veya lise seviyesinde potansiyel ispatlanmış veya sahip oldukları yetenekleriyle tanınan çocukları ve gençlerdir. Bu çocuklar zihinsel, yaratıcı ve özel akademik yeteneği veya liderlik kabiliyeti olan, görsel ve icra sanatları gibi alanlarda yüksek kabiliyetli çocuklardır (AEO, 1978'den aktaran: Bildiren, 2016).

Marland Raporu'nun (1972) üstün yetenekli tanımına göre ise;

'Üstün zekâlı ve üstün yetenekli çocuklar alanında uzman kişiler tarafından profesyonelce tanılanmış ve herhangi bir alanda üst düzey kapasiteye sahip olan bireylerdir. Bu çocuklar farklılaştırılmış eğitim programlarına ihtiyaç duyarlar. Onların kendilerine ve topluma katkı sağlayabilmeleri için normal okul programlarının ötesinde bir program onlara hizmet etmelidir. Üstün

yetenekli çocuklar genel zihinsel yetenek, özel akademik yetenek, yaratıcı üretken düşünme, liderlik yeteneği, sanat ve psikomotor yetenekleri içeren alanların en az birinde olağanüstü performans gösteren çocuklardır.'

Ülkemizde ise üstün yetenekli bireylere eğitim veren kurumlardan olan Bilim ve Sanat Merkezleri yönergesine (BİLSEM) (2007)göre; üstün yetenekli öğrenci 'zekâ, yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlarda yaşitlarına göre yüksek düzeyde performans gösteren öğrenci' olarak tanımlanır.

Günümüzde üstün yeteneklilik daha çok zekâ ve akademik başarı boyutunda ele alınmaktadır. Fakat tanımlardan da anlaşılacağı gibi bir bireyin üstün yetenekli olması bazı kriterlere bağlıdır. Bu kriterler üstün bilim adamları tarafından bazı üstün yeteneklilik kuramları ile ortaya koyulmuştur. Bu bağlamda Renzulli'nin Üç Halka Kuramına, Sternberg ve Zhang'ın Beşgen Kuramına, Tannenbaum'un Üstün Yetenek Kuramına ve Chon'un Üstün Yetenek Kuramına değinilecektir.

2.1.2. Üstün Yetenek Kuramları

Üstün yetenek kuramlarından Renzulli'nin Üç Halka Kuramı, Sternberg ve Zhang'ın Beşgen Kuramı, Tannenbaum'un Üstün Yetenek Kuramı ve Chon'un Üstün Yetenek Yaklaşımı bu alandaki önemli çalışmalardandır.

2.1.2.1. Renzulli'nin Üç Halka Kuramı

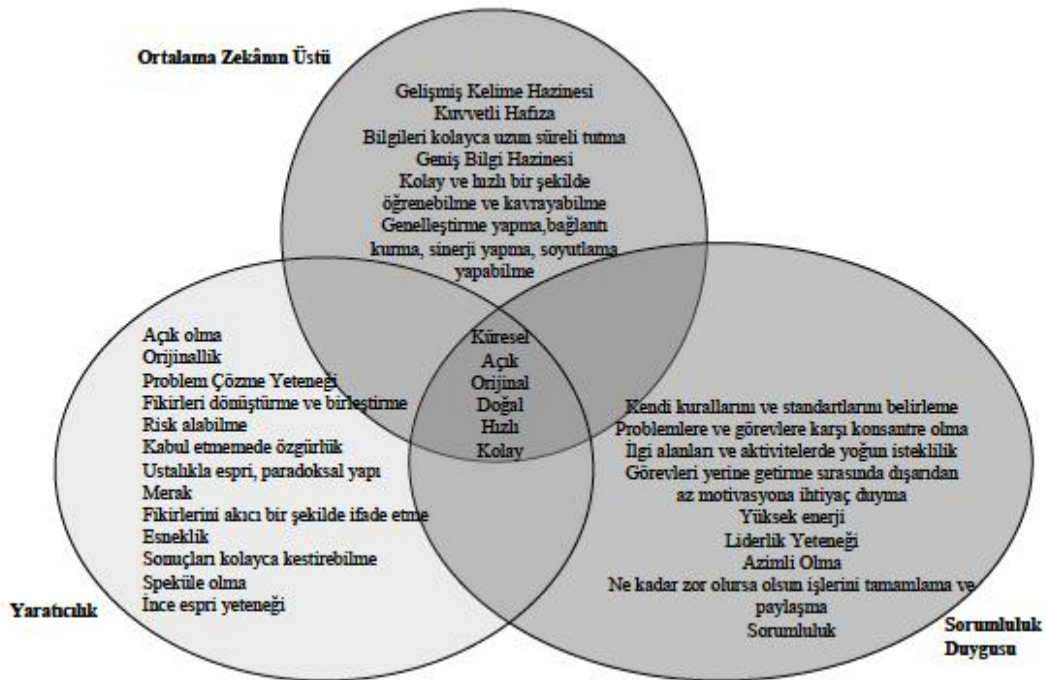
Üstün yeteneklilerin üç halka kuramı yaratıcı üretkenlik açısından insan potansiyelinin ana boyutlarını tanımlama girişimidir. Bu kurama göre üstün yetenekli olarak tanımlanacak kişilerde üç özellik bulunmalıdır. Bunlar; ortalamanın üzerinde üstün yetenek, görev sorumluluğu ve yaratıcılıktır. Renzulli'ye göre bunlardan herhangi birinin eksik olması o kişinin üstün yetenekli sayılmasını engellemektedir. Her bir kriter üstün yetenekli bireylerin gelişiminde ayrı bir rol oynamaktadır.

Renzulli'nin Üç Halka Kuramındaki halkaların ilkinin temsil eden ortalamanın üzerinde yetenekli olmak iki şekilde tanımlanabilir. Bunlar; ortalamanın üzerinde genel yetenek ve ortalamanın üzerinde özel yetenek. Genel özellikler tüm alanlara (Örneğin, genel zekâ) ya da belirli alanlara (örneğin dil yeteneği) dâhil edilebilen özellikleri içerir. Bu

yetenekler bilgiyi işleme ve deneyimlerle birleştirmeyi içerir. Ortalama üzerinde genel yeteneğe örnek teşkil edecek kelime ve numara ilişkilendirme, mekânsal ilişkiler, hafıza ve kelime dağarcığı gibi özellikler genel olarak zekâ ve uyum testleri ile ölçülebilirler. Özel yetenekler bir yada birkaç alanda bilgi beceri ve yetenek kazanma kapasitesidir. Özel yeteneklere örnek gösterilebilecek alanlar kimya, bale, heykel, fotoğraf gibi alanlardır.

İkinci halka olarak görev sorumluluğu belirtilmektedir. Her ne kadar motivasyon bireydeki tepkileri tetikleyen genel enerji olarak tanımlansa da görev sorumluluğu zorlu problemlerle baş edebilme enerjisini sunmaktadır. Azim, sabır, çok çalışma, işe adanmışlık, kendine güven, önemli problemlerle baş edebilme inancı görev sorumluluğunu tanımlamada en sık kullanılan kavramlardır.

Üç Halka Kuramında tanımlanan son halka yaratıcılıktır. Bu alanda yapılan çalışmalara bakıldığında açık olarak görülmektedir ki üstün yetenekli, dahi, yüksek derecede yaratıcı bireyler kavramları birbirinin yerine sıkça kullanılabilir. Yaratıcılık konusundaki büyük sorun yapılan farklı testlerin gerçekten yaratıcılığı ölçüp ölçmediğidir (Renzulli, 1984).

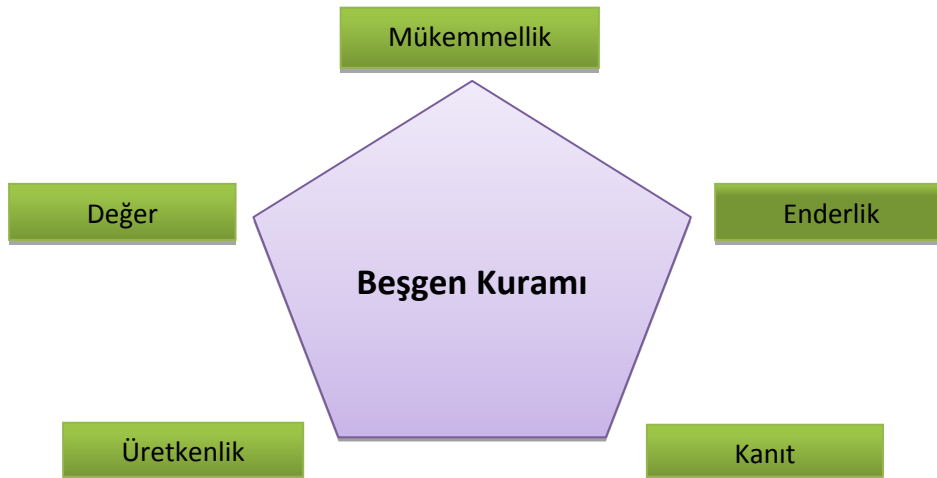
Şekil 1. Renzulli'nin Üçlü Halka Modeli (Karabey ve Yürümezoğlu, 2015)

2.1.2.2. Sternberg ve Zhang'ın Beşgen Kuramı

Beşgen modelinin amacı; insanların bireyleri üstün yapan özellikler hakkındaki sezilerini almak ve onları sistemli hale getirmektir. Bu teoriye göre, bir bireyin üstün yetenekli olarak tanımlanabilmesi için beş temel özelliğe sahip olması gerekmektedir. Bunlar; mükemmellik, enderlik, üretkenlik, kanıt ve değer kriterleridir.

Mükemmellik kriterine göre, birey bir veya birkaç alanda akranlarına göre daha üstün performans göstermelidir. Bu tanımda 'akranlarına görelilik' kavramı ön planda tutulmaktadır. Çünkü mükemmellik tanımı bu farklılığa dayanmaktadır. Enderlik kriteri, bir birey üstün olarak nitelendirilebilmesi için bir ya birkaç özelliğe en üst seviyede sahip olması gerekmektedir. Enderlik kriterinin mükemmellik kriteri ile bütünleşmesi gerekmektedir. Çünkü bir insan verilen bir özellik açısından üstünlük gösterebilir. Fakat bu özelliği değerlendiremez ise ender olarak nitelendirilemez. Dolayısıyla bu kişi üstün yetenekli olarak görülemez.

Üretkenlik kriteri, üstün yetenekli olarak değerlendirilen bir bireyin bu yönleri üretkenliğe yol açmalıdır. Bir ürün ortaya çıkarılmalıdır. Kanıt kriterinde ise, bir bireyin belirtilen alanlarda üstünlüğünün kanıtlanabilmesi için bir ya da daha fazla test ile değerlendirilmesi gereklidir. Sadece üstün yeteneklilik iddiasında bulunmak yeterli değildir. Bununla birlikte kullanılan ölçme araçlarının geçerli olması gerekmektedir. Ölçme araçları ölçmek istedikleri özellikleri ölçmelidir. Son kriter olan değer kriterinde ise yetenekli olarak tanımlanan bir kişinin kendi toplumunda insanlar tarafından değer görmesi gereklidir bu değeri görebilmesi için de üstün olduğu özelliklerde oldukça yüksek performans göstermelidir.

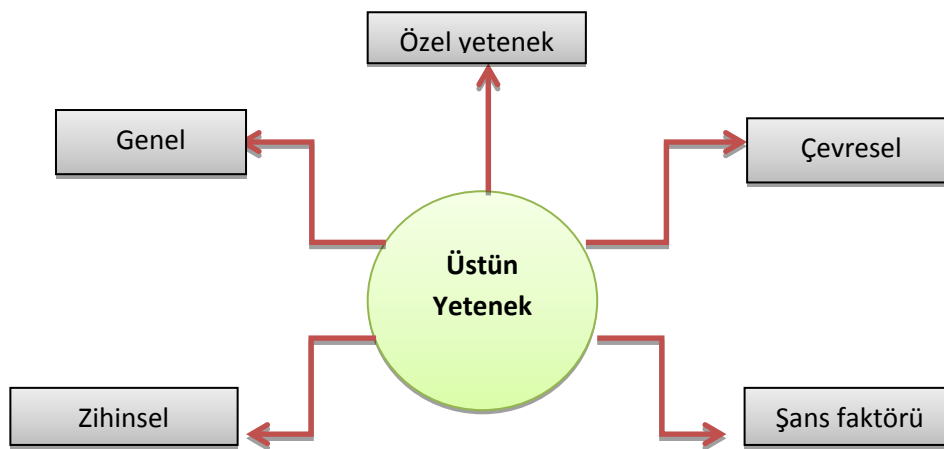
Şekil 2. Sternberg ve Zhang'ın Beşgen Kuramı Modeli (Sternberg, 1999)

2.1.2.3. Abraham Tannenbaum'un Üstün Yetenek Kuramı

Tannenbaum (1986), bir bireyin üstün zekâlı olarak nitelendirilebilmesi için beş özelliği bulundurması gerektiğini ileri sürmüştür. Bu beş özellik genel yetenek, özel yetenek, zihinsel olmayan faktörler, çevresel faktörler ve şans faktörüdür. Üstün yetenekli olarak tanımlanan bireylerde bu faktörlerin hepsinin bulunması gerekmektedir. Bu faktörlerden biri dahi eksik olsa birey, üstün yetenekli olarak nitelendirilememektedir (Tannenbaum, 1986'dan aktaran: Sak, 2011)

Genel yetenek IQ puanını ifade etmektedir. Tannenbaum'a göre IQ belirli bir puanın üzerinde olmalıdır. Özel yetenek, bireyin resim, müzik, matematik gibi belirli bir alanda üstün yetenek göstermesidir. Zihinsel olmayan faktörler, ego kontrolü, görevle adanmışlık, başarılı olma isteği gibi zihinsel olmayan psikolojik faktörlerdir. Çevresel faktörler, bireyin doğumundan itibaren karşılaştığı uyarılardır. Şans faktörü ise yeteneklerin ortaya çıkması için beklenmedik bir olayın olması gereğidir (Tannenbaum, 1986'dan aktaran: Bildiren, 2016).

Tannenbaum yetenekleri farklı olarak nadir olan yetenekler, fazla yetenekler, kotalı yetenekler, anormal yetenekler olarak da gruplamıştır. Nadir olan yetenekler toplumda ender rastlanan ve ihtiyaç duyulan yeteneklerdir. Fazla yetenekler yaşamı daha farklı anlamlandırmaya çalışan kişilerdir. Edebiyat, resim, müzik gibi alanlarda tanınmış olan kişilerdir. Kotalı yetenekler, toplumun ihtiyaç duyduğu bir alanda uzman kişilerdir. Anormal yetenekler ise tam olarak üstün yetenekli sınıfına dâhil edilememesine rağmen diğer insanların gerçekleştirilemez düzeyde gördükleri yeteneklerdir (Tannenbaum, 1986'dan aktaran: Bildiren, 2016).

Şekil 3. Abraham Tannenbaum'un Üstün Yetenek Kuramı Modeli

2.1.2.4. Cohn'un Üstün Yetenek Kuramı

Cohn'e (1981) göre, üstün zekâ alanları zihinsel, sanatsal, sosyal ve henüz belirlenememiş diğer alanlar olmak üzere dört bölüme ayrılmıştır.

Zihinsel alan sözel, sayısal, uzamsal ve henüz belirlenememiş boyuttaki yetenekleri, sanatsal alan sanat alanında sergilenen görsel işitsel ve diğer özel yetenekleri, sosyal alan, empati, liderlik ve diğer özel yetenekleri içerir. Henüz belirlenememiş diğer alanların tanımı ise yapılmamıştır.

2.2. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Özellikleri

Bu bölümde üstün yetenekli öğrencilerin zihinsel özelliklerine, sosyal özelliklerine ve kişilik özelliklerine değinilmiştir.

2.2.1. Zihinsel Özellikler

- 1) Zihinsel hareketlilik vardır.
- 2) Bir şeyleri öğrenmekten aşırı mutlu olurlar.
- 3) Genellikle konuşmayı ve okumayı erken yaşlarda öğrenirler. Düzgün cümleler kurabilirler. Kelime bilgileri oldukça fazladır.
- 4) Yapmak istedikleri etkinliklere kendileri başlayıp o etkinliği sürdürebilirler.
- 5) Hafızaları çok güçlüdür kolay ve hızlı öğrenirler.
- 6) Nesnelere, kavramları kolaylıkla ilişkilendirebilirler.
- 7) Bilgilerini bir başka duruma aktarmakta zorlanmazlar.
- 8) İlgilendikleri alanla uzun süre uğraşabilirler.
- 9) Mükemmeliyetçi bir yapıya sahiptirler ve rekabetten haz alırlar.
- 10) Her şeyi kendileri yapmaya daha çok isteklidirler ve genellikle başkalarından yardım almaktansa o işle kendilerinin uğraşmasını isterler.
- 11) İlgilerini çeken konularda uzun süre ve ayrıntılı araştırma yapmak isterler.
- 12) Gerçek ve hayalin farkını çok erken yaşlarda yaparlar.
- 13) Duygu ve düşüncelerini ifade etmenin çeşitli yollarını kullanırlar. Zorlanmadan kendilerini ifade edebilirler.
- 14) Zor olanla uğraşmak onlara haz verir. Kolay konulardan hoşlanmazlar.

- 15) Doğru ve yanlış arasındaki farkı erken kavrarlar. Kendi yanlışlarını kavrar ve bu yanlışları tekrarlamaktan kaçınırlar.
- 16) Sorumluluk sahibidirler.
- 17) Hata yapmaktan korkar ve üstesinden gelmek için olan güçleri ile uğraşırlar.
(Hany, 1995; Jackson, 1997; George, 1995; Davis, 1998)

2.2.2. Sosyal Özellikler

- 1) Espri yapma becerileri ve mizah anlayışları akranlarına göre oldukça ilerdedir.
- 2) Kendi zekâ düzeyindeki bireylerle arkadaşlık kurmaktan hoşlanırlar. Daha çok kendilerinden büyüklerle arkadaş olmayı tercih ederler.
- 3) Duygusal gerilimlerini çekinmeden ifade ederler.
- 4) Liderlik özellikleri vardır. Grup üyeleri tarafından çabuk kabul edilir ve kendilerini kolaylıkla sevdirebilirler.
- 5) Dış görünüşleri açısından bakımlı bireylerdir. İnsanlara karşı naziktirler.
- 6) Çevrelerindeki farklılıklara uyum sağlamakta zorlanmazlar.
- 7) Daha olgun davranışlar sergilerler.
- 8) Katı ve sert olmaktan ziyade daha hassas ve duyarlıdır.
- 9) Risk almaktan hoşlanırlar
- 10) Bireysel farklılıklara saygı duyarlar. Kurdukları ilişkilerde bireylerin ırkına, diline, dinine ilişkin bir ayrım yapmazlar.
- 11) Birçok problemle karşılaşabilir, bu problemlere çözüm üretebilirler.
(Hany, 1995; Jackson, 1997; George, 1995; Davis, 1998)

Betts ve Neihart (1985) üstün yetenekli bireylerin sosyal ve duygusal gelişim alanlarını yedi kısımda incelemiştir. Bu alanlar:

- I. Kendinin farkına varma, anlama ve kabul etme
- II. Başkasının farkına varma, anlama ve kabul etme
- III. Kişilerarası beceriler
 - a) İletişim becerileri
 - b) Görüşme becerileri
 - c) Tartışma becerileri
 - d) Çatışma yönetim becerileri
- IV. Grup süreci ve etkileşim becerileri
- V. Yaratıcılık
 - a) Yaratıcı düşünme ve problem çözme

- b) Gevşeme ve görsel hayal
- VI. Üstün yeteneklilik problemleri
- VII. Geliştirici çevre ve insanlar

2.2.3. Kişilik Özellikleri

1. Başarılı olmaktan zevk duyarlar.
2. Çalışkandır. Kendi hatalarının farkına varırlar ve düzeltmek için ellerinden geleni yaparlar.
3. Genelde arkadaşları arasında popülerdirler. Arkadaşları arasında kolay kabul görürler ve arkadaşlıkları uzun sürer.
4. Sorumluluk sahibidirler ve üstlendikleri sorumlulukları yerine getirmek için tüm çabalarını ortaya koyarlar.
5. Başkalarıyla kolaylıkla işbirliği yapabilirler.
6. Azimlidirler.
7. Alçak gönüllüdürler. Başkalarına yardımcı olmaktan hoşlanırlar.
8. Liderlik özellikleri vardır.
9. Sakindirler.
10. Yeniliklerden mutlu olurlar.
11. Kendilerine özgü fikirleri vardır.
12. Çok sempattirler. İnsanlar üzerinde olumlu etki bırakırlar.

(Hany, 1995; Jackson, 1997; George, 1995; Davis, 1998)

2.3. Üstün Yetenekli Bireylerin Sosyal Duygusal İhtiyaçları

Bu bölümde üstün yetenekli bireylerin sosyal duygusal ihtiyaçları içerisinde yer alan; grup üyeliği, arkadaşlık, kişiler arası iletişim, ev desteği, okul desteği hususlarından bahsedilmiştir.

2.3.1. Grup Üyeliği, Arkadaşlık, Kişilerarası İletişim

Her yaştaki çocuğun veya yetişkinin kendi yaşlıları ile iletişim kurmaya ihtiyacı olduğu gibi üstün yetenekli çocuk ve yetişkinlerinde kendi yaşlıları ile iletişim kurmaya ihtiyacı vardır. Üstün yetenekli bireylerin bir gruba dâhil edilmesi farklı araştırmacılar

tarafından farklı şekillerde ifade edilmiştir. Maslow'a (1954) göre, kendisini bir gruba ait hissetmek veya grup içinde bir yere sahip olmak her bireyin ihtiyacıdır. Üstün yetenekli bireyler göz önüne alındığında bu ihtiyaçlar daha yoğunlaşmaktadır. Leyden'e (1985) göre, eğer arkadaşları bu bireyleri kabul etmezse okul bu bireyler için çekilmez bir hal alır. Wallace (1983), üstün yetenekli bireylerin bir gruba ait olmaya, oyuna, paylaşmaya ve kabul görmeye ihtiyaçları olduğunu belirtmiştir.

Üstün yetenekli çocuklar kişilik özelliklerinden dolayı genellikle kendilerinden yaş olarak daha büyük bireyler ile iletişim kurmayı tercih ederler. Üstün yetenekli çocukların yetişkinlerle olan iletişimi bu yetişkin bireylerle erken çalışmaya katılma olarak okul programları tarafından desteklenmekte ve alanında uzman yetişkin eğitimciler ile rehberlik programları sayesinde geliştirilmektedir (Altman, 2010).

İleri düzeyde üstün zekâlı olan çocuklar akranlarından farklı olduklarını, orta düzeydeki üstün zekâlılara göre daha çok hissetmekte ve uyum konusunda daha fazla problem yaşamaktadırlar (Hollingworth 1942'den aktaran: Terman, 1925).

Barbe (1954) ise, üstün yetenekli çocukların bu yeteneklerinin çok fazla kabul görmediği ortamda topluma uyum sağlamak için üç yola başvurduklarını belirtmiştir. İlki gruba dâhil olmaktan kaçınırlar. İkincisi kabul görme ve dikkat çekme amacı ile sınıfta ilginç davranışlar sergileyebilirler. Son olarak da diğerlerine uyum sağlamak amacı ile bildikleri soruları cevaplamayarak zekâlarını gizleyebilirler (Barbe 1954'den aktaran: Oğurlu ve Yaman, 2010).

2.3.2. Ev Desteği

Eğitimde en büyük role sahip olan etkenler arasında bireyin kendisinin yanı sıra okul ve aile gelmektedir. Desteği, teşviki ve keşfi güçlü olan ailelerin üstün zekâlı çocuklarının yetenekleri akranlarına göre daha üst düzeyde gelişim göstermektedir (Robinson ve diğerleri, 2007).

Okulda her hangi bir probleme sahip olan çocuk ailesi tarafından anlaşıldığında ve desteklendiğinde bu problemleri ile daha kolay baş edebilmektedir. Aile desteğinin bir diğer önemli yönü ise okulda bu öğrencilerin ihtiyaçları yeterince karşılanmadığında fark edilmektedir (Philips, 2001). Ev desteği çocuğa yaşamının her alanında büyük katkı sağlamaktadır ve onların mutluluğunda ve başarısında büyük rol oynamaktadır (Freman 1979,1991'den aktaran: Philips, 2001).

Üstün yetenekli çocuğa sahip olmak çoğu aile için avantaj olarak görülse de aile bu çocukların eğitiminde bir takım güçlükler yaşamaktadır. Bu güçlükler Karakuş'un (2010) ailelerin üstün yetenekli çocukları yaşadıkları sorunlar ile ilgili yaptığı çalışmada şu şekilde belirlemiştir:

Soru sorulması ile ilgili yaşanan problemler:

- Çok soru sorma
- Sabırsız olma
- Ailelerin araştırma yapmak zorunda kalmaları
- Ailelerin yetersiz kalmaları
- Verilen cevaplardan çocuğun tatmin olmaması
- Ailenin ne yapacağını bilememesi
- Açık ve mantığa uygun cevaplar bekleme

İletişim becerileri ile ilgili güçlükler:

- Kendini beğenme
- Farklı yönlerini ortaya koyma
- Arkadaşları tarafından kabul edilmeme
- Çevre ile uyumsuzluk yaşama
- Kardeşleri ve arkadaşları ile uyum sağlayamama
- Kendini kolaylıkla ifade etmekte zorluk yaşama
- Çekingen olma

Eğitimsel güçlükler:

- Diğer öğrencilerin velileri tarafından tepki alma
- İlgili alanlarında çalışmada ısrarcı olma
- Çokbilmiş olarak görülme
- Öğretmenlerinin beklentilerinin yüksek olması
- Öğretim programlarının onların düzeylerine göre yetersiz kalması
- Eğitsel çalışma alışkanlıklarının güçlüklerle kazandırılması
- Ödev yapmada gönülsüz olma

Farklı isteklere sahip olmalarına yönelik problemler:

- Farklı isteklere sahip olma
- Kurs ve kamplara katılmaya yönelik istekler

2.3.3. Okul Desteği

Üstün yetenekli çocuklar akranları ile kıyaslandığında bilgiyi daha çabuk alırlar. Bu da onların sıkılmalarına sebep olabilir (Ataman, 2003). Üstün yetenekli öğrencilerin okul ortamına uyum sağlamalarına yardımcı olabilmek amacıyla bu öğrenciler için değişik eğitim ve öğretim yöntemleri kullanılmaktadır. Bu yöntemleri altı grupta incelemek mümkündür. Çağlar'a (2004) göre, bu hususlar; okula erken başlatma, hızlandırma-çabuklaştırma –sınıf ilerletme, türdeş yetenek grupları, özel sınıf eğitimi, özel okul eğitimi, program zenginleştirmedir.

Erken okula başlatma; erken tanılanmış üstün yetenekli bireylerin okula erken başlatılmasında her hangi bir sakınca olmadığını savunur. Bu fikrin savunucularına göre erken gelişmiş çocukların okula erken kabul edilmemesi onların gelişimini engellemektedir. *Hızlandırma-çabuklaştırma-sınıf ilerletme*; çocuk okula başladığında veya başlatıldıktan sonra okul başarısına göre bir ya da iki sınıf üst sınıfa atlatmak şeklinde gerçekleştirilen yöntemdir. *Türdeş yetenek grupları*; aynı yetenek grubuna sahip bireylerin aynı sınıfta toplanmasını esas alan yöntemdir. *Özel sınıf eğitimi*; bu yöntemde zekâ puanı 130 ve üzerindeki çocuklar aynı sınıflarda bir araya getirilir. Bu sınıflardaki öğrenci sayısı en fazla 20 kişidir. *Özel okullarda eğitim*; Bu okullara da özel sınıflar eğitiminde olduğu gibi zekâ puanı 130 üzerinde olan öğrenciler kabul edilir. Bu okullar öğrencinin ihtiyacını karşılayabilecek çeşitli araç gereçler ve laboratuvarlar ile donatılmıştır. Program zenginleştirme; bu yöntemde üstün yetenekli çocuklar normal sınıflarında eğitimlerine devam etmekte, uygulanan normal öğretim programını kullanmaktadırlar. Farklı olarak normal programın yanı sıra öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarına göre geliştirilmiş, derinleştirilmiş, zenginleştirilmiş bir program izlerler.

Okullarda uygulanan destek programlarının yanı sıra öğretmenlerin özellikleri de üstün yetenekli öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamada önemli rol oynamaktadır (Tamir,1995). Öğretmen nitelikli bir eğitimin ana faktörüdür ve bu yüzden bir öğretmeni iyi yapan ne sorusunun cevabı önemlidir. Bir öğretmen nitelikleri ve becerileri yönü ile iki kategoriye ayrılır. Bunlar; profesyonel-eğitsel (Professional-pedagogical) ve kişisel-duygusal (personal-emotional) dır. Profesyonellik olarak, bir öğretmen özgün ve yaratıcıdır, öğrencilerine kendinden örnekler sunar, onlara rehberlik yapar, merak ve motivasyonlarını geliştirmelerinde öğrencilerine destek olur. Kendi düşüncelerini basit ve anlaşılır bir şekilde ifade edebilir. Kişisel-duygusal kısımda; iyi bir öğretmen, iyi bir ailenin özelliklerine sahip olmalıdır; duyarlı, ilgili, özenli, anlayışlı, teşvik edici ve destekleyici özelliklere sebep olmalıdır. Bu özellikler öğrencilerin kendilerine güvenlerini artırmakta,

güçlü yanlarını kuvvetlendirmelerini ve zayıf yönleri ile mücadele etmelerine yardımcı olmaktadır (Horin, 2004'ten aktaran: Khalil ve Accariya, 2016).

Üstün yetenekli öğrencilerin okulla ilgili birtakım uyum sorunları vardır. Bu sorunlar Kerr (1991) tarafından şu şekilde belirtilmiştir:

- Yalnızlıktan, kendilerinin ve başkalarının onlara yüklediği akademik beklentiler ve okul etkinliklerine fazla katılmaktan kaynaklanan stres ile kapasitelerinin ve olgunluklarının ötesinde kararlar vermeleri istenmesinden kaynaklanan stres,
- Stres ve hayatın anlamı hakkında varoluşçu çatışma ile kontrol edemedikleri durumlardaki duygu yoğunluğu gibi birçok durumdan gelebilecek depresyon,
- Üstün başarıya götüren değil, gerçekçi hedeflere ulaşmayı engelleyen mükemmeliyetçilik,
- Tatmin edici olmayan akran ilişkileri,
- Ender durumlarda intihar (Robinson ve diğerleri,2007'den aktaran: Ogurlu ve diğerleri, 2015).

2.4. Üstün Yetenekli Bireylerin Akademik İhtiyaçları

Bu bölümde üstün yetenekli bireylerin akademik ihtiyaçları içinde yer alan; motivasyon, yaratıcılık ve öğrenme stilleri hususundan bahsedilmiştir.

2.4.1. Motivasyon

Motivasyon bir şeyi yapmak için harekete geçmek demektir (Akbaba, 2006). Motivasyon iç motivasyon ve dış motivasyon olarak ikiye ayrılmaktadır. İç motivasyon bireyin kendi memnuniyeti için kendi isteği ile çalışması iken, dış motivasyon işin ceza ve ödül gibi dış faktörler ile yürütülmesidir (Phillips ve Lindsay, 2006). Lens ve Rand'e (2000) göre, çoğumuzda iç motivasyon ve dış motivasyon birlikte işlemektedir.

Motivasyonu üstün yeteneklilik tanımında kullanan bilim adamlarından birisi olan Renzulli, (1986) bir bireyin üstün yetenekli olarak kabul edilebilmesi için ortalama üzerinde zeka, motivasyon, yaratıcılık özelliklerine sahip olması gerektiğini belirtmiştir (Feldhusen ve Hoover (1986), üstün yetenekliliği, zekâ, özel yetenekler ve motivasyonun bileşeni olarak tanımlamıştır.

Üstün yetenekli bireylerin motivasyonunu etkileyen bazı faktörler vardır. Bunlar;

a) *Öğrenme ve öğretmenin motivasyondaki rolü*; üstün yetenekli bireyler hızlı düşünen, hızlı anlayan ve mükemmel bir hafızaya sahip olan bireylerdir. Onlar kolayca öğrenir ve öğrendikleri şeyi kolayca hatırlarlar (Terman, 1925). Sınıfta arkadaşlarının kendisine göre daha yavaş olması ve sık tekrarlar bu öğrencilerin sıkılmasına sebep olabilir ve bu da onların motivasyonunu olumsuz olarak etkileyebilir (Feldhusen, 1998).

Okuldaki yetenek grupları, alanında uzman öğretmenler ve genişletilmiş program üstün yetenekli bireylerin yeteneklerini artıran faktörlerdendir (Wallace, 1983). Üstün yetenekli bireylere serbest seçim hakkı verme ve bağımsız öğrenme onları motive eden diğer sebeplerdendir (Hay, 1993).

b) *Desteğin motivasyondaki yeri*; birçok araştırmacı aile desteğinin üstün yetenekli bireylerin başarısında çok büyük öneme sahip olduğunu belirtmiştir (Radford, 1990). Bloom (1935)'e göre, yetenek gelişiminin erken yıllarında öğrenmeyi kolaylaştıran ödüllerin yanı sıra aile ve öğretmen desteği ve cesaretlendirmesi de motivasyon artırıcı etkindir.

c) *Sosyal ve duygusal faktörlerin motivasyondaki rolü*; stres ve özellikle kaygı gibi duygusal faktörler motivasyonu engelleyen faktörlerdir. Az miktarda kaygı öğrenmeye yardımcı olurken, kaygı düzeyinin çok yüksek olması öğrenmeyi engelleyebilir (Fontana, 1981'dan aktaran: Phillips ve Lindsay, 2006).

Üstün yetenekli bireyler de yeteneklerini geliştirmek için bir gruba ait olmaya ve iletişime ihtiyaç duyarlar (Gomme, 2000). Bu yüzden akran ilişkileri ve sosyal kabul üstün yetenekli bireyler için oldukça önemlidir.

2.4.2. Yaratıcılık

Yaratıcılık; hem bireysel hem de toplumsal öneme sahiptir. Kişisel olarak yaratıcılık gerçek hayat problemlerini çözmek ile ilgilidir. Toplumsal olarak ise yaratıcı bir birey bilim ve teknolojiadaki gelişimlerin ve sanat içindeki güzelliklerin öncüsüdür (Sternberg, 1990).

Sınıf ortamı bir öğrencinin yaratıcılığında büyük öneme sahiptir (Cropley, 1994). Bu yüzden öğretmenler öğrencilerinin yaratıcılıklarını geliştirmelerinde önemli role sahiptir (Sak, 2004). Öğrencilerin yaratıcı düşüncelerini etkileyen öğretmen davranışlarının üç

özelliği vardır. Birincisi öğretmenin kendisi rol modelidir. İkincisi; öğretmenin sağladığı sınıf atmosferidir. Sıra dışı fikirlere cevap veren bir sınıf atmosferinin kurulması yaratıcılığı geliştirmektedir. Üçüncü özellik ise öğretim etkinliklerinde ödül ve öğrenci yaratıcılığını beslemektir (Cropley,1994).

Fleith'e (2000) göre, öğretmenlerin yaratıcılığı geliştiren sınıf ortamı şu şekildedir:

Öğretmen tutumları;

- Öğrencilere seçim hakkı tanıma
- Öğrencilerin öz güvenlerini geliştirmelerini sağlama
- Öğrencileri farklılıklarını kabul etme
- Öğrencilerin fikirlerine saygılı olma, kendi fikirlerini kabul ettirmeye çalışmama
- Öğrencilerin yaratıcılıklarının farkına varmalarına olanak tanıma

Strateji;

- Takım ve işbirliğine dayalı çalışma
- Serbest zaman tanıma
- Esneklik sağlama
- Sanatsal etkinlikler
- Beyin fırtınası

Aktiviteler;

- Açık uçlu aktiviteler
- Serbest yazı ve çizim çalışmaları

Eğitim sistemi,

- ✓ Programlanmamış zaman

2.4.3. Öğrenme Stilleri

Yapılan son çalışmalarda üstün yetenekli öğrencilerin seçtiği öğrenme stillerinin onları akranlarından ayırıp ayırmadığını belirlemeye çalışmıştır (Griggs, 1984). Öğrenme stillerine göre dört temel değişken;

- I. Çevresel: Ses, ışık, sıcaklık ve tasarım

- II. Duygusal: Yapı, süreklilik, motivasyon, sorumluluk, uygunluk
- III. Sosyolojik: Çiftler halinde, akranlarla, yetişkinlerle, yalnız öğrenme, çeşitli yollarla
- IV. Fiziksel: Algısal tercih, hareketlilik, alışma, zaman

(Dunn ve Dunn'ın 1978'den aktaran: Griggs, 1984).

Tablo 1. Dunn ve Dunn Öğrenme Stili Modeline Göre Algısal Boyutlar (Bildiren, 2013)

Görsel öğrenme	Gördüklerini okuduklarını hatırlarlar Net görüntülerle renkleri kullanarak düşünür ve öğrenirler Resimlerle ve sözcüklerle düşünmeye yatkındırlar Yüzleri iyi hatırlarlar Liste yapmayı severler İşittiklerini uzun süre bellekte tutamazlar Yazılı olmayan bilgiyi algılayamayabilirler İsimleri hatırlamakta zorlanırlar Karmaşık ortamlarda huzursuz olurlar
İşitsel Öğrenme Stilleri	İşittiklerini hatırlarlar Yazarken konuşurlar Ses, ritim, melodi hatırlamalarını sağlar Uzun anlatımlarda dikkatleri dağılmaz Gürültüden rahatsız olurlar Resimli anlatımları tercih etmezler Okumaktansa dinlemeyi tercih ederler İsimleri rahat hatırlarlar Karmaşık ortamlarda huzursuz olurlar
Dokunsal- kinestetik öğrenme stili	Yapılanı hatırlarlar Oyunlardan çok hoşlanırlar Dokunma ve hareket önemlidir Dramayı, dans etmeyi, koşmayı severler Uygulayarak öğrenmeyi tercih ederler Laboratuvar çalışmalarında başarılıdırlar Konuşulanları ve görüleni hatırlamakta

zorlanırlar
Yazım hataları yaparlar
Okumayı pek sevmezler

2.5. Üstün Yetenekli Çocukların Özelliklerinin Güçlü Yönleri ve Olası Problemler

Üstün yetenekli çocuklar toplumlar ve ebeveynler tarafından kabul gören çocuklardır. Bu istekliliğin altında yatan en temel neden, akranlarından bariz şekilde önde olmalarını sağlayan özellikleridir. Toplumların ve ebeveynlerin kolay kabullerinin altında bu özelliklerin onları toplumda akranlarından sosyo-ekonomik olarak daha ileri düzeylere taşıyacağı beklentisi yatmaktadır. Tablo 2’de ise, üstün yetenekli çocukları akranlarından farklı kılan özellikler ve bu özelliklerin toplumsal yaşantıya her zaman olumlu yansımayacağını gösteren durumlar yer almaktadır.

Tablo 2. Üstün Yeteneklilerin Güçlü Yönleri ve Olası Problemleri (Ataman,2003)

Güçlü Yönler	Olası Problemler
Bilgileri çok çabuk kazanabilir.	Diğer çocukların ona kıyasla öğrenme hızları yavaş olduğundan sıkılabilir ve rutin işlerden hoşlanmayabilir.
İçsel güdülenmeye ve yüksek bilişsel düzeye sahiptir. Oldukça meraklıdır.	Zaman zaman erişkinlerin utanabilecekleri sorular sorabilirler. Yönlendirmeye karşı gelebilirler. İlgilendikleri pek çok konu vardır.
Soyut şeyleri kavramsallaştırma ve sentez yapma becerisine sahiptirler. Problem çözmekten ve bilişsel etkinliklerden hoşlanırlar.	Detayları atabilir veya istemeyebilirler. Alıştırma yapmaktan hoşlanmayabilirler. Öğretim sürecini sorgulayabilirler.
Neden sonuç ilişkisini kolaylıkla bulabilirler.	Duygular gibi bire bir mantıklı olmayan konuları kabul etmekte zorlanabilirler.

	Kültürel davranışlar, kader gibi noktalarda aşırı mantıklı olduklarından uyumsuzluk yaşayabilirler.
Gerçeği severler ve ona ulaşmak isterler. Adil olmaktan hoşlanırlar,	Pratik olmakta güçlük çekebilirler. İnsanlıkla ilgili konularda kaygı taşırlar.
Bazı şeyleri organize etmekten, insanları yönlendirmekten pek çok şeyi sistemleştirmekten hoşlanırlar.	Birtakım kuralları katı kullanmaları onların dışarıdan kaba, zorba, patronumsu gözükmelerini sağlayabilir.
Kelime dağarcıkları çok geniştir ve pek çok alanda geniş bilgiye sahiptirler.	Bazı durumlardan kaçınmak için kelimelerden yararlanırlar. Uygun olmayan durumlarda kelimeleri kendi amaçlarına ulaşmak için kullanabilirler.
Eleştiri yapma becerisine sahiptirler, yüksek beklentileri vardır. Fazlaca hem kendilerini hem de diğer bireyleri eleştirirler.	Bu eleştirilerde aşırıya kaçabilirler. Kendilerini fazlaca eleştirdiklerinde cesaretleri kırılabilir ve kendilerini depresif hissedebilirler.
Güvenilir gözlemcilerdir. Ender durumları da her zaman için olasılık dâhilinde görürler. Yeni deneyimlere oldukça açıktırlar.	Zaman zaman bir noktaya aşırı yoğunlaştıklarında hayatlarının geri kalan kısmını unutabilirler.
Oldukça yaratıcıdırlar. Pek çok şeyi kendi yöntemleriyle ya da yeni bir metotla yapmayı severler.	İstemeyerek de olsa bazı planların gidişatını ya da kaderini etkileyebilirler ve bunun ardından farklı ya da sıra dışı etiketi alabilirler.
Kendi sevdikleri ve seçtikleri alanda çok uzun süre dikkatlerini toplayabilirler. Davranışlarını bir amaç doğrultusunda gerçekleştirirler. Çok kararlıdırlar.	Böyle bir konsantrasyonun kesilmesine karşı olumsuz düşünürler. Gündelik rutinleri yerine getirmekte zorlanırlar.

Diğer bireylere karşı oldukça hassas ve Kendilerinin eleştirilmesine ya da empatik davranabilirler. Başkaları arkadaşları tarafından kabul görmeme tarafından kabul görür olma istedi konusunda kaygıları vardır. Diğer insanların da benzer değer yargılarına sahip olduklarını umarlar. Başarıya ve fark edilmeye ihtiyaçları vardır.

Yüksek enerjileri vardır. Oldukça Aktif olmadıklarında kendilerini oldukça dikkatlidirler ve belli bir noktada yoğun bir kötü hissederler. Diğer bireylerin de şekilde zihinsel ve bedensel çaba programlarını bozabilirler. Sürekli uyaran gösterebilirler. açlığı içindedirler.

Bağımsızdırlar. Bireysel çalışmaktan Arkadaş ve ailelerinin onlara direktif hoşlanırlar. vermesinden hoşlanmazlar.

Esprî yetenekleri kuvvetlidir. Espri yeteneklerini olumsuz ve incitici kullanabilirler. Organize olmakta güçlük çekebilirler. Sürekli uyum göstermekte zorlanabilirler. Durumlardaki olağan dışı tarafları görebilirler. Yaptıkları espriler arkadaşları tarafından anlaşılmadığında kızabilirler. Dikkat çekmek için esprilerde aşırıya kaçtıklarında sınıfın palyaçosu haline dönüşebilirler.

Tablo 2'de de görüldüğü gibi üstün yetenekli bireylerin özellikleri her bireyin isteyeceği türden özellikleri içermektedir. Fakat toplumumuzda gözden kaçırılan önemli bir nokta vardır ki; istedik özelliklerden oluşan bu durum dikkatli olunmaması durumunda bir problemler yumağını da beraberinde getirmektedir.

Bu bağlamda ülkemizde üstün yetenekli olarak tanılanan çocukların bu problemlerle karşı karşıya kalıp kalmadıkları araştırılması gereken bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.6. Literatürdeki İlgili Çalışmalar

Bu bölümde üstün yetenekli bireylerin istendik özellikleri ve bu istendik özelliklerin yansımaları ile ilgili yurt içi ve yurt dışında yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

2.6.1. Yurt İçindeki Çalışmalar

Gökdere ve Çepni (2003)'nin "Üstün yetenekli Çocuklara Verilen Değerler Eğitiminde Öğretmenin Rolü" adlı çalışmasında üstün yetenekli öğrencilerin özelliklerine değinmiş ve bu özellikler sonucunda ortaya çıkacak olumsuzlukları ifade etmiştir. Üstün yetenekli çocukların benlik kavramının yaşıtlarına göre daha ilerde olduğunu ve bunun sonucunda aşırı bencillik yaşayabileceklerini, arkadaşları arasında popüler olduklarını ve bu durum karşısında hep önde olmak isteyebileceklerini, akranlarına göre daha ilerde oldukları için uyum sorunu yaşayabileceklerini belirtmiştir.

Ataman (2003) ün "Üstün Yetenekli/Zekâlı Çocuk İle Yaşamak" adlı çalışmasında üstün yetenekli çocukların güçlü yönlerinden kaynaklanan olası problemlerine ve bu çocukların eğitiminde öğretmenin rolüne değinmiştir. Araştırma sonuçlarına göre üstün yetenekli öğrencilerin hızlı öğrenmelerinden, aşırı duyarlılıklarından, aşırı yoğunlaşmalarından, mizah anlayışlarının gelişmiş olmasından, bağımsız olmaktan kaynaklanan bir takım olumsuzluklar geliştirdiklerini belirtmiştir.

Karakuş (2010)'un "Üstün Yetenekli Çocukların Anne Babalarının Karşılaştıkları Güçlükler" adlı çalışmasında ailelerin üstün yetenekli bir çocuğa sahip olmakla yaşadıkları güçlükleri ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışma Adana Bilim Sanat Merkezine devam eden 97 veli ile gerçekleştirilmiştir. Veri elde etmek için anket kullanılmış ankette üç açık uçlu soruya da yer verilmiştir. Üstün yetenekli çocuğa sahip olmakla ilgili yaşanan güçlükler nelerdir sorusu için oluşturulan temaları soru sorma ile ilgili yaşanan güçlükler, iletişim becerilerine yönelik güçlükler, örgün eğitime yönelik güçlükler, farklı isteklere yönelik güçlükler ve aileden kaynaklanan güçlükler olarak belirlemiştir.

Özbay ve Palancı (2011)'in "Üstün Yetenekli Çocuk ve Ergenlerin Psikososyal Özellikleri" adlı çalışmasında üstün yetenekli çocukların ve ergenlerin sosyal ve duygusal sorunlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmada ahlaki yönden aşırı duyarlılık, yüksek streslilik, yalnızlık, mükemmeliyetçilik gibi olumsuz yansımalara yer verilmiştir. Üstün yetenekliler için program hazırlanırken sosyal duygusal özelliklerine göre de planlama

yapılması gerektiği, çevresindekilerin destekleyici tutumları ile üstün yeteneklilerin öz güven, başarı motivasyonlarının olumlu olacağı sonucuna varılmıştır.

Oğurlu ve Yaman (2010)'ın “ Üstün Zekâlı/ Yetenekli Çocuklar ve İletişim” adlı çalışmasında üstün zekâlı ve yetenekli çocukların çevreleri ile olan iletişimini etkileyen özellikler araştırılmıştır. Bunların; arkadaşlık, liderlik, benlik saygısı, asilik, hayal kırıklığı gibi özellikler olduğu belirtilmiştir.

Kanlı (2011)'in “Üstün Zekâlı ve Normal Ergenlerin Mükemmeliyetçilik, Depresyon ve Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi” adlı çalışmasında üstün yetenekli bireylerin çevrelerinde daha iyi tanınabilmesi için bu ilişkinin anlaşılmasını amaçlamıştır. Çalışma TC Beyazıt Ford- Otosan İlköğretim Okulu'nda yürütülmüştür. Çalışmanın örneklemini 5,6,7. Sınıf düzeyindeki 129 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmadan elde edilen bulgularda öğrencilerin zekâ düzeylerinin depresyon, mükemmeliyetçilik ve sürekli kaygı düzeylerini etkilediği yönündedir.

2.6.2. Yurt Dışındaki Çalışmalar

Philips (2001)'in çalışmasında üstün yetenekli öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarını değerlendirmeyi amaçlamıştır. Çalışma için iki ilçedeki beş okuldan 15 öğrenci seçmiştir. Çalışmanın yürütülmesi esnasında durum çalışması kullanmıştır. Öğrenciler, öğretmenler ve velilerle görüşmeler gerçekleştirmiştir. Sonuçta üstün yetenekli bireylerin sosyal duygusal ihtiyaçları ve akademik ihtiyaçları olmak üzere ihtiyaçlar listesi oluşturulmuştur.

Fornia ve Frame (2001) yaptığı çalışmada çalışmasında üstün yetenekli çocukları ve özelliklerini özetlemiştir. Çalışmasında üstün yetenekli bireylerin özellikleri hakkında ailelerin bilgi sahibi olmalarını sağlamak ve bu özellikler kapsamında onlara yol gösterici teknikler sunmayı amaçlamıştır. Çalışmasında üstün yetenekli öğrencilerin mükemmeliyetçilik, başarısızlık, duygusal hassasiyet gibi özelliklerine yer vermiştir.

Vialle, Heaven ve Ciarrochi (2007) yaptığı çalışmada kişilik faktörleri, sosyal-duygusal destek ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçlamıştır. Çalışmanın örneklemini beş fen lisesindeki 950 öğrenci içerisinden ELLA ve SNAP testleri kullanılarak seçilmiştir. Araştırmada üstün yetenekli bireyler akranları ile kıyaslandığında Beden Eğitimi ve Coğrafya alanları dışında önemli akademik başarılar ortaya koyduklarını ortaya koymuştur.

Blass (2011) çalışmasında üstün yetenekli bireylerin sosyal duygusal zorlukları ve başarısızlık arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Sosyal duygusal zorlukları akranlar tarafından dışlanma, stres, kaygı, depresyon, mükemmeliyetçilik olarak belirtmiştir. Çalışmanın sonucunda üstün yetenekli öğrencilerin sosyal duygusal iyi olma hali ile okul başarısı arasında kuvvetli bir ilişkinin olduğunu vurgulamıştır.

Peyre ve diğerleri (2016) çalışmasında okul öncesi dönemdeki üstün yetenekli çocukların duygusal, davranışsal ve sosyal güçlüklerini araştırmıştır. Çalışmanın örneklemini 5-6 yaşlarındaki 1100 çocuk oluşturmaktadır. Davranışsal, sosyal, duygusal problemler SDQ testi ile ölçülmüştür. Çalışma sonucunda SDQ testinde normal IQ seviyesine sahip çocuklar ile üstün yetenekli çocuklar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

2.7. Literatür Taramasının Sonuçları

Araştırmanın genel amacı üstün yetenekli bireylerin özelliklerinin sınıf ortamına yansımalarını belirlemektir. Çalışma konusu hakkında yurtiçinde yurt içinde yapılmış bir çalışmayla karşılaşılmamıştır.

Üstün yetenekli bireyler sahip oldukları olumlu özellikler sonucu sınıf ortamında bazı olumsuz davranışlar sergileyebilmektedirler. Bu özellikler ve davranışlar; bilgiyi kolay karamaları sonucu derste sıkılma, meraklı olma özelliklerinden kaynaklanan zorlayıcı sorular sorma, çevre ve insanlığa karşı aşırı duyarlı olma, kurallara karşı hassas olma bunun sonucunda kırıncı ve kaba olma, ilgilendikleri duruma karşı aşırı yoğunlaşabilirler ve bunun sonucu olarak yapmaları gereken asıl işi unutabildikleri şeklindedir.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde, araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama aracının geliştirilmesi, uygulanması ve verilerin analiz edilmesine yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Üstün yetenekli bireylerin olumlu özelliklerinin sınıf ortamına yansımalarının incelenmesine yönelik yapılan bu tez çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden özel durum çalışmasının iç içe geçmiş çoklu durum deseni kullanılmıştır. Özel durum çalışması, araştırmacıya veriyi yakından inceleme imkânı sunar. Bu çalışma küçük coğrafik alanı ya da sınırlı sayıda bireyi araştırma konusu olarak seçer. Özel durum çalışması, karşılaşılabilecek muhtemel bir olayı kendi içinde çalışan, olgu ve içinde bulunduğu içerik arasındaki sınırların tam olarak belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan bir araştırma yöntemidir (Yin, 1984'ten aktaran: Yıldırım ve Şimşek, 2011). İç içe geçmiş çoklu durum deseninde birden fazla durum söz konusudur ve bu durumların her biri kendi içerisinde çeşitli alt bölümlere ayrılarak çalışılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Bu tez çalışması üç aşamada yürütülmüştür. Bu aşamalar;

1. Üstün yetenekli öğrencilerin özelliklerinin sınıf ortamına yansımalarını belirlemek amacıyla öğretmen görüşlerinin alınması
2. Bu kapsamda belirlenen üstün yetenekli öğrencilerle görüşme yapılması
3. Üstün yetenekli öğrencilerin özelliklerinin olumsuz yansımalarını doğal ortamında tespit etmek amacıyla sınıf içi gözlemin yapılmasıdır.

3.2.Örneklem

Çalışmanın örnekleme olarak amaçlı örneklem kapsamı altında bulunan ölçüt örneklem seçilmiştir. Ölçüt örneklem önceden belirlenmiş bir takım ölçütlerin tümü üzerinde yapılan çalışmalar ve gözden geçirmelerdir (Bütün ve Demir, 2011). Bu tez çalışmasının yürütülme alanı Amasya ili olduğu için çalışmanın örnekleminin bu ilden seçilmesi uygun görülmüştür. Çalışma, Türkiye'nin Amasya ilinin üstün yetenekli öğrenci sayısının yoğun olarak bulunduğu iki özel okul ve bir devlet okulunda yürütülmüştür. Çalışmanın örneklemini üçüncü ve dördüncü sınıf düzeyindeki dokuz üstün yetenekli öğrenci ve bu öğrencilerin sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Öğrencilerden dördü üçüncü sınıf seviyesindeyken beşi beşinci sınıf öğrencisidir. Cinsiyet açısından öğrencilerden üçü erkek altısı ise bayandır ve örneklem bir erkek sekiz bayan öğretmenlerden oluşmaktadır. Örnekleme oluştururken ailelerin sosyo-ekonomik durumu ve eğitim seviyelerinin yakın olması göz önünde bulundurulmuştur. Örnekleme yer alan öğretmenlerin en az on yıllık görev deneyimleri olması ve örnekleme oluşturan öğrencilerine en az iki yıl öğretmenlik yapmış olmaları ölçütleri ile örneklem oluşturulmuştur.

3.3. Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi

Verilerin toplanmasında öğretmen ve öğrencilerle yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ve yapılandırılmış gözlem tekniği kullanılmıştır.

3.3.1. Görüşme Yöntemi

Görüşme yöntemi, insanın aklından geçen durumların ortaya çıkarılmasını sağlayan ve insanların hikâyelerini bir araya getirmek için kullanılan bir yöntemdir (Bütün ve Demir, 2014). Görüşme, önceden belirlenmiş ve bir amaç doğrultusunda kişilerin karşılıklı olarak soru sorma ve cevap verme olanağına sahip olduğu eğitim aracı olarak da tanımlanabilir (Çepni, 2010).

Yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi soruların önceden hazırlandığı, bireylere ya da koşullara göre sorular ve sorma sırası yönüyle esneklik sağlamaya imkân veren bir yöntemdir (Çepni, 2010).

Bu çalışmada üstün yetenekli öğrencilere ve bu öğrencilerin sınıf öğretmenlerine yarı yapılandırılmış görüşme uygulanmış, öğretmen ve öğrenci görüşme soruları oluşturulmuştur.

3.3.1.1.Öğretmen Görüşme Sorularının Hazırlanması

Çalışmada üç merkez okuldan belirlenen dokuz üstün yetenekli öğrencinin öğretmenlerine yönelik, üstün yetenekli öğrencilerin özelliklerinin sınıf ortamına yansımalarını belirlemek amacıyla literatür yardımıyla on dokuz açık uçlu soru listesi oluşturulmuştur. Danışman ve nitel araştırma uzmanlarının görüşleri alındıktan sonra, belirlenen amaçları tam olarak ölçmediği tespit edilen altı soru listeden çıkarılmış ve on üç açık uçlu soru bulunan bir soru listesi oluşturulmuştur. Bu sorular, örneklemdaki dokuz üstün yetenekli öğrencinin öğretmenlerine yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile uygulanmıştır. Öğretmen görüşme soruları Ek-1'de verilmiştir.

3.3.1.2.Öğrenci Görüşme Sorularının Hazırlanması

Üç merkez okuldan belirlenen dokuz üstün yetenekli öğrenciye, öğretmen görüşme sorularının her birine karşılık gelebilecek şekilde sınıf seviyeleri de göz önünde bulundurularak on yedi açık uçlu sorunun yer aldığı bir soru listesi oluşturulmuştur. Danışman ve nitel araştırma uzmanlarının görüşleri alındıktan sonra dört açık uçlu soru belirlenen amaçları ölçmede yetersiz oldukları gerekçesiyle soru listesinden çıkarılmıştır. On üç açık uçlu sorunun bulunduğu yarı yapılandırılmış görüşme soruları öğrencilere uygulanmıştır. Öğrenci görüşme soruları Ek-2'de verilmiştir.

3.3.2. Gözlem Yöntemi

Gözlem herhangi bir ortamda ortaya çıkan davranışı derinlemesine tanımlamak amacıyla kullanılan bir yöntemdir. Araştırmanın konusu olan olay, olgu, durumları ayrıntılı açıklama ve tanımlama yapılmasını sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Gözlemlerle elde edilen verilerin asıl amacı; gözlemlenen olayı, olay içinde geçen etkinlikleri, bu etkinliklere katılan insanları ve gözlenen kişinin bakış açılarından gözlemleri betimlemektir (Bütün ve Demir, 2014).

3.3.2.1.Öğrenci Gözlem Envanterinin Hazırlanması

Üstün yetenekli öğrencilerin özelliklerini ve bu özelliklerin sınıf ortamına nasıl yansıdığını belirlemek amacıyla yapılandırılmış bir gözlem envanteri hazırlanmıştır. Gözlem envanterinde literatür yardımıyla belirlenen, üstün yeteneklilerin sınıf içinde sergilemesi muhtemel 13 davranışa yer verilmiştir. Gözlem envanteri hazırlama sürecinde danışman ve nitel araştırma uzmanlarının alınmıştır. Öğrenci gözlem envanteri Ek-3'de verilmiştir.

3.4. Veri Toplama Aracının Uygulanması

Bu bölümde öğrenci görüşme sorularının uygulanması, öğretmen görüşme sorularının uygulanması ve sınıf içi gözlem envanterinin uygulanması açıklanmıştır.

3.4.1. Görüşmenin Uygulanması

Bu bölüm öğretmen görüşmelerinin uygulanması ve öğrenci görüşmelerinin uygulanması olarak iki başlık altında sunulmuştur.

3.4.1.1. Öğretmen Görüşmesinin Uygulanması

Literatür taraması ve uzman görüşleri alınarak kapsam geçerliliği sağlanan ölçme aracı Amasya ili merkezindeki üç okulda dokuz üstün yetenekli öğrencinin öğretmenlerine uygulandı. Görüşmelerin uygulanma aşamasına Amasya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinlerin alınması ile başlandı (EK-4). Alınan izin belgesi okullara gönderilerek çalışma konusu hakkında öğretmenler bilgilendirildi. Ölçme aracı örnekleme uygulanmadan önce görüşme için örnekleme en uygun zaman belirlendi. Ölçme aracı fiziki ve rahatlık açısından uygun ortam sağlandıktan sonra yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile görüşmeler yapıldı. Görüşmelerin uygulanacağı örneklemedeki öğretmenlere ses kaydı kullanılmasının bir sakıncası olup olmayacağı soruldu. Bir öğretmenin ses kaydını uygun bulmaması üzerine kendisinden alınan veriler elle, sekiz öğretmenden alınan veriler ise dijital ses kayıt cihazı kullanılarak kayıt edildi. Kayıt edilen veriler araştırmacı tarafından yazıya döküldü. Yazıya geçirilen veriler katılımcılara tekrar okutuldu. Elde edilen veriler bulgular bölümünde sunuldu.

3.4.1.2. Öğrenci Görüşmesinin Uygulanması

Literatür taraması ve uzman görüşleri alınarak kapsam geçerliliği sağlanan ölçme aracı Amasya ili merkezindeki üç okulda dokuz üstün yetenekli öğrenciye uygulandı. Ölçme aracı örnekleme uygulanmadan önce iki günlük alıştırmaya süreci geçirildi. Ölçme aracını uygulamak için uygun ortam sağlandıktan sonra yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile görüşmeler gerçekleştirildi. Öğrencilere ses kaydı yapılması için gerekli izinler alındı. Her hangi bir sakıncasının olmayacağı kanısına varıldıktan sonra öğrencilerle yapılan görüşmeler dijital ses kayıt cihazıyla kaydedildi. Kayıt edilen veriler araştırmacı tarafından yazıya döküldü. Elde edilen veriler bulgular bölümünde sunuldu.

3.4.2. Gözlemin Uygulanması

Araştırmanın amacının belirtildiği ve bu amaç doğrultusunda hazırlanan on üç davranışın bulunduğu yapılandırılmış gözlem envanteri kapsamında gözlem

gerçekleştirilmiştir. Gözlemin uygulanma aşamasına dokuz üstün yetenekli öğrenci içerisinde görüşme verileri de göz önünde bulundurularak belirlenen ve davranışları gösterme sıklığı fazla olan üç öğrenci ile başlanmıştır. Öğrencilerin on ikişer saat gözlemlenmelerine olanak sağlanması amacıyla her bir öğrenci için iki gün belirlenmiştir. İkili eğitimin gerçekleştirildiği okulda öğrenci ilk dersten başlanılarak altıncı derse kadar iki gün süreyle gözlemlenmiştir. Tam zamanlı eğitim veren okulda ise günlük ders saati dokuz saat olması gerekçesi ile gözleme ikinci ders saatlerinde başlanmış dört saat sabah iki saat öğleden sonra olmak üzere bu okuldaki iki öğrenci ikişer gün süre ile gözlemlenmiştir. Gözleme başlama esnasında ilk olarak sınıf düzeni, sınıftaki öğrenci sayısı, gözlemlenen öğrencinin oturduğu sıra dâhil tüm fiziksel yapı ayrıntılı olarak not edilmiştir. İlk öğrenci için ilk dersin başlama saati olan sekiz, diğer iki öğrenci için ise ikinci dersin başlama saati olan dokuz ellide gözleme başlanmış ve bir ders süresinin kırk dakika olduğu ardışık altı ders saati boyunca ikişer gün gözlem yapılmış ve gözlemden elde edilen veriler ders saati belirtilerek not edilmiştir.

Bu ölçme aracı üç üstün yetenekli öğrenci üzerinde, her öğrenci için 12 saat olacak şekilde uygulanmıştır. Fakat ilk 6 saat içinde elde edilen verilerin güvenilir olmayacağı gerekçesiyle çalışma kapsamında kullanılmamıştır. Elde edilen veriler gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra bulgular bölümünde açıklanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Çalışmada içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi toplanan verileri açıklayabilecek kavramla ve ilişkilere ulaşmayı amaçlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Bu kısımda görüşme ve gözlemlerle elde edilen verilerin analiz aşaması açıklanmıştır.

3.5.1. Görüşme Verilerinin Analizi

Görüşme esnasında dijital ses kayıt cihazları ile elde edilen verilerin dökümü yazılı hale getirildikten sonra N-Vivo paket programı ile çözümlenmiştir. Yapılan analizde

literatürdeki çalışmalar da göz önünde bulundurularak her bir soru için araştırma amacına uygun kodlar belirlenmiştir. Kodlama işlemi uzman görüşlerine sunulmuştur. Kodlar belirlendikten sonra detaylı analiz gerçekleştirilmiştir. Kodlama işlemi sonucu öğretmen görüşmelerinde 14 tema ve 114 kod, öğrenci görüşmelerinde 14 tema ve 70 kod oluşturulmuştur. Elde edilen bulgular tablo ve grafiklerle desteklenmiştir.

3.5.2. Gözlem Verilerinin Analizi

Gözlem envanterinde belirlenen maddeler doğrultusunda, her bir öğrencinin sınıf içi davranışları, gerekli açıklamalar ile birlikte gözlem envanterine kayıt edilmiştir. Öğrenci sayısının az olması sebebiyle elde edilen veriler elle kodlanmıştır. Kodlama işlemi uzman görüşüne sunulmuştur. Elde edilen veriler bulgular bölümünde açıklanmıştır.

BÖLÜM IV

4.BULGULAR

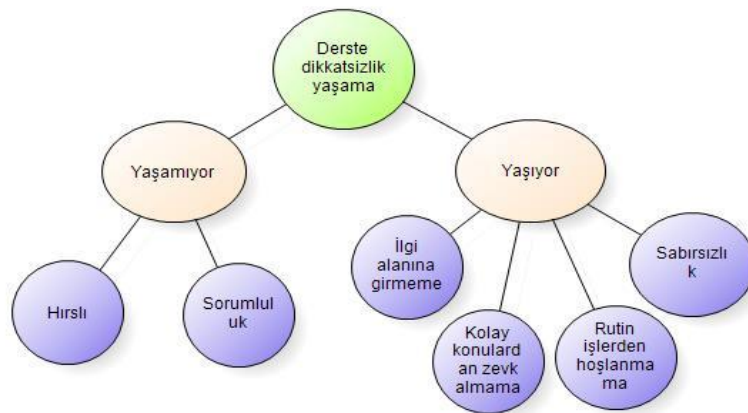
İlkokul düzeyindeki üstün yetenekli öğrencilerin istendik özelliklerinin sınıf ortamına yansımalarının araştırıldığı bu çalışmada bulgular, öğretmen görüşmelerinden elde edilen, öğrenci görüşmelerinden elde edilen ve sınıf içi gözlemden elde edilen bulgular olmak üzere üç başlık altında sunulmuştur.

4.1. Öğretmen Görüşmesinden Elde Edilen Bulgular

Öğretmen görüşmelerinde her bir soruya verilen cevaplar şekiller, grafikler ve tablolarla sunulmuştur.

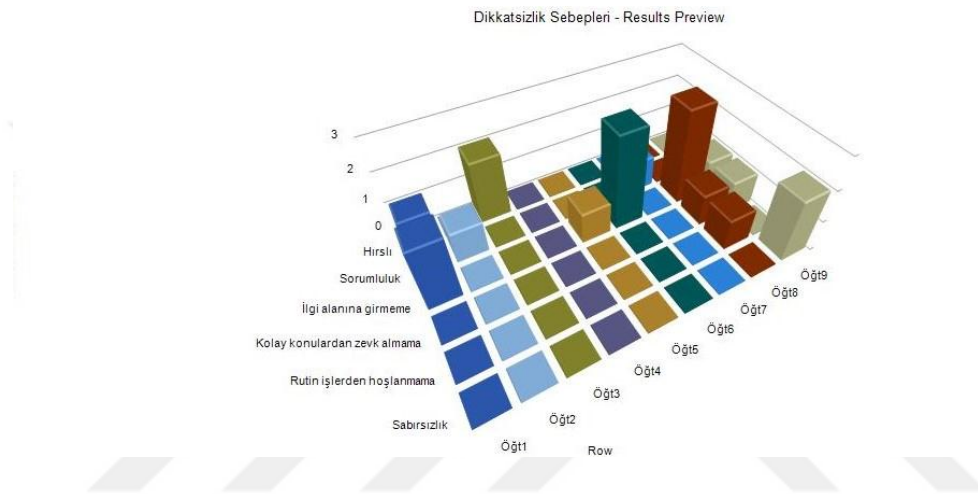
Soru 1. ‘Siz ders anlatırken dikkatini toplama ile ilgili problem yaşıyor mu? Cevabınız evet ise bu duruma tepkiniz nasıl oluyor?’

Bu soru doğrultusunda öğretmenlerden toplanan veriler Şekil 4 ve Tablo 5’de sunulmuştur.

Şekil 4. ÜYÖ'lerin öğrenme hızlarının sınıf ortamına olumsuz yansıması

Örneklemedeki öğretmenlerin, öğrencilerinin derste dikkatsizlik yaşamaları ile ilgili sorulan soruya verdikleri cevaplar kapsamında *yaşanıyor* ve *yaşanmıyor* olarak iki alt başlık oluşturulmuştur. Yaşanıyor diyen öğretmenler, bunun sebebini dersin ya da konunun öğrencinin ilgi alanına girmemesi, kolay kavradığı için dersten zevk almaması, rutin işlerden hoşlanmaması ve sabırsızlık olarak açıklamışlardır. Derste dikkatsizlik yaşanmıyor diyen öğretmenler ise öğrencilerinin hırslı ve sorumluluk sahibi olduklarını belirtmişlerdir.

Grafik 1. ÜYÖ'lerin derste dikkatsizlik yaşama sebepleri

Grafik 1'deki öğretmen görüşlerinde öğrencisinin derste dikkatini toplayamama sebebi olarak beş öğretmen dersin öğrencisinin ilgi alanına girmemesini, iki öğretmen kolay konulardan zevk almadığını, birer öğretmen ise öğrencisinin rutin işlerden hoşlanmadığını ve derste sabırsızlık gösterdiğini belirtmiştir. Dikkatini toplama durumundaki öğretmen görüşlerinde ise, öğretmenlerden ikisi öğrencisinin hırslı olduğunu ikisi ise sorumluluk sahibi olduğunu söylemiştir.

Derste öğrencisinin dikkatini toplayamadığını söyleyen öğretmenlere öğrenciyi derse katmak için neler yaptıkları sorulduğunda öğretmenlerden birisi örnek olay anlatarak öğrencinin ilgisini oraya odakladığını eğer başarılı olamamışsa doğrudan uyardığını belirtmiştir. Bir öğretmen sınıfta bir görev verdiğini yine bir öğretmen de öğrencisini sınıf içi etkinliklere dâhil ettiğini söylemiştir. İki öğretmen ise, öğrencisini doğrudan uyardığını ifade etmiştir.

Derste öğrencisinin dikkatini toparlayamadığını söyleyen öğretmenler durumu şu şekilde ifade etmişlerdir:

Öğt₈ : “Anlattığım konuların ona basit geldiğini düşünüyorum. ‘Ben bunu zaten biliyorum’ diyor. Ama ayrıca dersi dinlemiyormuş gibi gözüküyor. Fakat soru sorduğumda doğru cevabı alabiliyorum. Ayrıca deneyler yaptığım zaman ilgisini çekiyorum, farklı bir şey yaptığım zaman ilgisini çekiyorum ama normal bir ders anlatırken pek ilgisini çekemiyoruz.”

Öğt₉ : “...Bir sonraki sayfaları yapma gayreti gösteriyor. Biz beşinci sayfayı yaparken o ve onun gibi yetenekli arkadaşları ileriki sayfalardan devam ediyor. Sayfa bitirmek, kitabı bitirmek gibi bir hevesleri var.”

Öğt₆ : “...Özellikle yeteneği alanında ben burada ders anlatırken o sıranın altında gayet güzel resimler yapabiliyor. Dikkatini toplamakta zorlanıyor zaman zaman. En çok sevdiği alan resim ve dersi dinlemediği zaman sadece resimle ilgileniyor...”

Öğrencisinin dikkatle dersi dinlediğini söyleyen öğretmen ise durumu şu şekilde ifade etmiştir:

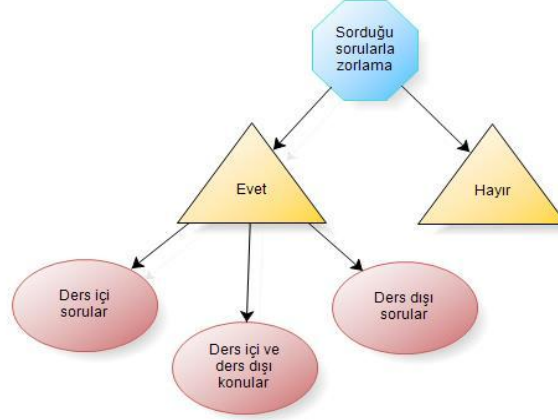
Öğt₇ : “Öğrencim zeki bir çocuk. Müzik alanında gidiyor BİLSEM’e ama matematikte de fen alanında da çok başarılı bir çocuk. Oldukça da sakin yapılı bir çocuktur. Beni çok güzel dinliyor. Dikkat dağınıklığı yaşamıyor...”

Öğretmenleri derse odaklanamayan öğrencileri derse katmak için uyguladıkları yöntemleri ise şu şekilde ifade etmişlerdir:

Öğt₉ : “...Eğer bir kontrol yapılacaksa diğer arkadaşlarını kontrol ettiriyorum ya da dağılması gereken bir etkinlikse oğlum hadi sen onları dağıt diye onu bir şekilde sınıfa kazandırıyorum.”

Öğt₈ : “...Mesela bir hikâye anlatımı, olayla ilgili o anda kendim de bir şeyler kurguluyorum. O durumda beni pür dikkat dinliyor ne anlatıyor diye. Tekrar derse başladığımda yine ilgisiz tutumuna devam ediyor. Bu öğrencimle dördüncü yılım fakat fazla yol kat edemedim. Sadece deneyler yaptığım zaman ilgisini çekiyorum, farklı bir şey yaptığım zaman ilgisini çekiyorum ama normal bir ders anlatırken pek ilgisini çekemiyoruz.”

Soru 2. 'Sorduğu sorularla sizi zorladığı oluyor mu? Açıklar mısınız?'

Şekil 5. ÜYÖ'lerde öğretmeni zorlama

Sorduğu sorularla sizi zorladığı oluyor mu sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevaplar evet ve hayır olmak üzere iki alt başlık altında toplanmıştır. Öğrencilerinin zorlayıcı sorular sorduğunu söyleyen öğretmenler bu soruların derste işlenen ya da ders dışı konularla ilgili olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin öğrencilerinin sordukları soruya karşı tutumları; soruya cevap verme, seviyelerine uygun olmadığını düşündükleri için açıklamama ve öğrenciyi araştırmaya yönlendirme şeklindedir.

Tablo 3. ÜYÖ'lerde Aşırı Merak Frekans Tablosu

Sorularla Zorlama	Frekans
Zorlamıyor	5
Zorluyor	4
Ders içi sorular	1
Ders dışı sorular	2
Ders içi ve ders dışı sorular	1

Tablo 3’de de belirtildiği gibi ÜYÖ’lerin beşi öğretmene zorlayıcı sorular sormazken dördü sorduğu sorularla öğretmeni zorlamaktadır. Öğrencilerden biri öğretmene ders içi konularla ilgili soru yöneltirken ikisi ders dışı konularla ilgili soru yöneltmektedir. Bir öğrenci ise hem ders içi hem de ders dışı konularda öğretmene soru yöneltmektedir.

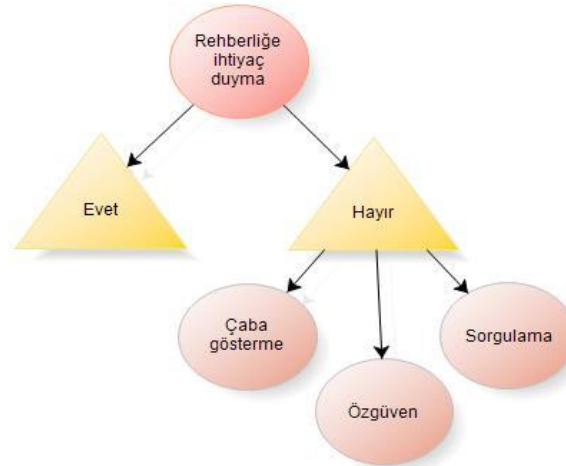
Bu konudaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

Öğt₃: “Zaman zaman oluyor. Mesela matematik dersinde özel bir hazırlık gerektiren sorular sorabiliyor. Okuduğu kendi araştırdığı konular hakkında da merak edip sürekli soru sorduğu oluyor.”

Öğt₄: “Bazen o dersin çok ötesinde sorular sorma gereği duyuyor. Onun merakını giderecek kadar ya da onun seviyesine yeterli olacak kadar açıklama yapıyorum. Çok derinlere girmek de istemiyorum. Mesela canlılar dünyasını işlerken değişik sorular geldi. Açıklayabileceğimiz kadar açıkladık. Ben açıklamamış olsam bile o sorunun cevabını araştırıp öğrenip sonra bana gelir söyler. Merakını gidermek için kendisi araştırma yapıyor.”

Öğt₉: “Oluyor, evet. Konunun dışında doğayla, dünyayla, evrenle ilgili sorular sorabiliyor. Mesela biz canlıları ve onların solunumları konusunu işlerken o çok farklı bir hayvan ile ilgili sorular sorabiliyor. Ben de şu şekilde cevap verebiliyorum eğer zamanımız müsait ise ‘Hadi hemen internetten kısaca araştıralım’ diyorum veya ellerinin altında bilim çocuk kitapları var onlara yönlendiriyorum. Ya da ‘her yaşın öğrenebileceği bilgi vardır zamanı geldiği zaman öğreneceksiniz. Çok merak ediyorsanız araştırabilirsiniz.’ diyorum. ‘Konumuz tamamlamamız gerekiyor.’ diyorum.”

Soru 3. ‘ Ödev yaparken ya da bir görevi gerçekleştirirken rehberliğe ihtiyaç duyuyor mu?’

Şekil 6. ÜYÖ'lerin rehberliğe karşı gösterdiği direnç

Üstün yetenekli öğrencilerin rehberliğe ihtiyaç duyuyor mu sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevaplar evet ve hayır alt başlıkları altında verilmiştir. Rehberliğe ihtiyaç duymuyor diyen öğretmenler öğrencilerin bir sorunla karşılaştıklarında sonuna kadar kendilerinin çaba gösterdiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler öğrencilerinin özgüveninin ileri düzeyde olduğunu ve yorumlamakta zorluk çektikleri bazı durumlar hakkında sorgulayıcı davranış sergilediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 4. Yönlendirmeye Karşı Direnç İçin Frekans Sonuçları

Rehberliğe ihtiyaç duyma	Frekans
Evet	4
Hayır	5
Çaba gösterme	3
Özgüven	1
Sorgulama	1

Tablo 4'de verilen öğretmen görüşlerine göre, öğrencilerin dördü rehberliğe ihtiyaç duyarken beşi ihtiyaç duymamaktadır. Rehberliğe ihtiyaç duymayan öğrencilerin üçü

karşılaştıkları herhangi bir problem karşısında kendileri çaba harcamayı tercih ederken bir öğrencinin de özgüveninin fazla olduğu belirtilmiştir. Yine bir öğrencinin ise kavramakta zorluk çektiği bir durum karşısında aşırı sorgulayıcı olduğu söylenmiştir.

ÜYÖ'lerin rehberliğe ihtiyaç duymaları konusundaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

Öğt₁: “Hayır. Gayet anlayarak kendisi yapıyor. Sorun hakkında sonuna kadar uğraşır. Özgüveni yüksek bir çocuktur. Ben yaparım, ben başarırım diyen bir çocuk. Matematik dersinde çok fazla soru sormaz fakat Hayat Bilgisi dersinde bazen yorumlamada zorlanabiliyor. Sorgulayabiliyor. Kendince yorumlar katabiliyor.”

Öğt₄: “Kendisi bir problem için çaba harcıyor baş edemediği zaman benden yardım istiyor. Başarısızlığa pek tahammülü yok illa ben onu yapacağım başaracağım gibi düşünceleri var.”

Öğt₅: “Rehberliğe çok fazla ihtiyaç duymuyor. Kendisi üstesinden gelebiliyor. Ama ara sıra sorduğu da oluyor.”

Öğt₆: “Hayır, ihtiyaç duymuyor. Herhangi bir rehberliğe ihtiyaç duymuyor. Yapıyor kendisi. Yapı itibari ile duygusal bir çocuk. Öncelikle ağlar. Sonra yapması gerekeni yapar. Çok fazla rehberliğe ihtiyaç duyan bir çocuk değildir. Genellikle kendi işini kendisi halleder.”

Soru 4. ‘Sınıfta yapılan etkinliklere ve alıştırmalara gönüllü olarak katılır mı? Bu konuda akranlarından farklılığını gözlemlediniz mi? Açıklayabilir misiniz?’

Şekil 7. ÜYÖ'lerin alıştırma katılma istekliliği

Öğretmenlere öğrencilerinin sınıfta yapılan etkinliklere ve alıştırma katılmaları ile ilgili sorulan soruda verilen cevaplar evet ve hayır başlıkları altında toplanmıştır. Öğrencilerinin etkinliklere ve alıştırma katıldıklarını belirten bazı öğretmenler, öğrencilerinin arkadaşları kadar istekli olduğunu söylerken diğer öğretmenler de arkadaşlarından daha istekli olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 5. ÜYÖ'lerin Etkinlik ve Alıştırma Yapmadaki Gönüllülükleri

Alıştırma yapmakta isteklilik	Frekans
Evet	5
Arkadaşları kadar istekli	1
Arkadaşlarından daha istekli	4
Hayır	4

Öğretmenlerin görüşlerine göre, dokuz öğrenciden beşi alıştırma ve etkinliklere katılmada istekli iken dördü bu konuda istekli değildir. Gönüllülük gösteren öğrencilerden biri bu konuda arkadaşları kadar dördü arkadaşlarından daha fazla isteklidir.

Öğretmenlerden birisi (Öğt₃) öğrencisinin alıştırma katılmada istekli olmasını onun üstün zekâsına ve yeteneğine bağlamaktadır. Öğretmen düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Genelde gönüllüdür. Arkadaşlarına göre daha gönüllüdür. Yeni şeylere karşı daha ilgilidir. Yeni uygulamalar yapılacağı zaman çok gönüllü olur. Sınava başvurduğunda sadece resim ya da müzik gibi özel yetenek alanlarında başvurma imkânı vardı. Sayısal alanda da oldukça yeterli bir çocuktur. Hatta daha yeteneklidir. Sanırım ilerleyen sınıflarda bu yönü de orada (BİLSEM) değerlendirilecektir.”

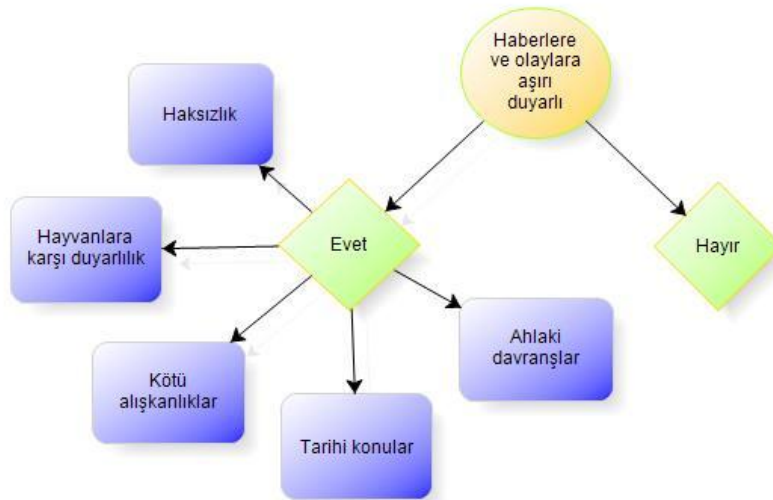
Diğer öğretmen görüşleri ise;

Öğt₉: “Severek katılıyor. Akranlarına göre daha iyi daha güzel şeyler yapabiliyor. Belirgin şeyler yapıyor. Sıradan değil.”

Öğt₇: “Çok hırslı bir çocuk olmadığı için eğer yaptığım etkinlik onu yormayacaksa kesinlikle en başta geliyor. Ama onu çok telaşlandırarak, yoracak, koşturacağı bir iş varsa kesinlikle öğrencim orada değil.”

Öğt₈: “Gönüllü katılma diye bir şey yok. Eğer deneyse, dışarıda bir oyun oynanacaksa sınıf dışında bir etkinlik yapılacaksa gönüllü olarak katılıyor. Ama bir taraftan da eğer yenilirse başaramazsa her şeyi birbirine katıyor. Arkadaşları suçlu kendisi beceremediği için suçlu. Grup olarak yenilse dahi ortalığı birbirine katıyor. Yenilmelerinin sebebini kendisinin başarısız olmasına bağlıyor. Kazanan arkadaşlarını tebrik etmez. Yenilgiyi asla kabul etmiyor. Hem kendine güvensizlik var hem de başarısızlığı kabul edemiyor.”

Soru 5. ‘Duyup etkilendiği bir haberi ya da tanıklık ettiği bir olayı sınıf ortamına taşıdığı oluyor mu?’

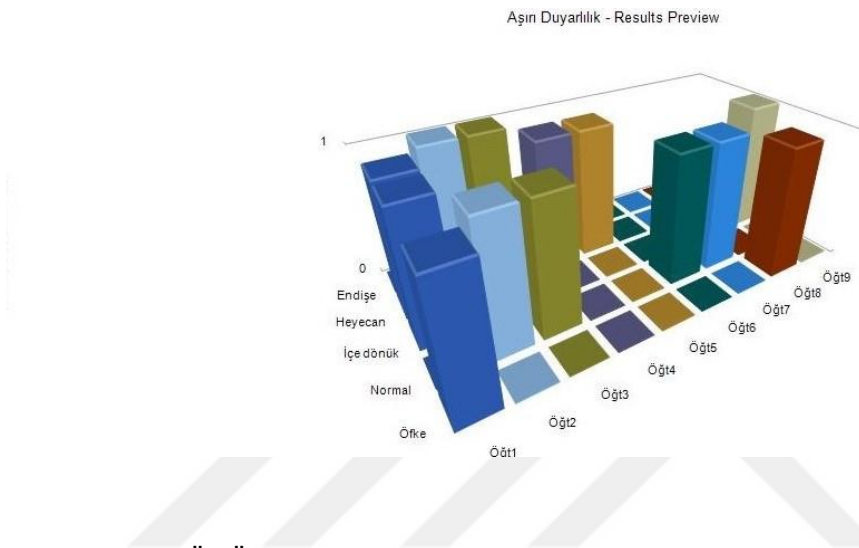

Şekil 8. ÜYÖ’lerde aşırı duyarlılık

Öğretmenlere yöneltilen soru, öğrencilerin çevreye ve insanlığa karşı aşırı duyarlı olması kapsamında ‘Evet’, bu konuda duyarlı olmaması kapsamında ‘Hayır’ olmak üzere iki başlık altında değerlendirilmiştir. Şekil 8 incelendiğinde öğrencilerin çevre ve insanlıkla

ilgili aşırı duyarlılık gösterdikleri konuların ahlaki davranışlar, haksızlık, hayvanlara karşı duyarlı olma, kötü alışkanlıklar ve tarihi konular olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin hepsi öğrencilerinin çevre ve insanlık ile ilgili konularda aşırı duyarlı olduklarını, karşılaştıkları durumları ya kendileriyle ya da sınıf ortamında arkadaşlarıyla paylaştıklarını belirtmişlerdir.

Grafik 2. ÜYÖ'lerin olaylara karşısındaki tepkileri

Öğretmenlerden alınan verilere göre, toplum ve çevre ile ilgili konuları sınıf ortamında veya bire birde paylaşırken öğrencilerin ikisi endişeli, üçünün heyecanlı, dördünün normal, ikisinin ise öfkeli bir tutum sergiledikleri belirtilmiştir. Öğrencilerden ikisi ise içe dönük bir tutum sergilemektedirler. Öğretmenlerden birine göre, içe dönük tavır takınan öğrenci çevresindeki olayları endişe ve öfke ile anlatırken kendisini ilgilendiren bir konu hakkında konuşmaktan kaçınmaktadır. Ayrıca öğretmenlerden ikisi öğrencilerinin bazı durumlarda normal bazı durumlarda endişeli tepkiler verdiklerini belirtmişlerdir.

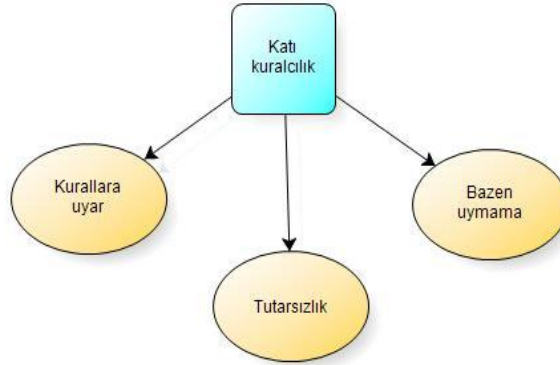
Bu soru hakkındaki öğretmen görüşleri şu şekildedir:

Öğt₇: "...Mesela haksızlığa gelemes. Benim sınıfımda otistik bir öğrencim var. Ona bir haksızlık yapıldığı zaman mutlaka gelir buna itiraz eder. 'Ama öğretmenim o da bizim arkadaşımız. Ona bu yapılmamalıydı.' diyerek itiraz edenlerden biridir mesela. Gelir söyler."

Öğt₈: “Veli bu öğrenciyi Samsun’da bir hastaneye götürüyor dikkat eksikliğinden şüphelenerek. Orada engelliler ile ilgili girişte lavaboyu gösteren bir işaret görüyor. Ama orada engelli bireyin geçebileceği şekilde yol yok. Sadece engelli lavabosu demiş ama geçeceği ortamı hazırlamamışlar. Öğrencinin bu dikkatini çekmiş ve bana geldi ‘Öğretmenim, dün biz doktora gittik. Orada engelli lavabosunu gösteren bir işaret vardı. Ben lavaboya gidince gördüm. Ama o engelli nasıl gidecek, onun yolu yok arabayla nasıl çıkacak? Sadece engelli işaretini koymuşlar. ’ dedi.”

Öğt₉: “Sokaktaki futbol maçında izlerken ya da oynarken abilerinin küfür ettiklerini söylemişti. Öğretmenim abiler küfür etmişti diyerek ilgisini çekmişçesine anlatmıştı.”

Soru 6. ‘Kuralların uygulanması konusunda taviz vermediği, arkadaşlarını kırdığı ya da onlar tarafından dışlandığı durumlar oluyor mu?’

Şekil 9. ÜYÖ’lerde katı kuralcılık

Üstün yetenekli öğrencilerin kurallara bağlılığı konusunda sorulan soruda katılımcı öğretmenlerden, bu öğrencilerin kendilerinin kurallara uydukları, kuralları kendileri söz konusu olduğunda bazen ihlal ettikleri fakat arkadaşları ihlal ettiğinde taviz vermedikleri ve tutarsızlık gösterdikleri gibi cevaplar alınmıştır.

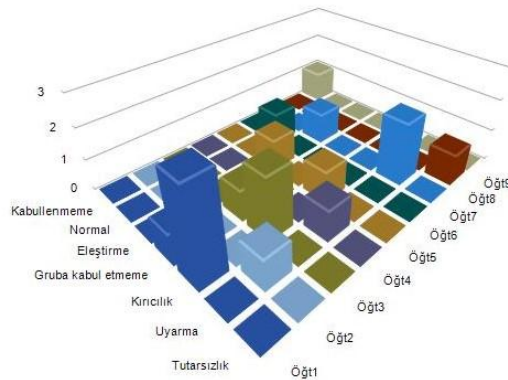
Öğrencilerden dördü kurallara uyarken, dört öğrencinin de kuralları bazen ihlal ettikleri belirtilmiştir. Öğrencilerden birisinin ise kurallara uyma konusunda tutarsızlık gösterdiği belirtilmiştir. Kurallara bazen uymayan bir öğrenci kurallara uymadığını kabul etmemektedir. Öğrencilerin ikisi bunu kasıtlı olarak yapmayıp karakter özelliklerinden dolayı farkında olmadan kuralları ihlal etmektedirler. Bu hususta, Öğt₅, öğrencisinin sinirlendiğinde kuralları ihlal edebildiğini belirtirken Öğt₇, öğrencisinin yavaş olmasından dolayı kuralları ihlal ettiğini söylemiştir.

Öğt₆: "...Kuralları çok öfkelenirse kırabilir. Rahat ve sakin yapıda bir çocuktur. Ama arkadaşları kurallara uymazsa rahatsız olur gelir hemen şikâyet eder. Onları bazen kırabilir. Eleştirir."

Öğt₇: "...Kuralların uyulması konusunda arkadaşlarını uyarır. Ama arkadaşlarını rencide etmez, niye yaptın diye abartmaz. Bana gelip şikâyet etmektense onu uyarır. Güzel bir üslup ile uyarır. Çok hassastır dikkat eder. Kurallara bağlılığı bu yavaşlığı konusunda bazen yıkılabiliyor. Sınıf kurallarına çok güzel uyuyor ama ev kuralları yıkılabiliyor. Mesela küçük kardeşi var. O geç uyuyor diye öğrencim de geç uyuyabiliyor Sınıfta ben dahi hata yapmış olsam onu da kalkar rahatlıkla 'Bunu böyle demiştiniz neden bu şekilde oldu?' şeklinde sorgular. Beni de eleştirir, annesini babasını da eleştirir ama uygun dille yapar bunu."

Öğt₉: "...Kurallar konusunda eğer o kuralı kendisi vermişse o kurala herkes uyacak onu istiyor. Ben kural verdiğimde benim kurallarım delinebiliyor kendisi tarafından. Uyardığım zaman ise kabullenmeme eğilimi gösteriyor. Hayır diyor. Yaptıklarının farkında olmuyor diye düşünüyorum."

Aşın Kuralcılık - Results Preview

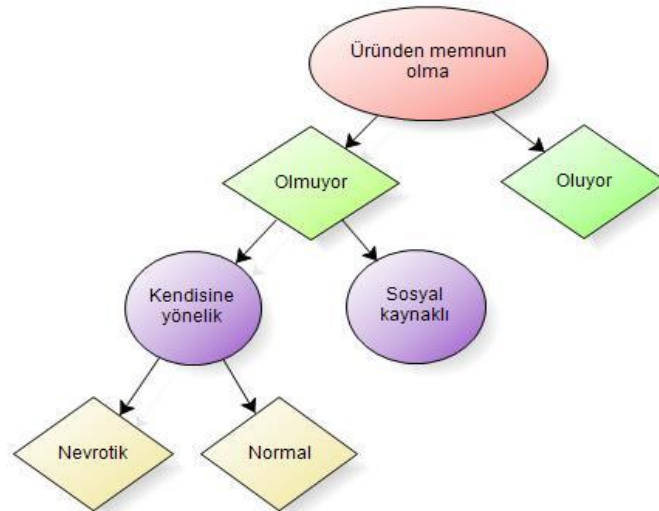
Grafik3. ÜYÖ'lerin katı kuralcılık sonucu arkadaşlara gösterdikleri tepkiler

Öğretmenlerden alınan verilere göre kurallara uyma konusunda öğrencilerden ikisi kurallara uymayan arkadaşlarını eleştirmekte, ikisi arkadaşlarını gruba kabul etmemektedir. Üç öğrenci arkadaşlarına karşı kırıncı tutum geliştirirken üç öğrenci de arkadaşlarını uyarmaktadır.

Öğretmenin öğrencisinin tutarsız davranışı hakkında verdiği örnek ise şu şekildedir:

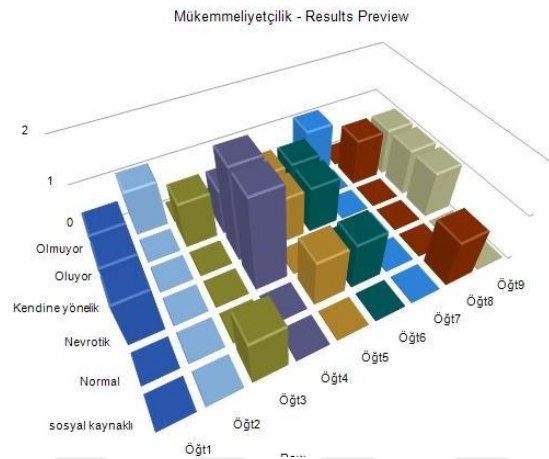
Öğt₈: ‘...Geçenlerde sınıftan dışarıya çıktı. Ben de tabi bir şey olmasın okulun çevresinde, bir yerlere gitmesin diye peşinden çıktım. Karşımızda bir arkadaşı bacak bacak üzerine atarak oturmuştu. Hemen arkadaşına ‘Karşımızdaki büyük birisi biliyor musun? Büyük bir insanın karşısında bu şekilde oturulmaz. Oturmanıza dikkat eder misiniz?’ dedi. Ama iki gün geçti. Dersten sonra baktık ki o rahat bir şekilde oturmuş. Aynı kişi bu sefer ona ‘Sen bana demiştin ya şimdi sen de düzgün otur.’ dedi. Hemen kendini düzeltti.’

Soru 7. “Yaptığı ödev veya proje çalışmasında ortaya koyduğu ürünlerin niteliği konusunda memnun kalmadığı oluyor mu?”

Şekil 10. ÜYÖ'lerde mükemmeliyetçilik

Öğretmenlerin, öğrencilerinin ortaya koydukları üründen memnun olma durumları hakkında sorulan soruya verdikleri cevaplar oluyor ve olmuyor şeklinde iki alt başlıkta toplanmıştı. Öğretmenlerden alınan verilere göre öğrencilerin ortaya koydukları ürünlerden memnun olmamaları kendilerine yönelik ve sosyal kaynaklı olarak iki gruba ayrılmıştır. Kendine yönelik beğenmeme başlığı altında ise nevrotik ve normal olmak üzere iki kategori oluşturulmuştur.

Grafik 4. ÜYÖ'lerde mükemmeliyetçilik

Öğretmenler tarafından verilen bilgilerde dokuz öğrenci proje ve ödevlerde ortaya koyduğu ürünlerden memnun olmamaktadır. İki öğrenci ise bu konu hakkında herhangi bir kaygı yaşamamaktadır. Ortaya koyduğu üründen memnun olmayan öğrencilerden beşinde bu durum kendisi ile ilgiliyken ikisinde bu durum çevre etkisiyle oluşmuştur.

Öğretmenler bu soru hakkında görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

Öğt₁: "Yeterli vakit ayıramıyorsa bir memnuniyetsizlik yaşayabiliyor. Yeterli zaman ayırsa bile memnun olamadığı oluyor. Daha iyisini yapabileceğinin farkındadır. Bazen bana isteksiz ödevler sunabiliyor. Bazen hissediyorum yaptığım şey beni memnun etmedi bu kadarını sunuyorum der gibi tavırları."

Öğt₄: "Oluyor. Kendi yaptıklarını beğenmediği eleştirdiği oluyor. Mesela doğal ve yapay çevre ile ilgili etkinlikler yapmıştık. Getirdiği resimler hoşuna gitmedi,

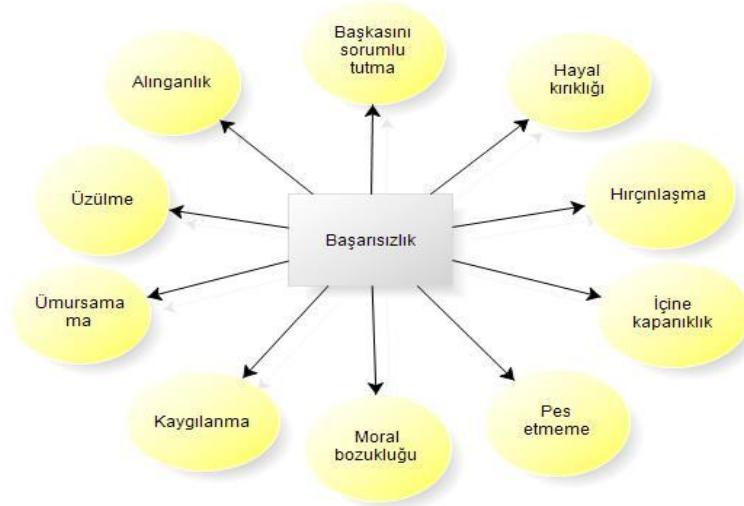
eleştirdi. Daha değişik resimler getirebilirim diye düşündü. Araştırıp daha uyarıcı kelimeler, cümleler bulabilirdim diye kendi kendini eleştirdi.”

Öğt₅: “Evet, bazen memnun olmadığı olur. İyi olmadığını kabul eder. Ben bunu yapamamışım güzel olmamış der. Fakat bunu genellikle kendiyile dalga geçerek ifade eder. Çok sorun etmez.”

Öğt₈: “Oluyor. Yaptığı çalışmalarda arkadaşlarınınkini ile kendisinininkine baktığında ‘Benimki hiç güzel olmamış biliyor musun öğretmenim. Onları daha güzel.’ diyor. Kendi kendisine olduğu durumlarda ‘Ben şunu yaptım, şöyle proje ürettim.’ gibi şeyler söylüyor. Anlatıyor da.”

Öğt₉: “Daha iyi olabilirdi ama şu malzemem yoktu şeklinde sözleri olabiliyor. Başarı anlamında da bazen düşünemedim, daha iyi yapardım, ben bunu biliyordum şeklinde sözleri oluyor. Kendisinden emin bir çocuk. Başarısızlığı kabul edemiyor. Aceleci olduğu için dikkat konusu da devreye girebiliyor. Yapıyı bitsinleri oluyor.”

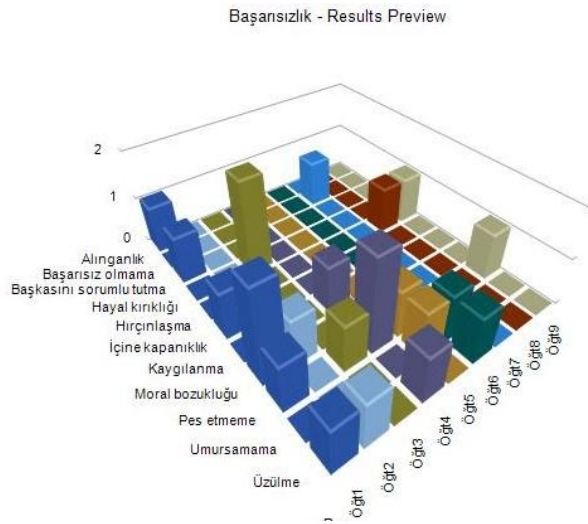
Soru 8. ‘Başarısızlık durumunda tepkisi nasıl oluyor?’

Şekil 11. ÜYÖ’lerin başarısızlık karşısındaki tutumları

Öğretmenlere öğrencilerinin başarısızlık karşısında nasıl tepkiler verdikleri sorulduğunda verilen cevaplara göre başarısızlıklarından başkasını sorumlu tutma, hayal kırıklığı yaşama, hırçınlaşma, içine kapanma, moral bozukluğu yaşama, kaygılanma, umursamama, üzülme, alınganlık ve başarısızlık karşısında pes etmeme gibi davranışlar sergiledikleri belirtilmiştir. Bu verilerin dışında bir öğretmen de (Öğt.) öğrencisinin bu zamana kadar hiç başarısız olmadığını belirtmiştir. Bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

“Aslında öğrencim garip bir şekilde hiç başarısız olmuyor. Yani müfredatın hiçbir zaman altında kalmıyor. Ama hırslı bir çocuk değil. Çok zeki bir çocuktur. Ama ben ona dokunmazsam o genel olarak da çok iyi şeyler yapabilecekken sadece müzik alanında kalır.”

Grafik 5. Başarısızlık durumunda üstün yetenekli öğrencilerin tepkileri

Frekans değerlerine bakıldığında öğrenciler başarısızlık karşısında olumsuz duygulara kapılsalar da dokuz öğrenciden beşi pes etmemeyi bu durumla mücadele etmeyi tercih etmektedir. Bu öğrencilerden ikisi başarısızlığı umursamazken birer öğrenci de bu duruma karşı kaygılanma, alınganlık, başarısızlığından başkasını sorumlu tutma, hayal kırıklığı ve içine kapanma davranışlarını geliştirmektedirler. Dört öğrenci başarısız olduğunda üzülürken, iki öğrenci moral bozukluğu ve yine iki öğrenci hırçınlaşma davranışı sergilemektedir.

Bu soru hakkında öğretmen görüşleri şu şekildedir:

Öğt₁: “Çok fazla üzülüyor. Arkadaşlarına oranla daha çok moral bozukluğu yaşıyor. Alınganlıkları daha fazla oluyor. Denemelerde özellikle hatası çok çıktığı zaman çevresiyle bağlantıyı kopartabiliyor. Umursamaz tavırlar takınmaya çalışıyor. Başarısızlığında kendisinin değil de başkalarının daha çok suçu olduğunu düşünebiliyor. Çok yıkıma uğruyor. Daha çok Türkçe ve Hayat Bilgisi dersinde hataları çok oluyor. Bununda farkında. Ekstra çalışmalar yapıyor. Test çözüyor. Telafi etmeye çalışıyor.”

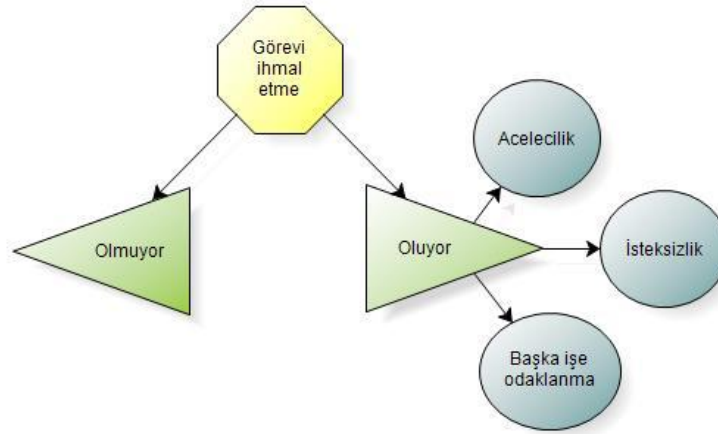
Öğt₃: “Derin hayal kırıklığı yaşar. Çünkü bir konuda başarısız olabileceği hiç aklına gelmiyor. Özgüveni tam bir çocuktur. Başarısızlığını telafi etmek için inatla daha çok çalışır. Hırslı bir çocuktur.”

Öğt₆: “Biraz ağlamaklı olur. Anlamadım, yapamadım yardım eder misiniz der. Telafi etmek için çalışır. Çok kafasına takmaz ama düzeltmeye de çalışır. Fakat hırslı bir çocuk değildir.”

Öğt₈: “Tavir olarak ağlama, kapıyı vurup çıkma, bana karşı ‘Ben seni sevmiyorum, ben seni istemiyorum, nasıl öğretmensin sen’ gibi aklına ne gelirse söyleme gibi yansıtıyor. Bazen olmadı dediğim zaman sandalyeyi atar, defteri kitabı bir tarafa fırlatır.”

Öğt₉: “Hırslı, hırçınlaşıyor, ağlıyor. Yanlış çıktığı zaman biliyor aslında o sorunun cevabını ama dikkat edemediği için yanlış oluyor. Çok da yanlış olmuyor. Bir ve ya iki tanedir. Hiç yanlış yapmayacak durumda ve onun farkında. Bir, iki yanlış çıksa bile üzülüyor. Daha çok ailesini önemsiyor. Ailem ne cevap verir. Ya da ödülü alma ya da alamama gibi kaygıları var. O da bir etken olabilir. Ama başarısızlığı kabullenmiyor. Başarısız olduğu konuda yine kendisi üstesinden geliyor. Kendisi hatalarının farkına varıyor.”

Soru 9. ‘İlgisini çeken bir işle uğraşırken asıl yapması gereken görevlerini unuttuğu oldu mu? Örnek verebilir misiniz?’

Şekil 12. ÜYÖ'lerde görevi ihmal etme

Öğretmenlerin ‘Öğrencilerinin ilgilerini çeken bir işle uğraşırken asıl yapmaları gereken bir işi unuttukları oluyor mu?’ sorusuna verdikleri cevaplar oluyor ve olmuyor şeklinde sınıflandırılmıştır. Yapmaları gereken işi unuttuğu oluyor cevabını veren öğretmenler bunun sebebinin acelecilikten, isteksizlikten ve aşırı yoğunlaşmadan kaynaklandığını belirtmişlerdir.

Tablo 6. ÜYÖ'lerde Görevi İhmal Etme

Görevi ihmal etme	Frekans
Oluyor	6
Acelecilik	1
İsteksizlik	1
Başka işe odaklanma	4
Olmuyor	3

Görevini ihmal etme hakkında sorulan soruda öğrencilerden altısı görevini ihmal ederken üçü ihmal etmemektedir. Öğrencilerden biri aceleci davrandığı için yine biri de isteksizlik olduğu için görevini yerine getirmezken üç öğrenci de başka işe odaklandığı için yapması gereken görevi unutmaktadır.

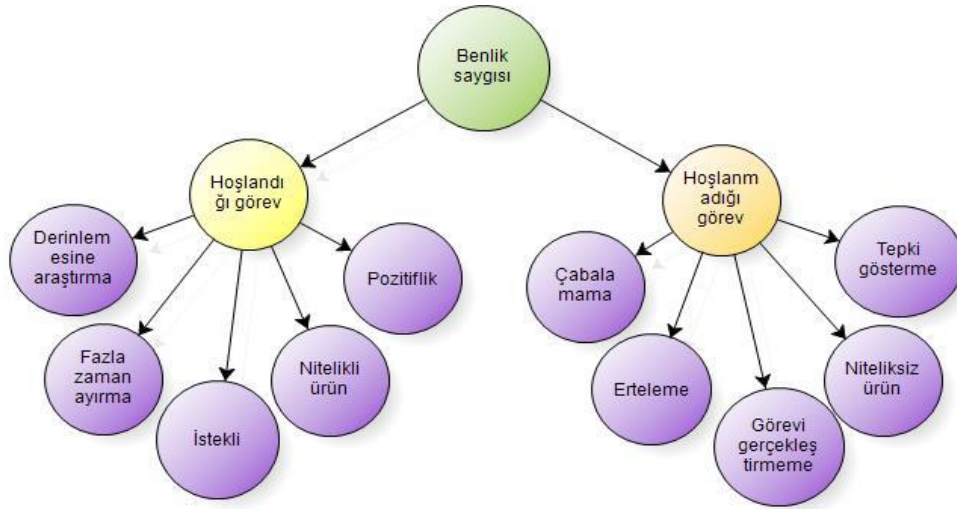
Öğretmenlerin bu soru hakkında söyledikleri şu şekildedir:

Öğt₃: “ Oluyor. Mesela beslenme çantasını kantinde unutması gibi. Beslenme çantası onun için çok önemli. Biz dersleri çok iyi olması için Türkçe ve matematik derslerinde takviye kursları yapıyoruz. O kursu dört gözle beklediği için derse geç kalmak istemiyor. Bir an önce derse katılmak istiyor. Buna çok odaklandığı için beslenme çantasını bırakıp gelebiliyor.”

Öğt₇:“Eğer yaptığı çok sevdiği bir iş ise o anda bir başka şeyler hayatından çıkabilir. Bir işle odaklandığında çevresi ile iletişimini kesebiliyor. Bir şeye yoğunlaştığı zaman tam yoğunlaşıyor.”

Öğt₈: “Çok sevdiği bir şey olursa onunla ilgileniyor. Diğer tarafları unutuyor. Ben bunu yaptım diyor öbür tarafı bırakıyor. Geçen sene geometrik şekiller konusunu çalışıyorduk. O şekillerle uğraştık kendimiz yaptık, katladık.. O dersin hemen sonrasında başka bir derse geçtiğimizde hala o onları yapma çabası içindeydi. ‘Oğlum o ders bitti hadi bu derse geçelim.’ Dediğimde ‘Ben onu yapmayı unutmuşum. Ben onu yapmadım ki öğretmenim ben bunu yaptım.’ dedi.”

Soru 10. ‘Öğrencinize yapmaktan büyük zevk duyduğu ve yapmaktan hoşlanmadığı iki ayrı görev verdiğinizde bu iki görevi gerçekleştirirken ortaya koyduğu davranışlar arasında nasıl farklılıklar görülür?’

Şekil 13. ÜYÖ'lerde benlik sayısı

Öğrencilerin yapmaktan zevk aldıkları ve yapmaktan hoşlanmadıkları görevleri yerine getirirken nasıl farklılıklar görüldüğünü belirlemek amacıyla öğretmenlere sorulan soruda yapmaktan zevk aldıkları görevlerde öğrenciler derinlemesine araştırma yapma, yaptığı işe fazla zaman ayırma, görevi yerine getirmede istekli olma, nitelikli ürün ortaya koyma ve pozitiflik gibi davranışlar sergiledikleri belirlenmiştir..

Yapmaktan hoşlanmadıkları görevlerde öğrenciler görev için çaba göstermeme, erteleme, görevi gerçekleştirme, nitelsiz ürün ortaya koyma ve tepki gösterme gibi davranışlar sergilemektedirler.

Tablo 7.ÜYÖ'lerin Hoşlandıkları ve Hoşlanmadıkları Görevlerdeki Davranışları

Hoşlandığı Görev		Hoşlanmadığı Görev	
Davranış	Frekans	Davranış	Frekans
Derinlemesine araştırma	1	Çabalamama	2
Fazla zaman ayırma	1	Erteleme	2
İstekli olma	5	Görevi gerçekleştirme	2
Nitelikli ürün	1	Nitelsiz ürün	2
Pozitiflik	1	Tepki gösterme	1

Tablo 7’de da görüldüğü gibi öğretmen görüşlerine göre üstün yetenekli öğrenciler yapmaktan hoşlandığı görevi yerine getirirlerken birer öğrenci görev hakkında derinlemesine araştırma yapma, göreve fazla zaman ayırma, nitelikli ürün ortaya çıkarma ve pozitiflik gibi davranışları sergilerken beş öğrencinin de bu görevleri yerine getirmede istekli oldukları belirtilmiştir.

Öğretmen görüşlerine göre üstün yetenekli öğrenciler yapmaktan hoşlanmadıkları bir görevle karşılaştıklarında ise ikişer öğrenci görev üzerinde çaba göstermeme görevi erteleme, görevi gerçekleştirilmeme ve niteliksiz ürün ortaya koyma gibi davranışlar sergilemektedirler. Bir öğrenci ise verilen göreve tepki göstermektedir.

Öğretmenlerden yedisi öğrencilerinin görev sorumluluğuna sahip olduklarını verilen görevden hoşlanmasalar da görevi yerine getirdiklerini belirtmişlerdir.

Bu soru hakkındaki öğretmen görüşleri:

Öğt₁: “Yapmayı istediği işte tabi ki çok daha pozitif, istekli ve eser çok daha güzel oluyor. Ama yapmayı istemediği işlerin de sonucu güzel olmuyor. Eğer bir grup etkinliği ise çok fazla içinde olmaya çabalamıyor. İsteksiz olsa da yapıyor. Ama verimli bir çalışma olmuyor. Mesela bir şiiri istediği zaman o kadar güzel yazıp, süsleyip güzelce sunabilirken, istemediği zaman da sadece şiiri öylesine yazıp bana verebiliyor. Sadece ben istediğim için, yapmış olmak için yapıyor.”

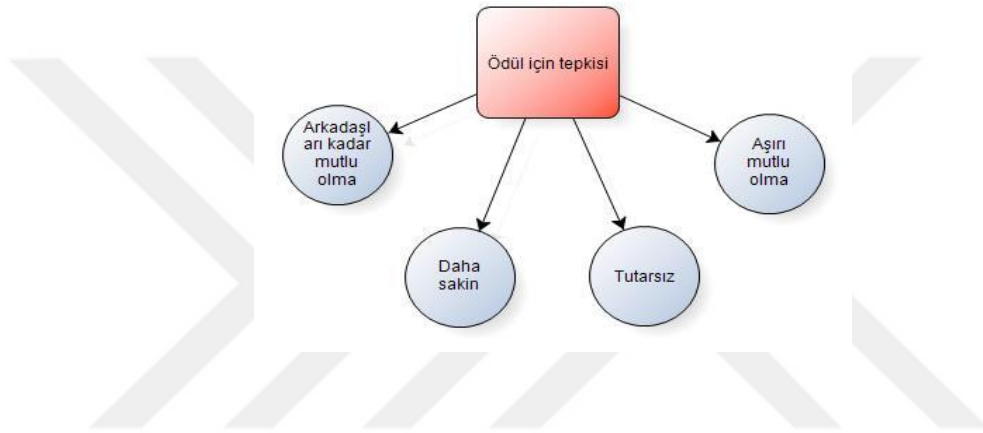
Öğt₂: “Yapmaktan hoşlanmadığı bir iş olursa istemiyorum der. Sebebini de açıklar. Ben de zorlamam. Kabul etmediği şeyi doğrudan gelir söyler. Bunu başka arkadaşım yapsın ben şunu yapayım der.”

Öğt₄: “Birine daha çok zaman ayırır. Ya da derinlemesine inceleme yapar. Eğer çık ilgisini çekmezse sadece yapmış olmak için yapıyor. Ama ilgisini çeken konularda daha çok çaba harcıyor. İtiraz ettiğini görmedim. Bizim yönlendirmemiz olarak da bir şeyleri yüzeysel olarak da olsa öğrenmek zorundayız istemesek bile diyorum ben onlara. Hayatta bazen bir şeyleri öğrenmek gerekli diyorum. O yüzden hayır dediğini hatırlamıyorum. Yapıyor genelde sorumluluklarını yerine getiriyor.”

Öğt₆: “Yapmaktan hoşlandığı şeyleri anında yapar ve getirir ama yapmaktan hoşlanmadığı bir şeyi söylediğin zaman şunu yapacaksın, şunu yapman

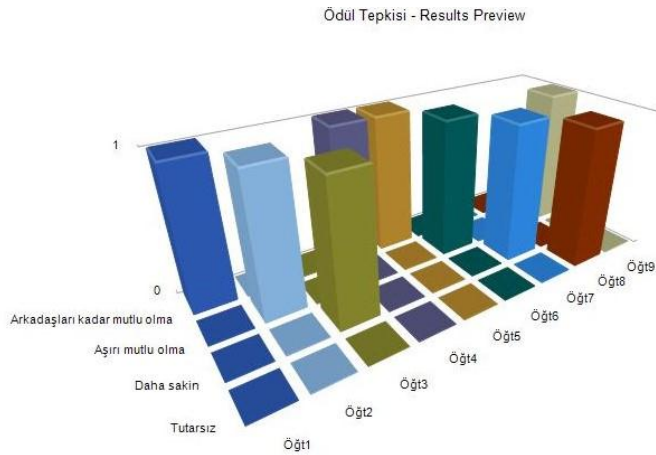
gerekiyor gibi onu süründürür. En sonuna kadar bekler. Yapmak zorunda olduğu için yapar. Sorumluluğunu yerine getirir. Çünkü aile de sorumluluk sahibi bir aile olduğu için yapması gerekeni yapar. Ama tabii ki sevdiği şeyler olunca daha çabuk sonuç geliyor. Eğer bir araştırma konusunu sosyal ya da tarih ile ilgili verirsen neler bulur getirir. Ama diğerlerini de istemese bile yapar. Sorumluluk sahibi bir çocuktur.”

Soru 11. ‘Öğretmeni olarak başarısını ödüllendirdiğinizde nasıl tepki verir?’

Şekil 14. ÜYÖ'lerin ödül tepkisi

Öğretmenlere, öğrencilerini ödüllendirdiklerinde nasıl tepkiler verdikleri sorulduğunda verdikleri cevaplar öğrencilerin ödül karşısında arkadaşları kadar mutlu oldukları, arkadaşlarına göre daha sakin oldukları, aşırı mutlu oldukları ve tutarsız davrandıkları şeklinde sınıflandırılmıştır.

Grafik 6. ÜYÖ'lerin ödül aldıklarındaki tepkileri

Öğretmen görüşlerine göre öğrencilerden üçü ödül aldığıında arkadaşları kadar mutlu olurken yine üç öğrenci arkadaşlarına göre daha fazla mutlu olmaktadır. İki öğrenci ödül karşısında daha sakin davranmaktadır. Bir öğrenci ise tutarsız tutum geliştirmektedir.

Öğretmenlerin bu konudaki görüşleri şu şekildedir:

Öğt₃: "Mutlu olur. Diğer çocuklara oranla daha sakin tepkiler verir. Nesnelere ödüllendirilmek ya da takdir edilmek ister. Genelde eğitim destekleyici şeylerle ödüllendiririz. Bulmacalar, kelime bulmacaları gibi. Bunlar yeterli oluyor ödül olarak."

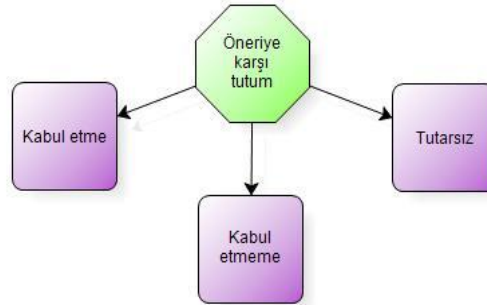
Öğt₅: "Mutlu olur. Diğer çocuklara oranla daha sakin tepkiler verir. Nesnelere ödüllendirilmek ya da takdir edilmek ister. Genelde eğitim destekleyici şeylerle ödüllendiririz. Bulmacalar, kelime bulmacaları gibi. Bunlar yeterli oluyor ödül olarak."

Öğt₆: "Çok mutlu olur. Çok kitap okur ve bunun için kitap ödülleri alır. Alanında Amasya üçüncülüğü vardı çılgılık attım öğretmeni diyor. O kadar mutlu olmuş ki ne yapacağını bilememiş."

Öğt₇: "Mutlu olur. Görülmekten, fark edilmekten hoşlanır ama hiçbir zaman onu abartmaz. Kimsenin gözüne de sokmaz. Buna rağmen arkadaşları Duru'nun farklı olduğunu bilir. Az ve özdür ama hissettirir kendini."

Öğt₈: "Başarısını ödüllendirdiğimde mutlu oluyor. Onun için en büyük başarı BİLSEM'i kazanmasıydı. Bana telefonda kazandığını mutlulukla söyleyen çocuk iki gün sonra ise ben zaten onu hak etmedim ki diye tepki veriyor. 'Hak etmedim sen beni öylesine ödüllendirdin.' diyor."

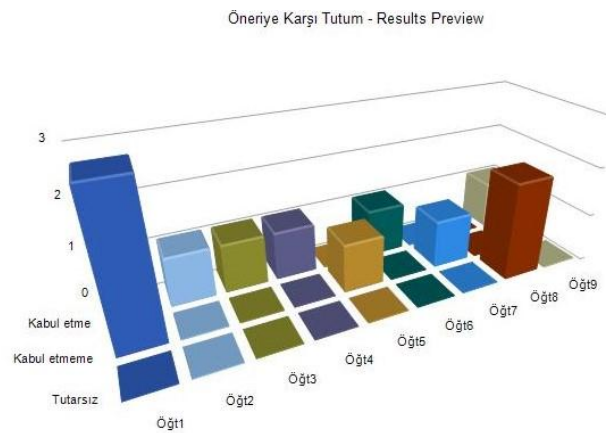
Soru 12. ‘Bir işi nasıl yapacağı konusunda siz veya arkadaşları ona öneri bulunduğunda bu durumu nasıl karşılıyor?’

Şekil 15. ÜYÖ'lerin önerilere karşı tutumları

Öğretmenlere sorulan bu soruda, verilen cevaplar önerileri kabul etme, kabul etmeme ve tutarsızlık olarak gruplandırılmıştır. Öğrencisinin tutarsız davranış gösterdiğini söyleyen öğretmen (Öğt₈) durumu şu şekilde izah etmiştir:

“Bazen tamam olur diyor bazen kabullenmiyor. Tamamen o andaki ruhsal durumuna bağlı. Arkadaşları bir öneride bulunduğunda eğer o anda ruhsal durumu iyi ise sinirli bir anına denk gelmedi ise onlara uyum sağlıyor tamam oynayalım, gidelim diyor. Ama farklı anında söylerlerse hiçbir şey kabul etmiyor, yapmıyor.”

Grafik 7. ÜYÖ'lerin öneriye karşı tutumları

Grafik 7’de de görüldüğü gibi öğrencilerden beşi öğretmen ve arkadaşlarından gelen eleştiriyi kabul ederken üçü öneri almaktan hoşlanmamaktadır. Öğrencilerden biri ise tutarsız tutum geliştirmektedir.

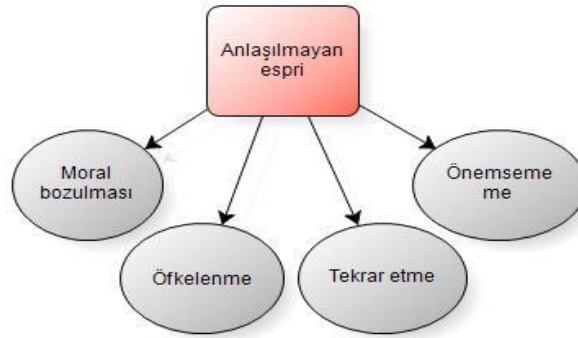
Bu soru için öğretmen görüşleri şu şekildedir:

Öğt₁: “Benim fikirlerime saygılıdır bazen ama özgündür. Onun kendi fikri vardır. Belki benden biraz etkilenebilir ama bir başka arkadaşından çok fazla etkilenmez. Sadece benim verdiğim fikirlere belki çalışmalarında yer verir. Ama o fikirleri, önerileri de yine kendi bildiği gibi yapar. Kendisinden bir şeyler katar.”

Öğt₂: “Önerilere açık bir çocuktur. Ben illa bunu yapacağım diye diretmez. Eğer mantığına yatıyorsa kabul eder. Kendi yapacağı kendine göre doğruysa arkadaşını ikna eder. Bana da aynı şekilde. Mantığına uymazsa benim önerim öğretmenim öyle değil de şu şekilde yapabilir miyim diye sorar.”

Öğt₅: “Yapmak istemediği zaman ben bunu yapmak istemiyorum der ve yapmaz da.”

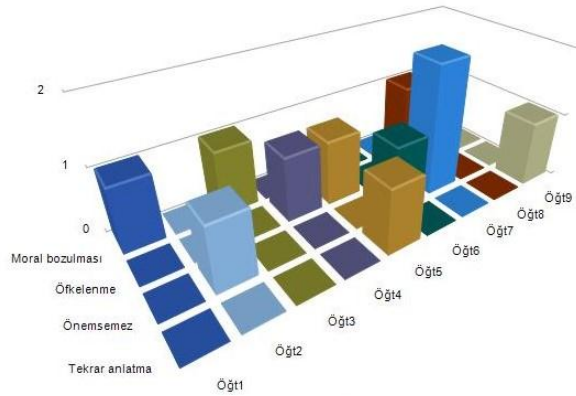
Soru 13. ‘Sınıfta yaptığı espriler arkadaşları tarafından anlaşılmadığında nasıl tepkiler veriyor?’

Şekil 16. ÜYÖ’lerin esprilerinin anlaşılmaması durumunda verdikleri tepkiler

Öğretmenlerin öğrencilerinin sınıfta yaptıkları esprilerin anlaşılmaması durumundaki davranışları kapsamında verdikleri cevaplar moral bozulması, öfkelenme, önemsememe ve espriyi tekrar etme başlıkları altında toplanmıştır.

Anlaşılmayan Espri Tutumu - Results Preview

Grafik 8. ÜYÖ'lerde esprileri anlaşılmadığında verdikleri tepkiler

Üstün yetenekli bireylerin yaptıkları esprilerin anlaşılmaması durumunda üçer öğrenci moral bozukluğu ve önemsememe tutumu geliştirmektedir. İkişer öğrenci ise öfkelenme ve yaptığı espriyi tekrar etme gibi davranışlar sergilemektedirler.

Öğretmenlerin bu soru hakkındaki görüşleri:

Öğt₃: "Çok espri yapar. Arkadaşları yaptığı espriyi anlamazsa bozuluyor. Arkadaşına karşı bir tepkisi olmuyor ama o bozulduğu, hayal kırıklığına uğradığı hali yüzüne yansıyor."

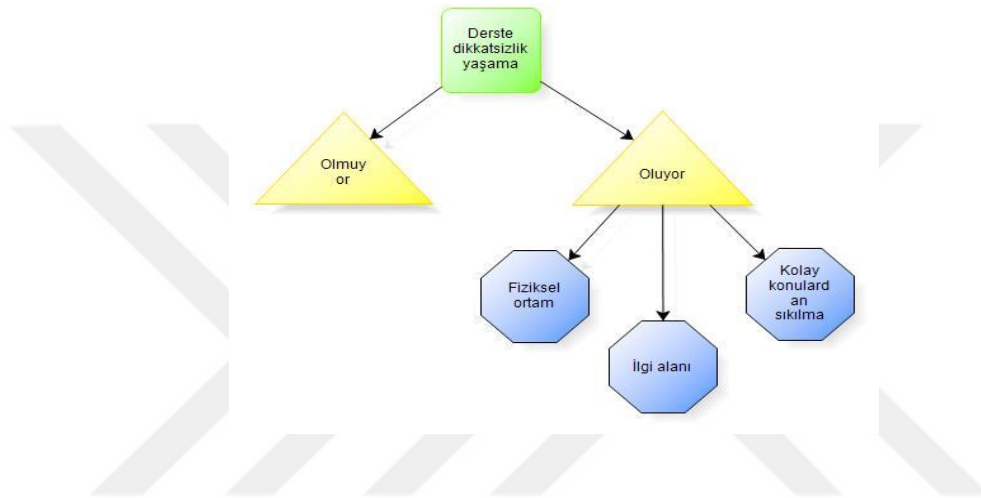
Öğt₄: "Arkadaşları yaptığı esprileri anlamazsa bazen onlara tekrar anlatmaya çalışır. Öfke ve kızgınlıktan ziyade heyecanlanır. Ses tonu bazen değişebiliyor. Belki öfkelerini o şekilde ifade ediyor. Sesini biraz yükseltebilir ben anlattım siz anlamadınız diye."

Öğt₈: "Arkadaşları esprilerini anlamazsa bozulur. Arkadaşları da zaten ne olursa olsun o anda anlamasalar da ya da hoşlanmasalar da kimisi gülüyor kimisi kırmamak için çok güzeldi diyor."

4.2. Öğrenci Görüşmesinden Elde Edilen Bulgular

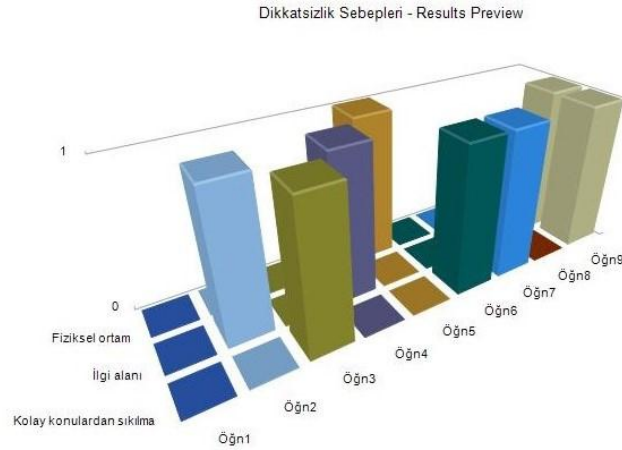
Öğrenci görüşmelerinde her bir soruya verilen cevaplar şekiller ve tablolarla sunulmuştur.

Soru 1. 'Öğretmenin ders anlatırken dikkatli bir şekilde öğretmenini dinleyebiliyor musun? Dikkatinin dağıldığı oluyor mu? Oluyorsa örnek verebilir misin?

Şekil 17. ÜYÖ'lerin öğrenme hızlarından kaynaklanan problemler

Öğrencilerin derste dikkatsizlik yaşamaları ile ilgili sorulan soruya verdikleri cevaplar oluyor ve olmuyor şeklinde iki başlık altında toplanmıştır. Derste dikkatsizlik yaşayan öğrenciler bunun sebebi olarak işlenen konuların kolay olması sebebiyle sıkıldıklarını, kendi ilgi alanlarına giren işle uğraşmayı tercih ettiklerini ve fiziksel çevreden kaynaklanan sebeplerden dolayı dikkatlerinin bozulduğunu belirtmişlerdir.

Grafik 9. ÜYÖ'lerin öğrenme hızından kaynaklanan dikkat dağınıklığı

Derste dikkatsizlik yaşamaları ile ilgili soruda öğrencilerden ikisi böyle bir problem yaşamadığını belirtirken, yedi öğrenci de derste dikkatsizlik yaşadığını söylemiştir. Dikkatsizlik yaşayan öğrencilerden dördü kolay konulardan sıkıldığı için derste dikkatsizlik yaşarken üçü ders esnasında ilgi alanına giren işle uğraşmayı tercih etmektedir. Öğrencilerden biri ise içinde bulunduğu fiziksel koşullardan dolayı dikkatsizlik yaşamaktadır.

Bu soru hakkında öğrenciler şu görüşleri belirtmişlerdir:

Öğn₃: "...Bazen canım sıkılıyor o derste. Bildiğim konular olunca canım sıkılıyor dinlemek istemiyorum. Matematik dersinde, Hayat bilgisi dersinde ve fen bilgisi dersinde oluyor."

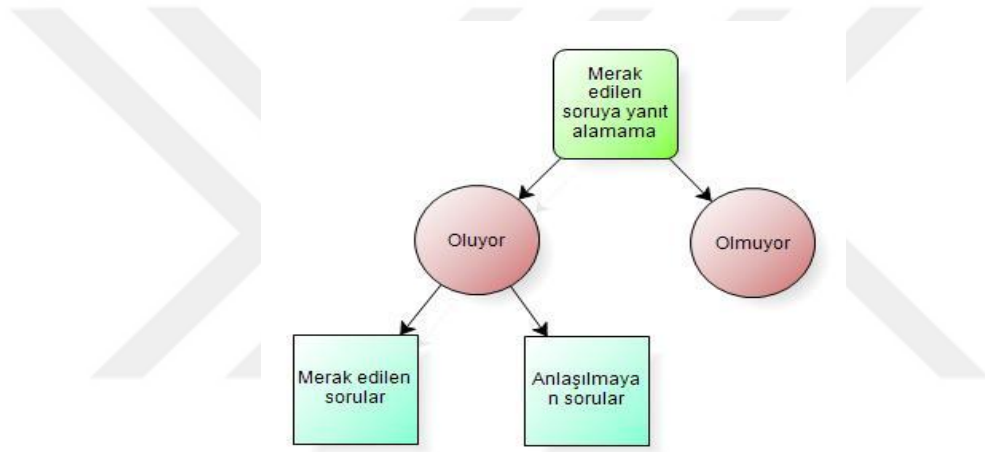
Öğn₄: "...Mesela babam bir şey aldığı anda ilgimin dağıldığı oluyor. Aklım ona gidiyor bazen. Bir de aklıma bazen şarkı takılıyor o zaman dikkatim dağılıyor. Bu her derste olabiliyor."

Öğn₆: "Oluyor. Önümde bir sürü kitap açık olduğu zamanlar. Mesela İngilizcede oluyor. Kafam karışıyor bazı şeylerde. Onları çözmeye çalışıyorum. Bir yandan da kitaplara bakmaya çalışıyorum. Müzik dersinde de odaklanamadığım oluyor. Çünkü bir sürü ses var. Söylerken karıştırabiliyorum."

Öğn₇: “Evet oluyor. Mesela bazen arkadaşlarım bir şey söylüyor. Sonra dalıveriyorum. Bazen dersler kolay gibi geliyor pek de dinlemiyorum. Dinlemediğim zaman tahtaya bakıyorum sadece.”

Öğn₉: “...Mesela Türkçe derslerinde okuma yapıyorlar. Ben okuyorum diğerleri okurken canım sıkılıyor. O zaman o sayfaya resim çiziyorum.”

Soru 2. ‘Merak ettiğin bir konuyu öğretmenine sorduğunda yeterli cevabı alamadığında ne yaparsın?’

Şekil 18. ÜYÖ'lerde aşırı merak

ÜYÖ'lere merak ettikleri bir konuda yeterli cevap alamamaları konusunda sorulan soruda oluyor ve olmuyor şeklinde iki başlık oluşturulmuştur. Öğretmeninden yeterli cevabı alamadıkları şeklinde cevap veren öğrencilerin sordukları sorular merak ettikleri sorular ve derste anlamadıkları sorular olarak gruplandırılmıştır.

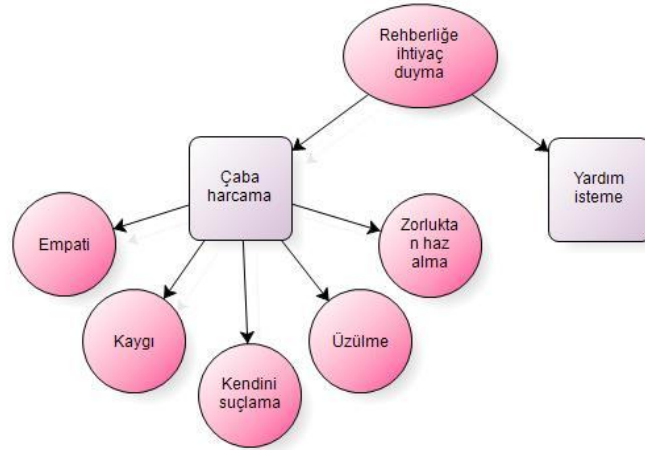
Tablo 8. ÜYÖ'lerde Aşırı Merak Frekans Tablosu

Yanıt alamama	Frekans
Olmuyor	4
Oluyor	4
Merak edilen konular	2
Anlaşılmayan konular	2

Tablo 8'de de belirtildiği gibi ÜYÖ'lerin dördü sordukları soru karşısında öğretmenlerinden yeterli cevabı alabilirken dördü ise yeterli cevabı alamadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerden biri ise merak ettiği soruyu öğretmene değil ailesinden birine sormayı tercih ettiğini söylemiştir. Öğretmenlerin sordukları soruya yeterli cevap veremediklerini düşünen öğrencilerden ikisi sordukları sorunun merak ettikleri soru olduğunu söylerken ikisi de derste anlayamadığı soru olduğunu belirtmişlerdir.

Öğn₅: "Bazen cevap alamabiliyorum. Kafama takılan şeyleri öğretmene sorduğumda hiçbir sonuç alamadığım da oluyor. Mesela 'Gravity' nin ne olduğunu sordum. Bilmiyorum dedi. Ben de kendim araştırdım çekim gücü, yer çekimi gibi şeyler çıktı. Bunun dışında mesela Türkçe dersinde ekleri işlemiştik. Bir soru sormuştum öğretmene çok tuhaf geldi. -ki ekiydi sanırım çok hatırlamıyorum. Ayrı yazıldığı hali de vardı birleşik yazılanı da. 'Neden biri ayrı diğeri birleşik yazılıyor. Değiştirsek ne olur?' diye sormuştum. 'Anlamadım bir daha söyler misin? Biraz karışık.' dedi öğretmenim. Birde her saman yolunda kara delik var mıdır yoksa kara delik özel bir varlık mıdır diye sormuştum. Öğretmenim baya süre sustu."

Soru 3. 'Bir iş yaparken karşılaştığın bir problemi çözmek için kendi kendine mi uğraşırısın yoksa öğretmeninden yardım mı istersin? Niçin?

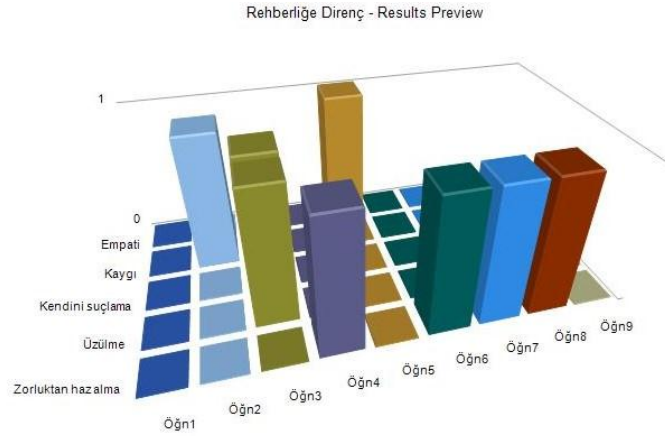

Şekil 19. ÜYÖ'lerin rehberliğe gösterdiği direnç

Üstün yetenekli öğrencilere herhangi bir problem karşısındaki tutumlarını belirlemek amacıyla sorulan bu soruda öğrencilerin verdikleri cevaplara göre problem karşısında çaba harcama ve yardım talep etme olmak üzere iki başlık oluşturulmuştur. Problem karşısında çaba harcamak yerine doğrudan öğretmene soran öğrenci ise bunun gerekçesi olarak zaman kaygısı yaşadığını söylemiştir.

Öğn₉: "Kendim çözerim. Yapamazsam öğretmenimin yanına giderim. O bana bir tane örnek gösterir sonra diğer soruları yine kendim yaparım. Sorular için çok uğraşmıyorum. Vakit gidiyor çünkü."

Üstün yetenekli öğrenciler empati, kaygı, kendini suçlama, üzülmeye, zorluklardan haz alma gibi özelliklerinden dolayı problem karşısında mücadele etmeyi tercih etmektedirler.

Grafik 10. ÜYÖ'lerin rehberliğe karşı gösterdikleri tepkiler

Bu soruda üstün yetenekli öğrencilerden ikisi karşılaştığı bir problem karşısında öğretmenden yardım talep ederken yedi öğrenci ise problem karşısında kendileri çaba harcamayı tercih etmektedirler. Problem hakkında çaba harcamayı tercih eden sekiz öğrenciden dördü zorluklardan haz aldıkları için bu yolu seçtiklerini belirtmişlerdir. Birer öğrencisi ise empati, kaygı, kendini suçlama, üzüme gibi özelliklerden dolayı problemlerle kendileri başa çıkmayı tercih etmektedirler.

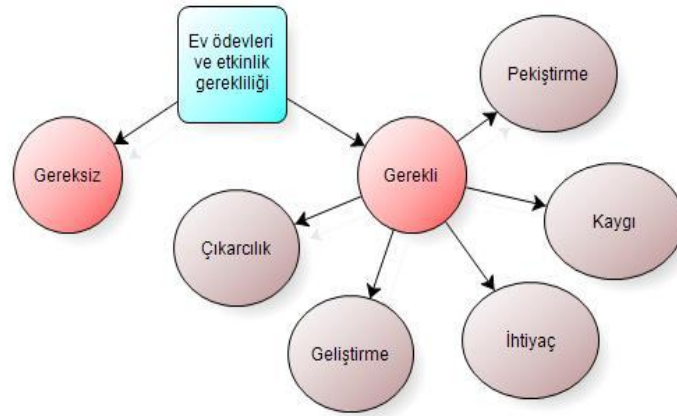
Bu soru hakkında öğrencilerin düşünceleri şu şekildedir:

Öğn₂: “Kendim çaba harcarım. Neden başkalarından yardım isteyeyim ki? Çünkü geleceğim ona bağlı. Ben kendim çabalarım. Bir sonuca ulaşamazsam daha çok çalışırım.”

Öğn₃: “Ben çözemezsem üzülüyorum. Ödevimde yapamadığım sorular olursa kendimi suçluyorum. Çünkü dinlemediğimi düşünüyorum.”

Öğn₄: “Önce kendim çözmek isterim. Çünkü bir şeyler öğrenmiş olurum. Zor bir işle uğraşmaktan mutlu olurum.”

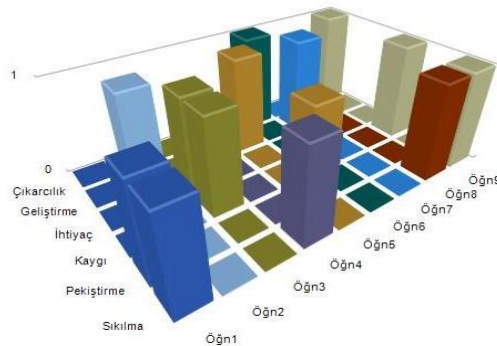
Soru 4. 'Öğretmenin verdiği ev ödevleri ve sınıfta yapmanı istediği etkinliklerin gerekli olup olmadığı hususunda ne düşünüyorsun?'

Şekil 20. ÜYÖ'lerin etkinlik ve alıştırmaya karşı isteklilikleri

Öğrencilerin ev ödevleri ve etkinlikler hakkındaki düşüncelerinin öğrenilmek istendiği bu soruda, alınan yanıtlara göre gerekli, gereksiz ve tutarsız başlıkları oluşturulmuştur. Ödevlerin ve etkinliklerin gerekli olduğunu söyleyen öğrenciler kolay yaptıkları için hep ödül aldıklarını (çıkarıcılık), gelişimlerine katkıda bulunduğunu, konuları pekiştirme imkânı verdiğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler ödev ve etkinlikleri gelecekte işlerine yarayacağı için ihtiyaç olarak görmektedirler ve bu etkinlikleri yapmazlarsa meslek sahibi olamama gibi kaygılar taşımaktadırlar.

Alıştırma Yapma Tutumu - Results Preview

Grafik 11. ÜYÖ'ler için ödev ve etkinliklerin gerekliliği

ÜYÖ'lerden üçü ödev ve etkinliklerin gereksiz olduğunu düşünürlerken altısı gerekli olduğunu düşünmektedir. İkişer öğrencinin ödevleri yapma amacı çıkarıcılık ve kaygı tutumları ilgili iken üç öğrenci ödevlerin ve etkinliklerin kendilerini geliştirdiklerini, bir öğrenci gelecekte bu bilgileri kullanacakları için gerekli olduğunu, iki öğrenci de bilgilerini pekiştirdiğini düşünmektedirler. Öğrencilerin üçü ödev ve etkinliklerin sıkıldıkları için gereksiz olduğunu söylerken biri de ödevlerden sıkıldığını fakat yine de gerekli olduğunu belirtmiştir.

Bu soru hakkında öğrenciler şu düşünceleri paylaşmışlardır:

Öğn₃: *"Bence çok gerekli. Büyüyünce işlerimiz olunca orda öğrendiğimiz bilgileri kullanacağız. Bir kitap okumuştum O kitapta bir sürü meslekte matematiğin gerekli olduğunu anlatıyordu. BİLSEM'de de matematikte yeni konular anlatıyorlar. Onları da öğrenip hayatıma yeni şeyler katmış oluyorum. Bazen ödevim olmayınca boş boş oturunca canım sıkılıyor. Kolay ödevlerim olunca da hızlıca bitiriyorum hoşuma gidiyor."*

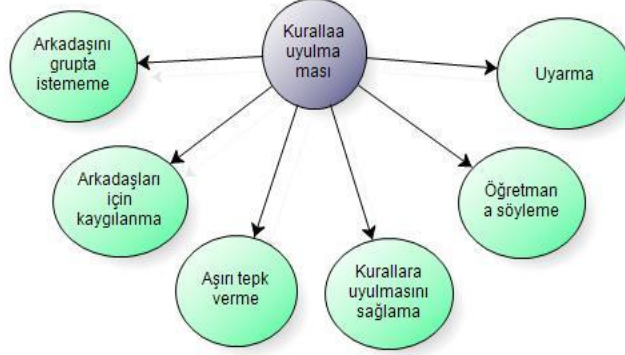
Öğn₄: *"Ödevler gereksiz. Bazı kolay şeyleri yaparken onlardan sıkılıyorum. Bana çok kolay geliyor. Sıklıkla yaşıyorum bu durumu. Özellikle matematik dersinde yaşıyorum bu durumu. Ama zorunda olduğum için bu ödevleri yapıyorum."*

Öğn₆: *"Gerekli. Öğretmenim ben ilerde gidiyorum bazen ilerde gittiğim için de boş kalıyorum. Boş kaldığımda da kitap okuyorum öyle geçiyor. Kitabı bitirmek üzere oluyorum bu da benim işime geliyor. Çünkü sınıfta öğretmenin gülen yüz koyduğu bir şey var kitabı okuyup bitirince anlatıyorsun gülen yüz veriyor. Gülen yüz kazanmış oluyorum."*

Öğn₈: *"Benim için fazla da gerekli değil. Çalışmak için öğrenmek için gerekli olabilir ama ben zaten zorlanmadığım için çok gerekli bulmuyorum. Ama yine de ödevlerimi yapıyorum."*

Öğn₉: *"Ödevler ve etkinlikler gerekli. Öğretmenin yapacağı sınavlar hakkında bize ipuçları verebiliyor. Ödevleri yapmazsak meslek sahibi olamayız. Benim seçtiğim meslek doktorluk. O da çok çalışmayı gerektiriyor. Ama resim öğretmeni de olabilirim. Ödevleri bazen çok istekli yapıyorum bazen de hiç yapasım gelmiyor. Çünkü bazen canım sıkılıyor."*

Soru 5. ‘Arkadaşlarıyla bir grup çalışması yapacaksınız. Sen grup başkanısın. Öğretmenin verdiği yönergeye (kurallar listesine) uymayan grup üyelerine nasıl davranırdın? Niçin?’

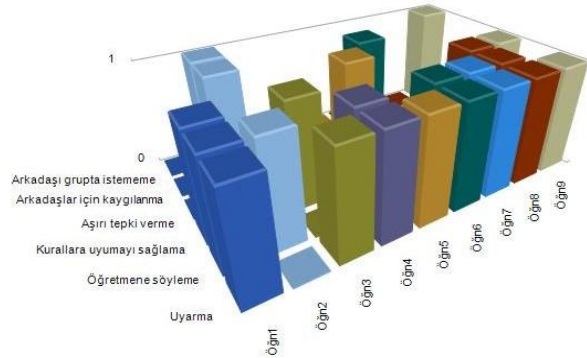
Şekil 21. Üstün yetenekli öğrencilerde katı kuralcılık

Öğrencilere başkanı oldukları grup arkadaşlarının kurallara uymaması durumunda ne yapacakları sorulduğunda alınan cevaplar arkadaşını grubunda istememe, arkadaşları için kaygılanma, aşırı tepki verme, kurallara uymalarını sağlama, öğretmene söyleme, uyarma başlıkları altında toplanmıştır.

Aşırı tepki vereceğini söyleyen öğrenci (Öğn₅) şu ifadeleri kullanmıştır:

“Uyarırdım. Bir kere yaptı bir kere daha ama en sonunda biraz sinirlenebilirim. Ortalık biraz karışabilir. Ortalığı yıkıp döküyorum.”

Aşırı Kuralcılık - Results Preview

Grafik 12. ÜYÖ'lerde katı kuralcılık

Şekil 12'de görüldüğü gibi öğrencilerin başkanı oldukları grupta kurallara uymayan arkadaşlarını sekiz öğrenci uyaracağını söylemiştir. Altı öğrenci öğretmene söyleyeceğini, dört öğrenci de kurallara uymasını sağlayacağını belirtmiştir. İkişer öğrenci arkadaşlarını grupta istememe ve arkadaşları için kaygılandığını belirtirken bir öğrenci ise aşırı tepki verdiğini söylemiştir.

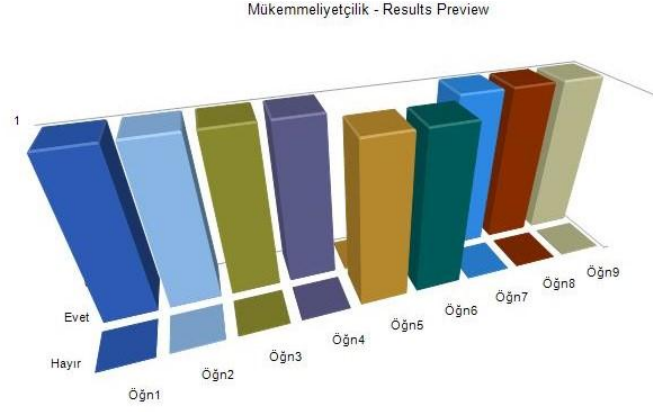
Öğrenciler bu soru hakkındaki düşünceleri:

Öğn₂: "Öğretmene söylerim Öğretmenim bu arkadaşım kurallara uymuyor. O yüzden ben bu arkadaşımı takımımda istemiyorum derim. Çünkü diğer arkadaşlarımı da etkiler. Üzüm üzüme baka baka kararır. Arkadaşımı uyarırım öğretmenime söylemeden önce. Beni ciddiye almazsa öğretmenime söylerim. Düzeni bozan arkadaşımız etkinliğimizi de bozabilir ve düşük not alabiliriz. Akıllanmasını da isterim. Çünkü öğretmenim onu uyarır. O da kendisini düzeltebilir."

Öğn₆: "...Onların kendilerine eziyet çektirdiğini düşünürüm. Çünkü öğretmenim, o konuyu öğrenemeyecek ya öğretmen ona ceza verecek ya da o, o konudan eksik kalacak. Arkadaşım için kaygılanırım..."

Öğn₉: "Uyarırım. Yine uymuyorsa gruptan çıkarırım. Çünkü herkes uyuyor o uymuyor tek yanlış yapıyor. Ama bir konuda iyiye mesela resimde ya da teknolojiye o zaman çıkarmam. Eğer bir konuda iyiye fakat kurallara uymuyorsa o zaman da çıkarmam. Kurallara uymasını sağlamak için ise kurallara uyan ödül alır derim."

Soru 6. ‘Bir derste, öğretmeninin verdiği bir görevde ve ya yapacağın her hangi bir işte kendine ulaşmayı düşündüğün bir seviye (hedef) belirler misin?’

Grafik 13. ÜYÖ'lerde mükemmeliyetçilik

Öğrencilerin mükemmeliyetçilik özelliğine sahip olup olmadıklarını belirlemek amacıyla sorulan bu soruda kendilerine hedef koyan öğrenciler evet yanıtını verirken herhangi bir hedef koymayan öğrenciler ise soruyu hayır şeklinde yanıtlamışlardır.

Öğrencilerden yedisi herhangi bir görevi gerçekleştirirken kendilerine hedef koyduklarını ifade ederken ikisi ise kendilerine hedef koymadıklarını söylemişlerdir.

Öğrenciler bu soru hakkında şu düşüncelerini paylaşmışlardır:

Öğn₂: “Koyarım. Mesela piyano çalıyorum ben. O gün en iyi seviyeye kadar çalmazsam bırakmam piyanoyu. Ya da öğretmenim ödev verdi ve ben o konuyu anlamadım. Annem anlattı öğretmenim anlattı yine anlamadım. Anlayana kadar çalışmak isterim. Kafama koyduğum şeyleri yapmak isterim.”

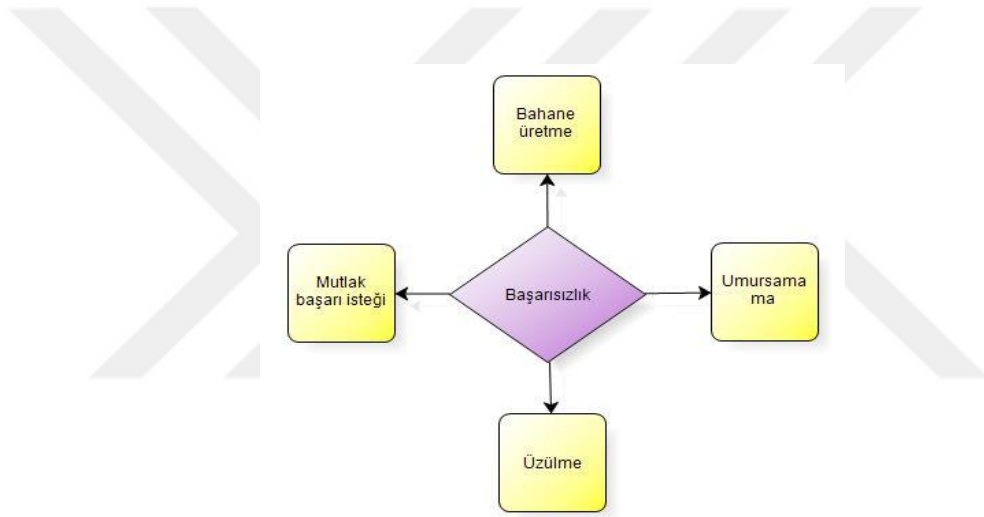
Öğn₈: “Evet. Hedef koyarım. Bir sınav için mesela kendime en yüksek puanı hedef olarak belirlerim. Eğer o hedefime ulaşamazsam çok fazla çaba harcarım.”

Kendilerine hedef koymayan öğrenciler ise hayır deme nedenlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

Öğn₅: “Hayır. Onu yapmak için yaparım. Hedefimi karşılayamadığımda bazen ben çok üzülüyorum. Hep üzülme yerine o hedefi gerçekleştirmemek bence daha doğru.”

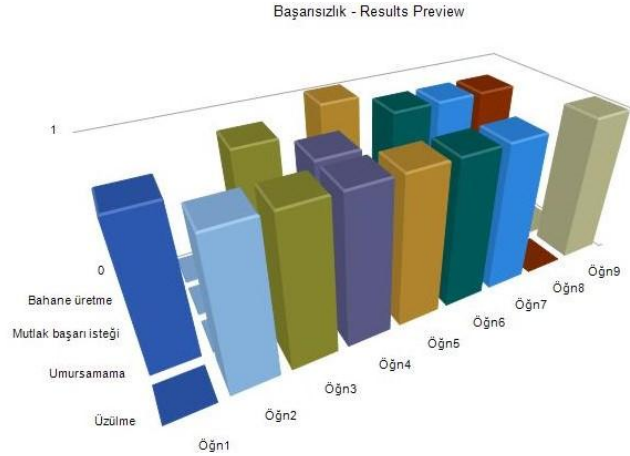
Öğn₆: “Kendime bir hedef belirlemem. En çok nereye yükselebilirsem oraya kadar giderim. Kendimi kendime bırakırım. Çünkü kendime hedef belirleyince kendime sınır koymuş oluyorum. Belki hedef belirlediğim şeyin daha fazlasını yapabilirim.”

Soru 7. ‘Beklediğin başarıya ulaşamama durumunda ne yaparsın?’

Şekil 22. ÜYÖ'lerde başarısızlık

ÜYÖ'lerin bekledikleri başarıya ulaşamama durumunda verdikleri tepkiler bahane üretme, umursamama, üzülme ve mutlak başarı isteği olarak gruplandırılmıştır.

Grafik 14. ÜYÖ'lerin başarısızlık tepkileri

ÜYÖ'ler karşılaştıkları herhangi bir başarısızlık durumunda bir öğrenci bahane üretme, iki öğrenci umursamama, yedi öğrenci üzüleme, dört öğrenci de mutlak başarı isteği gibi tepkiler ortaya koymaktadırlar.

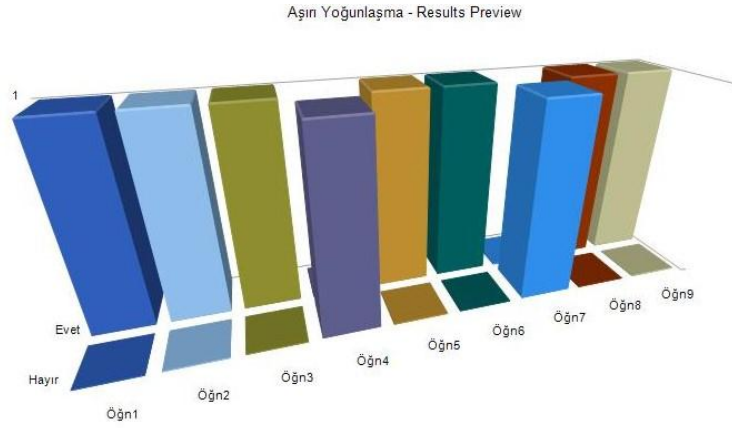
Öğrencilerin bu soru hakkındaki düşünceleri şu şekildedir:

Öğn₅: "Çok üzülüyorum. Telafi etmek için çalışmaya çalışıyorum ama olmuyor. Kardeşim yüzünden bunu başaramıyorum. Kardeşim yoksa başarabiliyorum."

Öğn₆: "Üzülürüm. Kendime kızarım. O yaptığım şeyin daha fazlasını iki katını hatta dört katını yapmaya çalışırım. Bunu yapmam gerekiyor diye düşünürüm. Konuyu geçmiş olsak bile yaparım onu. Nasıl anlamadığım soruyu öğretmene soruyorsam onu da öyle kararlıca yaparım. Bırakmam."

Öğn₉: "Aklıma geldikçe canım sıkılır. Eğer kendime çok büyük hedefler koyup onu yapamamışsam hedefimi biraz daha düşürürüm. Mesela 90 soru çözeceğim deyip çözememişsem soru sayısını azaltırım. Başkası tarafından tahrik edilirim hırslanırım."

Soru 8. ‘İlgini çeken bir etkinliği yaparken, yaptığın işe odaklanman neticesinde ihmal ettiğin /unuttuğun bir görevin oldu mu? Mesela okuldan sonra eve gittiğinde merak ettiğin bir konu hakkında araştırma yaparken öğretmenin verdiği ev ödevini unutmak gibi. Açıklar mısın?’

Grafik 15. ÜYÖ'lerde aşırı yoğunlaşma

Bu soruya yönelik alınan cevaplarda öğrencilerin büyük çoğunluğu (7/9) bir işle uğraşırken başka işleri unuttuğunun olduğunu belirtti. İki öğrenci ise böyle bir unutkanlığın söz konusu olmadığını söylemiştir.

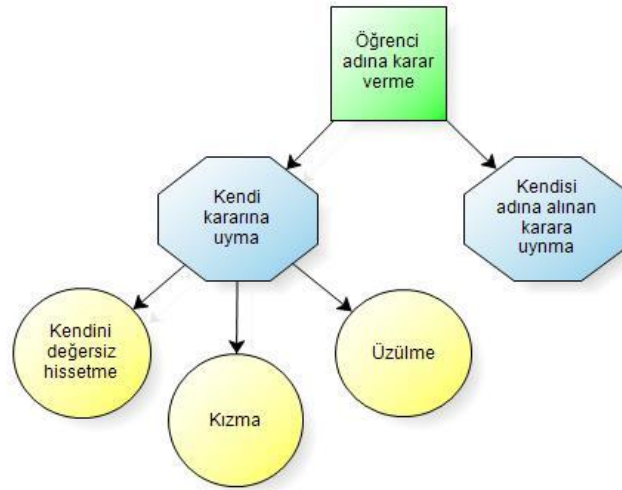
Bu konu hakkında öğrenciler şu ifadeleri kullanmışlardır:

Öğn₁: “Evet oluyor. Oragami yapmayı çok seviyorum. Onları yapmaya çok odaklandım. Bu arada piyano da çalışıyorum. Oragami yaparken piyano çalmayı unutuyorum. Dalıyorum yaparken.”

Öğn₃: “Evet bazen öyle oluyor. Öğretmenimiz bir gün saat yapmamızı istemişti. Ödevlerimi falan yapmıştım. Yatmak üzereydim. O gece ödevlerimi yapmaya o kadar odaklanmıştım ki saati yapmayı unutmuştum. Annemlerle babama söyledim. Zor da olsa yetiştirmeyi başardık.”

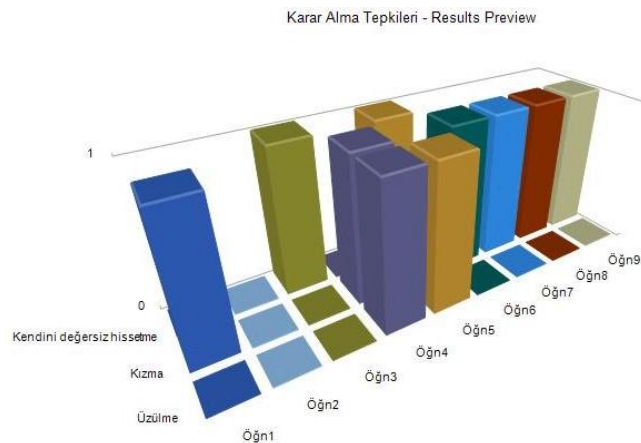
Öğn₅: “Çok dikkat ettiğimde de unuttuğum şeyler oluyor. Mesela biraz önce resim yaparken arkadaşım bana asetat kâğıdını vereceğini unuttum. Ben de sonradan tekrar istedim.”

Soru 9. 'Ailenden biri veya öğretmenin seni ilgilendiren bir durum hakkında senin yerine karar alırsa bu durum seni nasıl etkiler? Açıklar mısın?'

Şekil 23. ÜYÖ'lerin kendileri için verilen kararlara karşı tepkileri

Öğrencilerin kendileri adına alınan kararlara uyma konusunda sorulan bu soruda verdikleri cevaplar kendi kararlarına uyma ve kendi adına alınan kararlara uyma olarak gruplandırılmıştır. Kendi kararlarına uyacaklarını belirten öğrenciler kendileri adına karar alınmasından dolayı kendilerini değersiz hissettiklerini, bu duruma karşı kızgınlık ve üzüntü duyduklarını belirtmişlerdir.

Grafik 16. ÜYÖ'lerin kendileri için verilen kararlara karşı tepkileri

ÜYÖ'lerin altısı kendi kararlarını kendileri almak isterlerken üçü kendileri adına verilen kararlara uymaktadırlar. Öğrencilerden ikisi kendileri için karar verildiğinde kendilerini değersiz hissederken ikisi üzülmeye ve altısı da kızma tepkileri göstermektedir.

Öğrencilerin bu soru hakkında söyledikleri şu şekildedir:

Öğn₁: “O kararı kendim vermek isterim. Üzülürüm biraz da öfkelenirim. Çünkü karar aldıkları şeyi ben yapacağım. Onlar yapmayacak. Bunun için kararı benim almam daha doğru.”

Öğn₃: “Benim yerime karar almış olsalar kendimi kötü hissederim. Benim değerimin olmadığını hissederim onlar için. Sonra anneme babama ya da öğretmenime bu durumu kim yaptıysa söylerim. Neden bana sormadınız diye atarlanırım. Çok önemli bir olay olmasa bile öyle oluyor. Her zaman kendi kararında dururum. Ama beni zorladıkları zaman mecburen uymak zorunda kalıyorum. Anneler beni yüzme kursuna götürmeye karar verdiler. Ben biraz korkuyordum. Biraz da istemiyordum. Onlar beni o kursa kaydettirmişler. Benim haberim yoktu. Mecburen gitmek zorunda kaldım.”

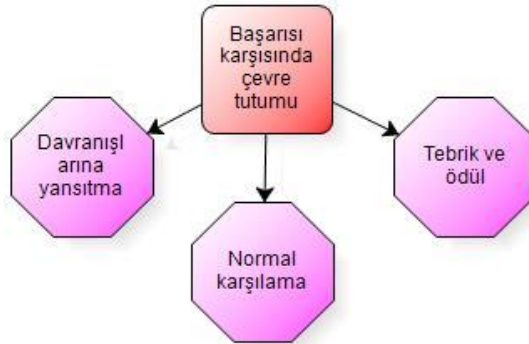
Öğn₄: “Üzülürüm ve biraz da kızarım. Çünkü beni ilgilendiren bir konuda onların karışması hoşuma gitmez. Onu uyararak yaptığının kötü olduğunu söyleyerek hoşlanmadığımı hissettiririm. Kararları iyiye onların kararlarına uyarım eğer değilse kendi istediğim gibi yaparım.”

Öğn₅: “Niye beni ilgilendiren bir şey hakkında bana sormadan karar alıyorsunuz diye sorardım. Beni yok saydıklarını hissederdim ve üzülürdüm.”

Öğn₆: “Sinirlenirim. Çünkü benim kararımı nasıl vereceklerini veya söyleyeceklerini bilemezler. Benim kendi kararım olduğu için onlar bilemez. Benim nasıl duygu hissettiğimi ya da ne söyleyeceğimi bilemezler. Bu yüzden onların benim yerime karar almasını istemem. Kendi kararına uyarım.”

Öğn₉: “Sinirlenirim. İstemediğim bir şey olursa kabul etmem ya da yaparım ama siz de bana şunu alın diye şart koyarım. Sizin istediğinizi yaparım ama bana çikolata alın gibi. Ama onların kararına da uyarım. Mesela parka git ama arkadaşlarının yanından ayrılma. Onda ayrılmam.”

Soru 10. ‘Senin başarın karşısında arkadaşlarının ve öğretmenlerinin tutum ve davranışlarının nasıl olması seni mutlu eder?’

Şekil 24. ÜYÖ'lerin başarıları karşısındaki çevre tutumu beklentileri

ÜYÖ'lere başarıları karşısında nasıl karşılanmak istediklerini belirlemek amacıyla sorulan bu soruda öğrenciler öğretmenin ve arkadaşlarının bu konu hakkındaki düşüncelerini davranışlarına yansıtma, normal karşılama, tebrik veya bir nesne ile ödüllendirilmek istediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 9. ÜYÖ'lerin Başarıları Karşısındaki Çevreden Beklentileri

Çevreden beklentiler	Frekans
Davranışlarına yansıtma	1
Normal karşılama	3
Tebrik ve ödül	5

Tablo 9'da da görüldüğü gibi ÜYÖ'lerden biri öğretmen ve arkadaşlarından başarıları karşısındaki düşüncelerini davranışları ile beşi ise tebrik ve ödül ile ifade etmelerini beklemektedir. Öğrencilerden üçü ise başarılarının normal karşılanmasını istemektedir.

Bu soru hakkındaki öğrenci düşünceleri şu şekildedir:

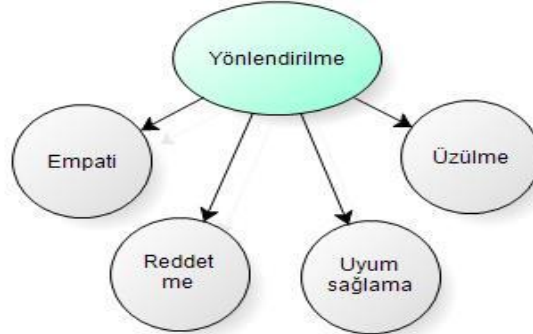
Öğn₄: “Tebrik etmelerini isterim. Herhangi bir ödülle ödüllendirilmek de hoşuma gider.”

Öğn₅: “Güzel bir söz söyleseler bana yeter. Fazlasına bence hiç gerek yok. Büyük şeyleri çok fazla sevmiyorum.”

Öğn₆: “Eşit davranmalarını isterim. Bir şey yapmasını istemem. O benim kendime özel bir şey. Kendimle alakalı. Herkese davrandığı gibi davransın.”

Öğn₉: “Benim istediklerimi yapmalarını isterim. Mesela öğretmenden beden yapmasını arkadaşlardan da tuttuğu topları bana vermesini isterim.”

Soru 11. ‘Öğretmeniniz bir etkinlik için sizin gruplar oluşturmanızı istedi ve senin grubunun başkanı olarak başka bir arkadaşını seçti. Bu durum seni nasıl etkiler? Niçin?’

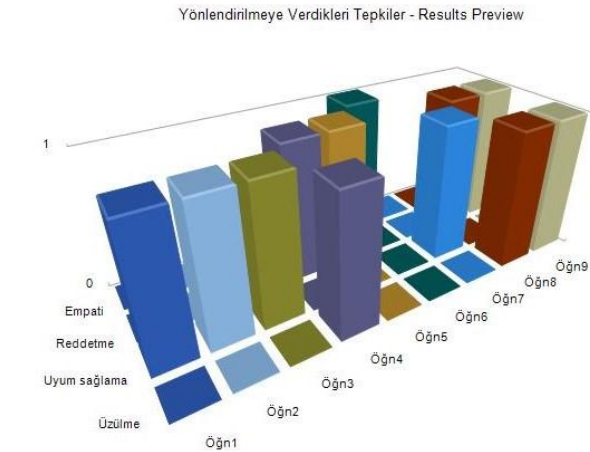

Şekil 25. ÜYÖ'lerin grup başkanı arkadaşı olması durumunda tepkileri

ÜYÖ'lere sorulan bu soruda verdikleri cevaplar reddetme, üzülme, empati kurma ve gruba uyum sağlama şeklinde gruplandırılmıştır.

ÜYÖ'lerin grup başkanının arkadaşı olması durumundaki tepkilerinin belirlenmek istediği bu soruda öğrencilerden biri (Öğn₆) durum karşısında empati kurmuş ve şu şekilde ifade etmiştir:

“Öğretmenim o arkadaşımın başkan olabileceğini düşünüyorsa, başkan olmayı o da hak ediyorsa başkan olabilir. Benden bir şey isteyebilir yapmam için çünkü ben de başkan olduğum da ondan istemişimdir. Benim için sorun olmaz.”

Grafik 17. ÜYÖ'lerin yönetilmeye verdikleri tepkiler

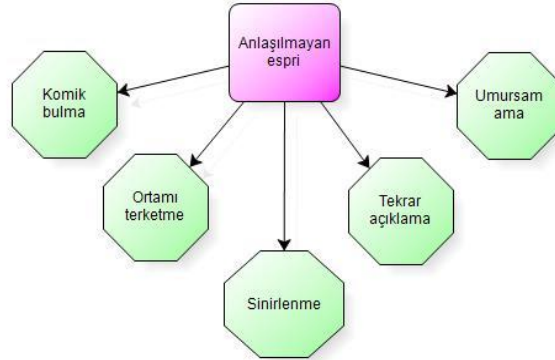
Öğrencilerden dördü grupta kendileri lider olmak istedikleri için grup başkanı olan arkadaşını kabul etmeme yine dördü gruba uyum sağlama ve üç öğrenci de grup başkanı olamadığı için üzülmeye davranışı geliştirmektedirler.

Öğrenciler bu soru için şu yanıtları vermişlerdir:

Öğn4: “Arkadaşımın başkan olması beni üzer. Çünkü başkan ben olmak isterim. Başkanın verdiği görevleri yerine getiririm. Sevmediğim işlerde o grupta olmak istemiyorum dediğim oluyor.”

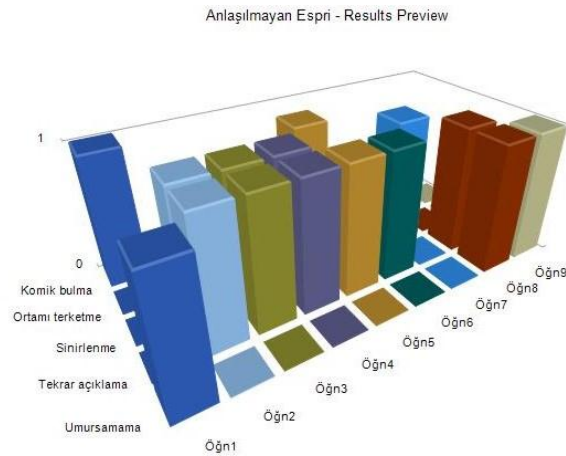
Öğn8: “Grubun başkanı ben olmak isterim. Başkan olmayı seviyorum. Kendime başkanlığı daha çok yakıştırıyorum. Gruptakiler benim dediğime uyacak. Ama onlara sormadan karar almam. Saygı duyarım eğer başkan olamazsam. Biraz üzülürüm. Kendimin başkan olmamı isterim. Benim başkan seçmezlerse onların beklentilerine cevap veremedim mi diye kaygılanırım. Beni başkanlığa layık göremediler mi diye düşünürüm.”

Soru 12. 'Arkadaşların yaptığın esprileri anlamadıkları veya yanlış anladıkları oluyor mu? Bu durumda sen ne yapıyorsun?'

Şekil 26. ÜYÖ'lerde espri anlayışı

ÜYÖ'lere esprilerinin anlaşılmaması durumunda nasıl tepkiler verdikleri sorulduğunda alınan cevaplar bu durumu komik bulma, ortamı terk etme, sinirlenme, espriyi tekrar açıklama, umursamama başlıkları altında incelenmiştir.

Grafik 18. ÜYÖ'lerin anlaşılmayan esriye verdikleri tepkiler

ÜYÖ'lerden biri yaptığı esprinin arkadaşları tarafından anlaşılmasını komik bulurken yine bir öğrenci ortamı terk etmektedir. Dört öğrenci bu duruma sinirlenme ve üç öğrenci umursamama davranışları gösterirken altı öğrenci ise yaptığı espriyi arkadaşlarına tekrar açıklayacağını söylemiştir.

Öğrenciler bu konu hakkındaki düşüncelerini şu şekilde ifade etmektedirler:

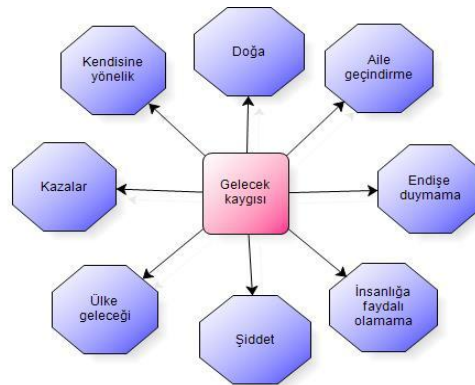
Öğn₁: “Arkadaşımın yaptığı espriyi anlamamasını komik bulurum. Ama sonra yine bir şey söylemem. Çok da anlatmak için uğraşmam.”

Öğn₄: “Sinirlenirim. Niye anlamadılar diye merak ederim. Anlattığımın kolay bir şey olduğunu düşünürüm. Arkadaşlarıma açıklamaya çalışırım yine anlamazlarsa bırakırım.”

Öğn₅: “Anlamadıklarında anlatırım. Anlamazlarsa bir daha anlatırım. Sabır göstermeyi denerim. Sabır gösteremezsem o ortamdan uzaklaşmaya çalışırım.”

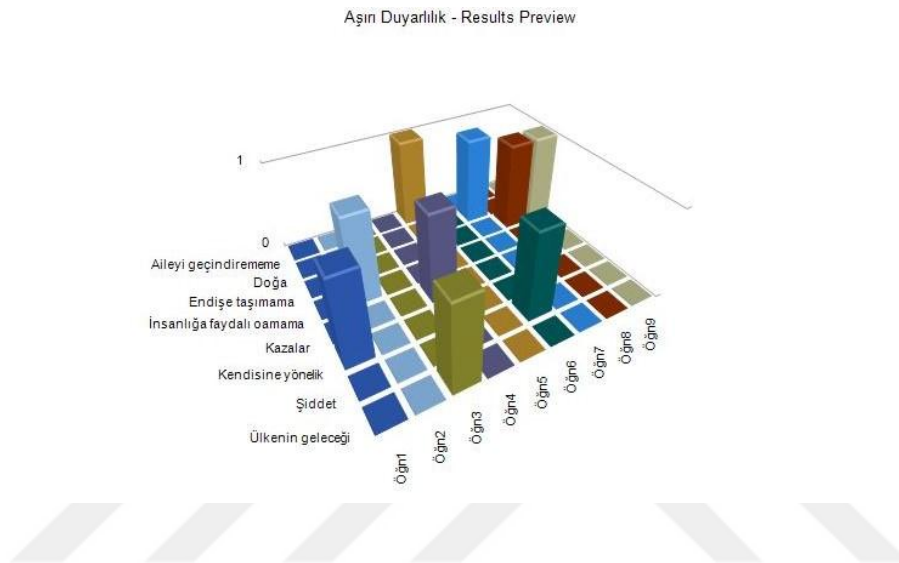
Öğn₈: “Severim espri yapmayı. Anlamazlarsa anlatırım. Ya da boş ver der geçerim. Çünkü diğer türlü esprinin tadı kaçıyor.”

Soru 13. “Seni çevre ve insanlıkla ilgili endişelendiren en önemli husus nedir? Niçin?”

Şekil 27. ÜYÖ'lerin insanlık ve çevreyle ilgili kaygıları

Öğrencilerin, insanlığa ve çevreye karşı duyarlılıklarını belirlemek amacıyla sorulan bu soruda verilen yanıtlar doğa, şiddet, ülkenin geleceği, ailesini geçindirememeye kaygısı, kendisinin insanlığa faydalı olamaması, kazalar ve kendi geleceğini ilgilendiren endişeler olarak sınıflandırılmıştır. Ayrıca bazı öğrenciler geleceğe dair hiçbir endişe taşımadıklarını belirtmişlerdir.

Grafik 19. ÜYÖ'lerin çevre ve insanlık ile ilgili kaygıları

Bu soru hakkında öğrencilerin yedisi gelecekte çevre ve insanlıkla ilgili kaygı yaşarken ikisi bu konu hakkında herhangi bir endişe yaşamamaktadır. Yöneltilen bu soruda öğrencilerden her biri farklı bir konuda endişelerini belirtmiştir. Kendisine yönelik endişe yaşayan öğrenci ise arkadaşlarını kaybetme korkusuna sahip olduğunu söylemiştir.

Bu soru hakkındaki düşüncelerini öğrenciler şu şekilde ifade etmişlerdir:

Öğn₃: "...Ülkemizin daha küçülmesinden korkuyorum. Mesela Kurtuluş Savaşı döneminde de da aynı şey olmuş. Bir sürü topraklarımız varmış ama kaybetmişiz. Şimdi de aynı şeyin olabileceğinden korkuyorum."

Öğn₆: "...Vali olmak istememin sebebi şehri büyütmek ve kötü adamlardan şehri kurtarmak. Yarın bir gün başka çocuklara kötülüğün gelmesini istemiyorum. Çünkü kötülükler olduğunda üzülüyorum."

Öğn₇: “Tüm yeşilliklerin yok olmasından korkuyorum. Her yere bina yapıyorlar. 2016’dan bu yana üç ormanı yok ettiler.”

4.3. Öğrenci Sınıf İçi Gözleminden Elde Edilen Bulgular

Üstün yetenekli üç öğrencinin sınıf içi gözlemlerinden elde edilen bulgular tablolarla sunulmuştur.

Tablo 10. Öğrenci (Ö₃) Gözlem Bulguları

Davranış	Davranış	Kabul edilebilir düzeyde (Kısmi olarak gözlenmedi)	Belirgin bir şekilde gözlendi	Açıklamalar
Derste sıkılma, dersi dinlememe, başka işlerle uğraşma			✓	Gözlem tüm derslerde konuştu. Genelde arkadaşını konuşturan kendisiydi.
Öğretmeni zorlayıcı sorular sorma		✓		‘Yarıma, yarım deniyor çeyreğe, çeyrek deniyor. Peki yarımla çeyrek birleşirse ona ne deniyor? Şeklinde soru sordu. Öğretmen bir süre durakladı
Yönlendirmeye karşı direnç gösterme	✓			Altı saat boyunca davranış gözlenemedi.
Alıştırma ve ödev yapmaktan hoşlanmama	✓			Verilen ödevleri yapmıştı ve alıştırmalarda da katılım gösterdi. Ama arkadaşları soru çözerken onları dinlemedi.

İnsanlıkla ilgili konularda taşıma	✓		Bu durumu gözlemleyebilecek bir ortam oluşmadı.
Katı kuralcılıktan dolayı katı ve patronumsu görünme		✓	Arkadaşının beslenmesinden bir şey almak istediğinde ona da kendi beslenmesinden bir parça verme gereği duydu. Başka arkadaşı ondan izinsiz beslenmesinden bir şey aldığına sinirlendi.
Kendisini aşırı eleştirme, yaptığı işten memnun olmama	✓		Altı saat boyunca gözlenemedi.
Başarısızlık durumunda aşırı tepki verme		✓	Yanlış çözdüğü matematik sorusunda öğretmeni uyardı ve öğrenci ısrarla kendi çözüm yolunu savundu.
Bir noktaya aşırı yoğunlaştığı için yapması gereken başka işleri aksatma	✓		Altı saat boyunca davranış gözlenmedi
Kendi kararlarını almada ısrarcı olma, başkalarının kendisi adına aldığı kararları kabul etmeme	✓		Altı saat boyunca gözlenmedi
Başarıya ve fark edilmeye ihtiyaç duyma		✓	Matematik dersinde her doğru yaptığı soru için bağırarak aşırı tepkiler verdi
Arkadaş ve öğretmenlerinin direktif vermesinden hoşlanmama		✓	Derste öğretmeni soruları ben örnek gösterdikten sonra yazın demesine rağmen dinlemedi ve gizli gizli yazdı.
Yaptığı espriler anlaşılmadığında sinirlenme	✓		Altı saat boyunca davranış gözlenemedi.

Tablo 10'da belirtildiği gibi öğrencinin derste sıkılma ve başka şeylerle ilgilenme, başarı ve fark edilmeye ihtiyaç duyma ve pasifliği reddetme gibi davranışları belirgin bir şekilde gözlemlenmiştir. Öğretmeni zorlayıcı sorular sorma, katı kuralcılıktan dolayı katı ve patronumsu görünme, başarısızlık durumunda aşırı tepki verme ve arkadaş ve öğretmenlerinin direktif vermesinden hoşlanmama gibi davranışları ise kısmi olarak gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra yönlendirmeye karşı direnç gösterme, alıştırma ve ödev yapmaktan hoşlanmama, insanlıkla ilgili konularda kaygı taşıma, yaptığı işten memnun olmama, bir noktaya aşırı yoğunlaştığı için yapması gereken asıl işi unutma, başkasının kendisi adına aldığı kararları kabul etmeme ve yaptığı espriler anlaşılmayınca sinirlenme gibi davranışları gözlemlenmemiştir.

Öğrencinin derste sıkılma ve başka şeylerle uğraşma davranışı beş saatlik ders esnasında; başarı-fark edilmeye ihtiyaç duyma ve pasifliği reddetme davranışları ise dörder ders saatinde belirgin olarak gözlemlenmiştir. Bununla birlikte öğretmeni zorlayıcı sorular sorma, katı kuralcılıktan dolayı kaba ve patronumsu gözükme, arkadaş ve öğretmeninin direktif vermesinden hoşlanmama birer ders saatinde; başarısızlık durumunda aşırı tepki verme ise iki ders saatinde gözlemlenmiştir.

Tablo 11. Öğrenci (Ö₅) Gözlem Bulguları

Davranış	Gözlenmedi	Kabul edilebilir düzeyde (Kısmi olarak gözlenmedi)	Belirgin bir şekilde gözlendi	Açıklamalar
Derste sıkılma, dersi dinlememe, başka işlerle uğraşma			✓	Gözlenen süre boyunca öğrenci derslerde kitap ve defterlerini açmadı. Defterlerinin kapağını yırttı ve sıranın altında onlarla oynadı.
Öğretmeni zorlayıcı sorular sorma	✓			Altı saat boyunca gözlenemedi
Yönlendirmeye karşı direnç gösterme			✓	Öğretmenin <i>bir etkinlik dağıttı ve bir saat içinde bitirmeleri gerektiğini söyledi.</i> Verilen süre dolduğunda kâğıdı

				vermek istemedi. Ağladı.
Alıştırma ve ödev yapmaktan hoşlanmama		✓		Öğretmeni 'Ailemiz bizim iyiliğimiz için ne yapmamızı isterler?' şeklinde bir soru yöneltti. Öğrenci ise 'Bizi ödev yapmaya zorlarlar.' şeklinde cevap verdi.
İnsanlıkla ilgili konularda kaygı taşıma		✓		Altı saat boyunca gözlenemedi
Katı kuralcılıktan dolayı katı ve patronumsu görünme		✓		Altı saat boyunca gözlenemedi
Kendisini aşırı eleştirme, yaptığı işten memnun olmama			✓	Sınavda başarısız olduğunda ağladı. Sebebi sorulduğunda ben yüz almak istiyorum ama bunu almam mümkün değil, atmışlarda bir not alacağım sanırım sınıfta kalırım şeklinde açıklamalar yaptı.
Başarısızlık durumunda aşırı tepki verme			✓	Öğretmen sınav yaptığında birkaç soruyu yapamadığı için öğretmenini kırıcı ifadeler kullandı. Kendisini sınıfın dolap odasına kapattı. Uzun süre oradan çıkmadı.
Bir noktaya aşırı yoğunlaştığı için yapması gereken başka işleri aksatma			✓	Kitaplıktan okumak için kitap aldı. Fakat masasındaki kağıtlarla gemi yapmaya başladı. Teneffüs zamanına kadar onlarla uğraştı. Teneffüs zili çaldığında kitabı hiç okumadan dolaba bıraktı.

Kendi kararlarını almada ısrarcı olma, başkalarının kendisi adına aldığı kararları kabul etmeme	✓	Altı saat boyunca gözlenemedi
Başarıya ve fark edilmeye ihtiyaç duyma	✓	Arkadaşlarının kendisini hiç sevmediklerini söyledi. Hatta bir metreden fazla yanına yaklaşmadıklarını belirtti. Arkadaşlarının neden bu şekilde davrandıkları sorulduğunda bir sebebinin olmadığını söyledi. Bu yüzden onlardan hoşlanmadığını belirtti.
Arkadaş ve öğretmenlerinin direktif vermesinden hoşlanmama	✓	Öğretmeninin kitabını ve defterini açması ve daha düzgün yazması konusundaki direktiflerini dikkate almadı.
Yaptığı espriler anlaşılmadığında sinirlenme	✓	Gözlemlenen süre içerisinde sınıfta espi yapmadı. Hatta arkadaşlarıyla iletişime bile geçmedi.

Tablo 11'de belirtildiği gibi, öğrencinin (Ö₅), derste sıkılma ve başka şeylerle uğraşma, alıştırmaya ve ödev yapmaktan hoşlanmama, kendisini aşırı eleştirme ve yaptığı işten memnun olmama, başarısızlık durumunda aşırı tepki verme, arkadaş ya da öğretmenlerinin direktif vermesinden hoşlanmadığı ve pasifliği reddettiği belirgin olarak gözlemlenmiştir. Yönlendirmeye karşı direnç gösterme, Bir noktaya aşırı yoğunlaştığı için yapması gereken başka işleri aksatma, başarıya ve fark edilmeye ihtiyaç duyma özellikleri kısmen gözlemlenebilmişken; öğretmeni zorlayıcı sorular sorma, insanlıkla ilgili konularda

kaygı taşıma, katı kuralcılıktan dolayı kaba ve patronumsu gözükme, yaptığı espriler anlaşılmadığı zaman sinirlenme özellikleri ise gözlemlenmemiştir.

Öğrencinin dersi dinlemeyip başka şeylerle uğraşması ve alıştırmalara katılmaması altı ders saati içinde gözlemlenmiştir. Yönlendirmeye karşı direnç göstermesi, fark edilmeye ihtiyaç duyması ve başarısızlık durumunda aşırı tepki vermesi iki ders saatinde, bir noktaya aşırı yoğunlaştığı için yapması gereken işi unutmaması bir ders saatinde gözlemlenmiştir. Arkadaş ve öğretmenin direktif vermesinden hoşlanmama ve pasifliği reddetme dört ders saatinde gözlemlenmiştir.

Öğrencinin bu maddelere ilişkin en belirgin ve önemli davranışları açıklama bölümünde belirtilmiştir.

Tablo 12. Öğrenci (Ö₆) Gözlem Bulguları

Davranış	Gözlenmedi	Kabul edilebilir düzeyde (Kısmi olarak gözlenmedi)	Belirgin bir şekilde gözlendi	Açıklamalar
Derste sıkılma, dersi dinlememe, başka işlerle uğraşma			✓	Gözlem boyunca her ders bir süre yanındaki arkadaşıyla konuştu.
Öğretmeni zorlayıcı sorular sorma	✓			Altı saat boyunca gözlenemedi.
Yönlendirmeye karşı direnç gösterme			✓	Dışarı çıkacakları bir derste öğretmen içerde kalma kararı aldı. 'Bu ders dışarı çıkmayalım konumuzu bitirelim.' dedi. Öğrenci bu durum çok sinirlendi. Kitap kalem çıkarmadı. Derse katılmadı.
Alıştırma ve ödev yapmaktan hoşlanmama			✓	Derslerde soru çözümleri ve okuma yapmada gönüllü olmadı. Öğretmeni soru sormadıkça parmak kaldırmadı.

İnsanlıkla ilgili konularda kaygı taşıma	✓	Altı ders saati boyunca bu durumu gözlemleyebilecek bir konu ve ortam olmadı.
Katı kuralcılıktan dolayı katı ve patronumsu görünme	✓	Nöbetçi öğrenci teneffüste sınıfta kalır kuralı için teneffüste dışarı çıkan sınıf nöbetçisi arkadaşını kolundan tuttu ve kızarak sınıfa getirdi,
Kendisini aşırı eleştirme, yaptığı işten memnun olmama	✓	Altı ders saati boyunca gözlenemedi
Başarısızlık durumunda aşırı tepki verme	✓	Beden Eğitimi dersinde yakartop oynarken topu atamadıkları için grup arkadaşlarına kızdı. Top değip oyundan çıkarıldığı için vuran arkadaşından intikam almak için o da arkadaşını vurmaya çalıştı.
Bir noktaya aşırı yoğunlaştığı için yapması gereken başka işleri aksatma	✓	İngilizce dersi dinleme etkinliğinde aşırı yoğunlaşma durumu yaşadı fakat o anda yapması gereken başka bir durum yoktu.
Kendi kararlarını almada ısrarcı olma, başkalarının kendisi adına aldığı kararları kabul etmeme	✓	Altı saat boyunca davranış gözlenemedi
Başarıya ve fark edilmeye ihtiyaç duyma	✓	Altı saat boyunca davranış gözlenmedi.
Arkadaş ve		Derste arkadaşı ile

öğretmenlerinin direktif vermesinden hoşlanmama	✓	konusurken öğretmen 'Derste konuşmanı istemiyorum.' Şeklinde uyardı. 'Öğretmenim ben ne yaptım ki?' diyerek suçunu kabullenmedi.
Yaptığı espriler anlaşılmadığında sinirlenme	✓	Altı saat boyunca davranış gözlenemedi.

Tablo 12'de belirtildiği gibi öğrencinin (Ö₆) derste sıkılma, alıştırmaya ve ödev yapmaktan hoşlanmama, katı kuralcılıktan dolayı kaba ve patronumsu gözükme, arkadaş ve öğretmenin direktif vermesinden hoşlanmama ve pasifliği reddetme gibi davranışları belirgin olarak gözlemlenmiştir. Yönlendirmeye karşı direnç gösterme ve başarısızlık durumunda aşırı tepki verme davranışları kısmi zamanlı gözlemlenebilmiştir. Öğretmeni zorlayıcı sorular sorma, insanlıkla ilgili konularda kaygı taşıma, kendisini aşırı eleştirme ve yaptığı işten memnun olmama, bir noktaya aşırı yoğunlaştığı için yapması gereken başka işi aksatma, başkalarının kendisi adına aldığı kararları kabul etmeme, başarı ve fark edilmeye ihtiyaç duyma, yaptığı espriler anlaşılmadığında sinirlenme gibi davranışları ise gözlemlenememiştir.

Dersten sıkılma ve dersi dinleme, alıştırmaya-ödev yapmaktan isteksizlik ve katı kuralcılığın dolayısıyla kaba ve patronumsu gözükme davranışları dört saatlik ders diliminde gözlemlenmiştir. Yönlendirmeye karşı direnç gösterme iki başarısızlık durumunda aşırı tepki verme davranışı ise üç ders saatinde gözlemlenmiştir.

BÖLÜM V

5.TARTIŞMA

Bu başlık altında araştırma kapsamında elde edilen verilerin literatür ışığında tartışılmasına yer verilmiştir.

Üstün yetenekli bireyler sahip oldukları istendik özellikler sebebiyle toplumun en avantajlı grupları olarak görülseler de bu özelliklerden kaynaklanan bir takım davranışlar geliştirmektedirler. Bu davranışlar mükemmeliyetçilik, aşırı duyarlılık, katı kuralcılık, öğrenme hızı gibi özelliklere sahip olmalarından kaynaklanmaktadır (Roedell, 2010; Forna ve Frame, 2001; Ataman, 2002; Özbay ve Palancı, 2011).

Üstün yetenekli öğrencilerin istendik özelliklerinin sınıf ortamına yansımalarını belirlemeye yönelik bu çalışmada dokuz üstün yetenekli öğrenci ve bu öğrencilerin öğretmenleri ile görüşme gerçekleştirilmiş ve bu dokuz öğrenciden üçü için gözlem uygulanmıştır.

Öğretmenlerle yapılan görüşme verileri dikkate alındığında örnekleme yer alan üstün yetenekli öğrencilerin birçoğunun ders içinde dikkat dağınıklığı yaşadığı söylenilebilir. Öğrencilerin derste dikkat dağınıklığı yaşamalarının en önemli sebepleri, konuların öğrencinin ilgi alanına girmemesi, kolay konulardan zevk almamaları, rutin işlerden hoşlanmamaları ve sabırsızlık yaşamalarıdır. Öğrenciler ile yapılan görüşmelerden elde edilen bulgularda üstün yetenekli öğrenciler derste dikkatlerini toplamakta zorluk çektikleri yönündedir. Öğrenci verilerine göre bunun sebebi sınıfın fiziksel ortamı, derslerin veya konuların ilgi alanlarına girmemesini ve kolay konulardan sıkılmalarıdır. Burada dikkat çeken en önemli husus aynı soruya öğretmen ve öğrencilerden alınan verilerin uyumlu olmasıdır. Bu noktadan hareketle örnekleme yer alan üstün yetenekli öğrenciler beklenildiği şekilde “*konuların ilgi alanına girmemesi ve kolay konulardan sıkılma*” problemi yaşamaktadırlar. Gözlem verilerinde ise gözlem yapılan üç öğrencide de gözlem süresi boyunca ders esnasında başka şeyler ile ilgilenme ve dersi dinlememe davranışı gözlemlenmiştir. Ayrıca bu öğrenciler, ders esnasında arkadaşlarını konuşurma davranışı göstermekte ve öğretmen uyarısına maruz kalarak ders akışını bozmaktadırlar. Bu verilerde mülakat verilerini destekler niteliktedir. Gözlemlenen bu davranışların sebeplerinin öğrencilerin derse ya da konuya ilgi duymaması ve bu öğrencilerin hızlı ve kolay öğrenme açısından arkadaşlarından ilerde olması düşünülmektedir.

Literatürdeki birçok çalışmada da (Hany, 1995; Jackson, 1997; George, 1995; Davis, 1998) belirtildiği gibi üstün yetenekli bireyler hızlı düşünen çabuk anlayabilen ve mükemmel bir hafızaya sahip olan bireylerdir. Bu özelliklerinden dolayı sınıf ortamında öğretmenin verdiği orta düzeyde alıştırmalar ve etkinlikler bu öğrenciler için kolay seviyede kabul edilmektedir. Bu yüzden öğrenciler derste sıkılmakta ve dersi dinlemekte güçlük çekmektedirler (Phillips, 2001; Hidreth, 2012).

Çalışmada elde edilen bir başka önemli bulgular üstün yetenekli öğrencilerin derste dikkat dağınıklığı yaşadığı durumlarda, öğretmenin öğrenciyi derse katma sürecinde örnek olay, öğrenciye görev verme ve sınıf içi etkinliklere dâhil etme gibi stratejileri kullanması ve bu gibi durumlarda öğrencilerinin tekrar dikkatlerini topladıklarını belirtmeleridir. Öğretmenlerin bu yöntemlerle öğrencilerinin dikkatlerini derse toplayabilmeleri deneyimli oldukları ve öğrencilerini tanıdıkları düşüncesini ortaya koymaktadır. Ayrıca öğretmenlerden birinin, öğrencinin ders dışı etkinliklerle uğraştığını bir süre görmezden gelip o davranışa devam etmesi durumunda uyardığını belirtmesi, öğretmenin öğrenciye esneklik tanıdığına bir işareti olarak kabul edilebilir. Gözlem verileri öğretmen verilerini kısmen doğrulamakta olup gözlem doğrultusunda öğretmenlerin öğrencilerin derste dikkatlerinin dağılması durumunda öğrenciler ders ortamını bozmadıkları sürece bu durumu önemsemediklerini ortamı etkilemeye başladıklarında ise uyararak tepki gösterdiklerini ortaya koymuştur.

Yapılan çalışmalar, üstün yetenekli çocukların çok karmaşık durumları hızlıca kavrayabildikleri, derinlemesine araştırma yapmaya ve sorgulamaya ihtiyaç duydukları yönündedir (Phillips, 2001; Ataman, 2003). Bunun yanında çalışma ortamında bağımsızlık ve ilgilendikleri alanda fazla zaman geçirmek isteyebilirler. Bu sebeple onlara esnek ve yaratıcılıklarını geliştirmeye imkân sunan ve katılıma teşvik eden ortamlar sunulmalıdır (Koshy, 2002).

Öğretmen görüşme verilerinde, örnekleme yer alan öğrencilerden bazıları (4/9) aşırı meraklılık göstermekte ve öğretmenlerini zorlayıcı sorular sormaktadırlar. Öğrenci görüşmelerinden elde edilen bulgularda üstün yetenekli öğrencilerin öğretmenlerine sordukları sorulara, yeterli ve tatmin edici cevap alamadıkları yönündedir. Bu öğrencilerden bazıları öğretmenlerine *“anlamadığı soruları sorduğunu ve öğretmenlerinin bu durum karşısında sessiz kaldığını”* belirtmişlerdir. Gözlem süresince iki öğrenciden elde edilen veriler öğretmen ve öğrencilerden alınan verilerle aynı doğrultudadır. Öğrencilerden birinde kabul edilebilir düzeyde öğretmene zor sorular sorma eğilimi gözlemlenmişken diğer iki öğrencide bu davranış gözlemlenememiştir. Öğrencilerin

bazılarında görülen “*öğretmeni zorlamama*’ davranışı, üstün yetenekli bireylerin olağan üstü kapasiteye sahip oldukları, oldukça meraklı oldukları (Ersoy ve Avcı, 2001) ve yetişkinlerin bile cevaplamakta zorlanabilecekleri sorular sorabilecekleri (Ataman, 2003) düşüncesi ile çelişir niteliktedir. Öğrencilerden bazılarında bu davranışın gözlenirken bazılarında gözlenmemesinin bir kaç nedeni olabilir. Tanılama sisteminde yapılmış olan bir hata, öğrencilerin öğretmenlerine sormuş oldukları sorulara cevap alamamaları nedeniyle soru sormaktan vaz geçmiş olabilmeleri bu nedenlerden bazılarıdır. Değerlendirilmesi gereken bir başka ihtimal ise, değişik yetenek alanlarında üstünlüğe sahip olan bireylerle yürütüldüğü hususudur. Farklı yetenek alanlarında yeteneklilik gösteren bireylerin farklı özellikler gösterebileceği ve bu farklılığın yetenek alanlardan kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Öğretmen verileri öğrencilerin bir görevi gerçekleştirirken rehberliğe ihtiyaç duymadıkları, yönlendirmeye karşı direnç gösterdikleri yönündedir. Rehberliği kabul etmeyen öğrencilerin bu davranışlarının sebebi özgüvenlerinin yüksek olması, bağımsız çalışmaktan hoşlanmaları, çok hırslı olmaları ve başarısızlığa tahammül edememeleridir. Sahip oldukları bu özellikleri nedeniyle, karşılaştıkları bir zorluk karşısında sonuna kadar mücadele etmektedirler. Öğrenci mülakat verileri de üstün yetenekli bireylerin karşılaştıkları bir problem karşısında kendilerinin çaba harcamayı istedikleri yönündedir. Bu durumun sebebi öğrencilerin başkalarını kendi problemleriyle yormamak (empati), kaygı, kendini suçlama, üzüme, zorluklardan haz almadır. Öğretmen ve öğrenci verileri aynı doğrultuda olup öğrencilerin zorluklar karşısında kendilerinin mücadele etmeyi tercih etmeleri yönlendirmeye karşı direnç gösterdiklerinin açık bir işaretidir. Sınıf içi gözlemlerde üç öğrenciden ikisinde *yönlendirmeye karşı direnç* davranışı gözlemlenmiştir. Üstün yetenekli öğrencilerin bu davranışlarının altında yatan neden, bağımsız *çalışma isteği*, *kendi kararlarını kendileri almaktan mutlu olmalarıdır* (Martin, 1981; Ataman, 2003).

Öğretmen görüşme verilerine göre öğrencilerin çoğunluğu (5/9) alıştırma ve ödev yapmakta gönüllüdürler. Öğrenci verilerine göre, üstün yetenekli öğrenciler ev ödevlerini ve sınıfta yapılan etkinlikleri gerekli bulmaktadırlar. Bunun gerekçeleri ise çıkarıcılık, kendilerini geliştireceklerini düşünmeleri, ihtiyaç olarak görmeleri, kaygı ve bilgilerini pekiştirmelerini sağladıklarını düşünmeleridir. Gereksiz gören öğrenciler ise ödev ve alışırmalardan sıkılmaktadırlar. Bunun yanı sıra bir öğrenci ödevlerin gerekli olduğunu düşünmesine rağmen ödev ve etkinliklerden sıkıldığını belirtmiştir. Öğrencinin bu düşüncesi ödev ve etkinliklerin kabulü konusunda aile ve öğretmenin içinde bulunduğu çevresel faktörlerin etkisinde kalmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca bir başka öğrencinin ödev ve etkinlikleri yapması sonucu ödül kazanma çabası, normal

öğrencilerde görülen bir davranış olarak göze çarpmaktadır. Öğrenci mülakat verileri de, *ödev ve alıştırma yapma konusunda istekli olmaları* öğretmen verilerini destekler niteliktedir. Gözlem verilerinde ise alıştırma ve ödev yapmama konusunda gözlem boyunca öğrencilerden ikisi belirgin bir şekilde bu davranışı gösterirken öğrencilerden birinde bu davranış gözlemlenememiştir. Öğrencilerden birinin alıştırma ve ödev yapmaya ciddi bir şekilde karşı olduğu gözlemlenmiştir. Gözlemden elde edilen iki öğrenci verileri öğretmen ve öğrenci görüşleri ile çelişir niteliktedir. Öğrencilerin bu davranışlarının altında yatan neden, konuyu hızlı öğrendikleri için tekrar alıştırma yapmanın gereksiz olduğu düşüncesinde sahip olmalarıdır (Tempest, 1974). Gözlem verileri ile görüşme verileri arasındaki bu çelişki “rehberliğe karşı diren vb.” özellikler bakımından oranın aslında daha fazla olabileceğini düşünmemize neden olmaktadır.

Çalışmada elde edilen öğretme görüşme verilerinde, üstün yetenekli öğrencilerin insanlık ve çevre ile ilgili konulara duyarlı oldukları yönündedir. Ayrıca öğrenciler ahlaki davranışlar, adalet, hayvanları hakları, kötü alışkanlıklar ve tarihle ilgili konulara aşırı duyarlılık göstermektedirler. Öğrenci verileri ise, üstün yetenekli bireylerin insanlık ve çevre, insanlığa faydalı olamama, ülkenin geleceği, kazalar, ailesini geçindirememe, şiddet ve doğa ile ilgili endişeleri olduğu yönündedir. Gözlem süresince ise bu durumla ilişkili bir davranışa rastlanılmamıştır. Öğretmenlerden alınan öğrencilerin insanlık ve çevre ile ilgili konularda aşırı duyarlılık göstermeleri öğrenci bulguları ile uyum içerindedir. Literatürdeki çalışmalarda bu verileri destekler niteliktedir. Üstün yetenekli bireyler haksızlık ve adalet gibi konularda aşırı duyarlı, ikiyüzlülüğün farkına kolay varabilen bireylerdir. Bu durum ise onların kaygılanmasına, umutsuzluğa ve küçük yaşta eleştiren bir birey olmasına sebep olmaktadır (Roedell, 1984; Formia ve Frame, 2001).

Çalışmadan elde edilen öğretmen görüşme verilerine göre, üstün yetenekli öğrenciler, arkadaşlarını kurallara uymamaları durumunda eleştirme, gruba dâhil etmeme, kırıncı davranma ve uyarma gibi davranışlar sergilediklerini göstermektedir. Öğrenci verilerine göre ise üstün yetenekli öğrenciler grup içinde kurallara uymayan arkadaşları hakkında onları grupta istememe, arkadaşları için kaygılanma, aşırı tepki verme (şiddet vb.), kurallara uymalarını sağlama, öğretmene söyleme ve uyarma gibi davranışlar geliştirmektedirler. Öğrenci görüşme verileri de öğretmen görüşlerini destekler niteliktedir. Gözlem verilerinde büyük oranda görüşme verilerini desteklemektedir. Bu bulgular ışığında, örnekleme yer alan öğrencilerin çoğunluğunun *kurallara uyulmama durumunda kayıtsız kalamadıkları aşırı kuralcı yapıya sahip olduklarını* göstermektedir. Literatürdeki çalışmalar, üstün yetenekli bireylerin ahlaki yargılama konusunda arkadaşlarından çok daha ilerde olduklarını vurgulamaktadır (Howard-Hamilton, 1994). Pobinson (1993)'e göre

ise üstün yetenekli bireylerin gerçek yaşamda kuralları uygulamada çok da iyi olmadıklarını belirtmiştir (Pobinson 1993'den aktaran: Ogurlu ve Yaman, 2010).

Örnekleme yer alan öğretmenlere göre, üstün yetenekli öğrencilerin çoğunluğu (7/9) ortaya koydukları ürünlerden kolay kolay memnun olmamaktadır. Öğrenci görüşme verileri öğretmenlerin bu görüşleriyle aynı doğrultuda olup öğrencilerin mükemmeliyetçilik yaşadıkları ve bir işe başladıklarında kendilerine hedef belirlediklerini ortaya koymaktadır. Mükemmeliyetçilik düzeyleri ile ilgili yapılan gözlem çalışmalarında iki öğrenci beklenen davranışı göstermezken, bir öğrenci ise belirgin bir şekilde mükemmeliyetçiliği işaret eden davranışlar sergilemiştir.

Literatürde yer alan birçok araştırmada üstün yetenekli öğrencilerin mükemmeliyetçilik özelliği taşımakta oldukları belirtilmiştir (Orange, 1996; Siegle ve Schuler, 2000). Örnekleme mükemmeliyetçilik özelliği taşıyan öğrencilerden çoğunluğunun kendilerinin belirledikleri hedeflere ulaşmaması durumunda bu türden davranışları sergiledikleri belirlenmiştir. Çalışmada örnekleme yer alan üç öğrenci ve sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik yaşayan öğrencilerden birinin olumsuz mükemmeliyetçilik geliştirdikleri belirlenmiştir. Gözlem verileri de öğretmen görüşlerini destekler niteliktedir. Adderholdt-Elliott (1991), üstün yetenekli bireylerin sadece kendilerinin yüksek standartlarından kaynaklı değil, aynı zamanda mükemmeliyetçi ailenin öğretmen ve arkadaş baskısının getirdiği olumsuz mükemmeliyetçilik geliştirdiklerini belirtmiştir. Bu bağlamda, öğrencilerin ailede verilecek ödül veya ceza için daha iyi olma isteği ya da kendi yaptıkları işleri arkadaşları ile kıyaslaması sosyal boyutlu mükemmeliyetçilik kapsamında değerlendirilmiştir.

Öğretmen görüşmelerinden dikkat çeken diğer önemli bir bulguda, üstün yetenekli öğrencilerin herhangi bir başarısızlık durumunda alınganlık, başkasını sorumlu tutma, hayal kırıklığına uğrama, içine kapanma, kaygılanma, moral bozukluğu yaşama, pes etmeme, umursamama ve üzülme gibi davranışlar ortaya koymalarıdır. Öğrenci görüşmelerinde de, öğrencilerin herhangi bir başarısızlık durumunda verdikleri tepkiler bahane üretme, mutlak başarı isteği ve üzülme olarak belirlenmiştir. Gözlemlenen üç öğrencinin birinde başarısızlığa karşı verdiği tepkiler belirgin bir şekilde gözlemlenmişken, iki öğrencide ise kabul edilebilir düzeydedir. Gözlem verilerinde ise; öğrenciler başarısızlıkları durumunda kızgınlık, başkasını suçlama ve üzüntü davranışları gösterdikleri belirlenmiştir. Öğretmen görüşme verilerinde yer alan, öğrencilerin herhangi bir başarısızlık durumunda olumsuz tepkiler verip başarısızlığı kabul etmemeleri, öğrenci verileri ve gözlem verileri ile de büyük oranda desteklemektedir. Elde edilen bulgularla

uyumlu olarak üstün yetenekli bireyler başarısızlık yaşamaları durumunda içine kapanma (Delisle, 1982; Fink, 1965), endişe (Bruns, 1992; Clark, 1988), kendine güvenmeme (Belcastro, 1985; Bricklin ve Bricklin, 1967), hayal kırıklığı (Baum, Renzulli, ve Hebert, 1994,1995; Bricklin ve Bricklin, 1967), agresiflik (Whitmore, 1980), kötümser düşünme (Deliste, 1982; Van Boxtel ve Mbnks,1992), alınganlık (Butler-Por, 1987; Diaz, 1998), gibi davranışlar sergilemektedirler. Çalışmadan elde edilen bulgularla, literatürde yer alan çalışmalar arasındaki uyum, örnekleme yer alan öğrencilerin kendilerinden beklenen davranışları sergilediklerini açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Çalışmadan elde edilen bir diğer öğretmen verisi üstün yetenekli bireylerin ilgilerini çeken bir görevle uğraşmaları sonucu yapmaları gereken başka görevleri unuttukları yönündedir. Elde edilen öğrenci verileri öğretmen verileri ile aynı doğrultuda ve üstün yetenekli öğrencilerin ilgilerini çeken bir işle uğraşmaları sonucu yapmaları gereken başka işleri unuttukları yönündedir. Gözlem süresi boyunca ise bu davranış öğrenciler tarafından sergilenmemiştir. Bu davranışın sınıf ortamında gözlem çalışmalarının sınırlılığından kaynaklandığı düşünülmektedir. Öğretmen ve öğrenci verilerinden elde edilen bu durumun başka araştırmacılar tarafından da vurgulanmış olması çalışmamız açısından önemlidir (Ersoy ve Avcı, 2001; Akarsu, 2001; Ataman, 2003).

Öğretmen görüşme verilerine göre, üstün yetenekli bireyler yapmaktan hoşlandıkları işlerde derinlemesine araştırma yapma, o iş için fazla zaman ayırma, istekli olma ve nitelikli ürün ortaya koyma gibi davranışlar ortaya koyarlarken, yapmaktan hoşlanmadıkları iş için çabalamama, işi erteleme, görevi gerçekleştirilmeme, niteliksiz ürün ortaya çıkarma ve tepki gösterme gibi davranışlar sergilemektedirler. Çalışmadaki öğrenci verilerinde ise üstün yetenekli bireyler, başkalarının kendileri adına kararlar aldıklarında, genellikle o karara uymadıkları ve kendi kararlarına uymayı tercih ettikleri belirlenmiştir. Öğrenciler kendileri adına kararlar alındığında kendilerini değersiz hissettiklerini, kızdıklarını ve üzüldüklerini dile getirmişlerdir. Gözlem süresi boyunca ise öğrenciler bu davranışı göstermemişlerdir. Bu bağlamda her ne kadar üstün yetenekli çocuklar sorumluluk sahibi bireyler olarak bilinseler de (Philips, 2001; Akarsu, 2001) hoşlarına gitmeyen, kendi adlarına alınan kararları uygulamadıkları ve kendi fikir ve kararlarını ortaya koydukları söylenilebilir.

Çalışmada elde edilen önemli bulgulardan birisi de, üstün yetenekli bireylerin öğretmenleri tarafından ödüllendirilmeleri durumunda aşırı mutlu olmalarıdır. Öğrenci verilerinde ise üstün yetenekli bireylerin başarıları karşısında ödül veya tebrik beklentisi içinde oldukları yönündedir. Başarı durumunda herhangi bir beklentisi olmayan

öğrencilerin olmasına rağmen örnekleme yer alan öğrencilerin çoğunluğu, başarıları karşısında farklı bir ödül beklentisi içindedirler. Öğretmen, öğrenci ve gözlem bulgularındaki bu uyumlu durum, üstün yetenekli bireylerin fark edilme ihtiyacı içinde olduklarını açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Ataman da (2003) yapmış olduğu çalışmada, üstün yetenekli öğrencilerin başka bireyler tarafından kabullenilmeye ihtiyaç duydukları ve bu doğrultuda başarıya ve fark edilmeye ihtiyaçları olduklarını vurgulamaktadır.

Öğretmenlere göre, Üstün yetenekli öğrenciler kendileri için uygun olduğunu düşündükleri önerileri kabul ederlerken, beğenmedikleri önerilere karşı ise direnç göstermektedirler. Öğrenci görüşme bulgularına göre ise, üstün yetenekli öğrenciler başkası tarafından yönlendirildiklerinde reddetme, uyum sağlama ve üzülmeye tepkileri verebilmektedirler. Yapılan sınıf içi gözlemlerde, üstün yetenekli öğrencilerin arkadaş ve öğretmenin direktif vermelerinden hoşlanmadıkları belirlenmiştir. Elde edilen öğrenci ve gözlem verileri birbirleri ile aynı doğrultuda iken öğretmen verileri aksi doğrultudadır. Bu durum öğretmenlerin öğrencileri tanımada yetersiz kaldıkları yönünde değerlendirilebilir. Kitano (1990), yapmış olduğu çalışmasında üstün yetenekli öğrencilerin bağımsızlık özelliklerinden dolayı dışarıdan bir otorite tarafından kontrol edilmeye karşı tepki gösterdiklerini belirtmektedir. Aynı şekilde Torrence (1981), bu öğrencilerde otoriteyi sorgulama, rutin işlerden hoşlanmama, kurallara karşı gelme gibi davranışların görülebileceğini belirtmektedir. Bu noktadan hareketle örneklemde yer alan öğrencilerin kontrol edilmeye ve direktif almaya karşı direnç gösterdikleri ve karşı koydukları sonucuna ulaşılabilir.

Elde edilen öğretmen verilerinde üstün yetenekli öğrencilerin yaptıkları esprilerin anlaşılmasında verdikleri tepkiler öfkelenme, moral bozulması, önemsememe şeklindedir. Üstün yetenekli öğrenciler yaptıkları esprilerin anlaşılmasında bu durumu komik bulma, umursamama, tekrar açıklama, sinirlenme, ortamı terk etme gibi davranışlar sergilediklerini belirtmişlerdir. Yapılan gözlem çalışmalarında bu türden bir davranışa rastlanmamıştır. Bu durum öğretmen ve öğrenci verilerinde aynı doğrultuda olup üstün yetenekli bireylerin sahip oldukları espri yeteneklerini karşılarındaki insanları incitici yönde kullanabildiklerini göstermektedir. Literatürden elde edilen bilgilerde üstün yetenekli bireyler espri yapma, anlama gücü yüksek olan bireylerdir. Bu duruma karşın esprileri anlaşılmadığında kızabilir, aşırıya kaçabilir ve sınıfın maskarası durumuna düşebilirler (Shade, 1991; Ataman, 2003). Hem yapılan diğer çalışmalarda hem de hem de öğretmen ve öğrenci mülakat verilerinde espri anlayışı ve sınıf içi yansımaları ile ilgili bulgular arasında bir uyum varken, sınıf içi gözlemlerde böyle bir durumun

gözlenememesi sınıf iklimi ve gözlem çalışmalarındaki yapay durumun olumsuz bir yansıması olarak değerlendirilebilir.

BÖLÜM VI

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Çalışmadan elde edilen bulgular analiz edildiğinde örnekleme yer alan öğrencilerin kendilerinden beklenen;

- ✓ Derste işlenen konuların ilgi alanlarına girmemesi, kolay ve hızlı öğrenmelerinden dolayı sınıfta derse odaklanmakta zorluk çekme,
- ✓ Karşılaştıkları problemlerle kendileri mücadele etmeyi tercih etme, rehberliğe ihtiyaç duymama ve bu bağlamda yönlendirmeye karşı direnç gösterme,
- ✓ Çevre ve insanlığı ilgilendiren konularda aşırı duyarlılık gösterme,
- ✓ Kurallar konusunda hassas olma, kurallara uyulmaması durumunda aşırı tepkiler ortaya koyabilme,
- ✓ Kendilerine hedef belirlemeleri ve yaptıkları işlerden memnun olmamaları sonucu mükemmeliyetçilik yaşama,
- ✓ Başarısızlığı kabul etmeme, herhangi bir başarısızlık durumunda aşırı tepkiler verebilme,
- ✓ Kendilerine direktif verilmesinden hoşlanmama,
- ✓ İlgilerini çeken bir işe aşırı yoğunlaşmaları sebebiyle yapmaları gereken esas işi unutma,
- ✓ Kendi kararlarını kendileri almak isteme, aksi taktirde isteksiz ve agresif tutumlar sergileyebilme,
- ✓ Ödül beklentisine sahip olma ve bu sebeple fark edilme ihtiyacı içinde olma,
- ✓ Yaptıkları esprilerin anlaşılmaması sonucu aşırı tepkiler verme,

davranışlarını gösterdikleri sonucuna varılmıştır.

Bu bulgulardan hareketle örnekleme yer alan öğrencilerin istedik özelliklerinin öğrenme ortamlarına olumsuz yansımaları olduğu sonucuna ulaşılabilir. Bir başka bakış açısıyla bulgularda belirtilen hususlar boyutuyla literatürle bir uyum içinde olduğu söylenebilir.

Sınıf ortamında gözlemlenen;

- ✓ Aşırı meraklı olma ve öğretmenlerinin zorlanacakları sorular sormama,
- ✓ Kolay ve hızlı öğrenmeleri sonucu ödev ve alıştırmaya yapmaktan sıkılmama
örnekleme özel durumlar olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu davranışların sınıf ortamında gözlenmemesinin veya literatürle uyumlu olmamasının tanılama sistemindeki olası hataların bir yansıması olabileceği düşünülmektedir.

6.2. Öneriler

6.2.1. Araştırma Sonucuna Dayalı Öneriler

- Öğrencinin derse dikkatini çekmek amacı ile ders anında diğer öğrencileri etkilemeyecek şekilde öğrenciye anlatılan konu ile ilgili normal düzeyin ilerisinde soruların yer aldığı çalışmalar sunulmalıdır.
- Sınıf ortamı öğrencinin bağımsız çalışmasına imkân verebilecek şekilde düzenlenmelidir.
- Alıştırma ve ev ödevlerinde öğretmenler üstün yetenekli öğrencilerine konu ile ilgili daha derinlemesine araştırma yapabileceği fırsatlar sunmalı, araştırmalarını sınıf ortamında arkadaşları ile paylaşmasına imkân verilmelidir.
- Soru cevap ve örnek olay gibi teknikler kullanılarak öğrencinin insanlık ve çevre ile ilgili karşılaşılabilecekleri durumlar sınıfa taşınmalı, öğrenciye bu duruma uygun dönütler verilmelidir.
- Öğrencinin yönlendirmeye karşı gösterdiği direnci makul seviyeye indirmek amacıyla okul, aile ve rehberlik uzmanları işbirliği sağlanmalıdır.
- Öğrencilerin yapmaktan hoşlanmadıkları işler konusunda fazla ısrarcı olunmamalı, sevdiği görevleri gerçekleştirirken en iyisini yapmaya teşvik edilmelilerdir.
- Öğrencilerin başarısızlıkları durumunda onların bu başarısızlıklarını telafi edebilecekleri imkânlar sunulurken başarısızlık durumuna da alıştırmalıdır.

- Espri kabiliyetlerinin sınıf ortamına olumsuz yansımalarını önlemek için bu öğrencilerin empati becerilerinin gelişimine yardımcı olunmalıdır.
- Üstün yetenekli öğrenciler için destek odalarında program hazırlama söz konusu olduğunda olumsuz özellikler de göz önünde bulundurulmalıdır.
- Sınıf öğretmenleri ve öğretmen adaylarına üstün yetenekli çocuklar ve özellikleri hususunda gerekli eğitim programları düzenlenmelidir.

6.2.2. İleride Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Üstün yetenekli bireylerin istedik özelliklerinin sınıf ortamındaki olumsuz yansımalarının en alt düzeye indirebilmek için öğretmenlere yönelik bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır.
- Bu çalışma konusunun bir devamı olarak nicel bir çalışma gerçekleştirilip daha fazla öğretmene ve öğrenciye ulaşılması sağlanabilir.
- Üstün yetenekli bireylerin istedik özelliklerinin sınıf ortamına yansımalarıyla ilgili bu çalışma sadece ilkokul düzeyinde değil ilköğretim ve orta öğretim düzeyindeki üstün yetenekli öğrenciler ve branş öğretmenleri ile de gerçekleştirilebilir.
- Üstün yetenekli bireylerin öğrenme ortamlarında geliştirdikleri bu davranışların ergenlik dönemiyle birlikte herhangi bir değişime uğrayıp uğramayacağı hususunda bir çalışma gerçekleştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Adderholdt-Elliott, M. (1991). Perfectionism and the gifted adolescent. *Understanding the gifted adolescent: Educational, developmental, and multicultural issues*, 65-75.
- Akarsu, F. (2001). *Yetiřemediđimiz çocuklar: Üstün Yetenekli Çocuklar ve Sorunları*, Eduser Yayınları, Ankara.
- Altman, R. (2010). Social-emotional development of gifted children and adolescents: A research model, *Reoper Review*, 6:2, 65-68
- Ataman, A. (2003). Üstün yetenekli/zekâlı çocuk ile yaşamak, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 39-40
- Belcastro, F. P. (1985). Use of behavior modification strategies: A review of the research. *Rooper Review*, 7, 184 - 189.
- Barkley, R. A. (Ed.). (2014). *Attention-deficit hyperactivity disorder: A handbook for diagnosis and treatment*. Guilford Publications.
- Başaran, B. I. (2004). Etkili öğrenme ve çoklu zeka kuramı: Bir İnceleme, *Ege Eğitim Dergisi*, 5, 7-15
- Baum, S. M., Olenchak, F. R. and Owen, S. V. (1998). Gifted students with attention deficits: Fact and/or fiction? Or, can we see the forest for the trees?. *Gifted Child Quarterly*, 42(2), 96-104.
- Baykoç ve Dönmez, N. (2014). Üstün ve özel yetenekli çocuklar ve eğitimleri, özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim, *Eđiten kitap*, Ankara
- Betts, G. T. and Neihart, M. F. (1985). Eight effective activities to enhance the emotional and social development of the gifted and talented, *Rooper Review*, 8, 1, 18-23
- Bildiren, A. (2013). Examining of learning styles of gifted students, *Journal of Gifted Education Research*, 1(1), 10-21

- Bildiren, A. (2016). *Üstün yetenekli çocuklar*, Doğan Egmont Yayınları, İstanbul
- Blaas, S. (2014). The relationship between social-emotional difficulties and underachievement of gifted students. *Journal of Psychologists and Counsellors in Schools*, 24(2), 243-255.
- Buecher, T.M. (2010). A Framework for understanding the social and emotional development of gifted and talented adolescents, *Roepers Review*, 8, 1, 10-15
- Butler-Por, N. (1987). *Underachievers in school: Issues and intervention*. Chichester, England: John Wiley and Sons.
- Bütün, M. ve Demir, S. B. (Eds). (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*, Pegem Akademi, Ankara
- Bricklin B. and Bricklin, P. M. (1967). *Bright child-poor grades: The psychology of underachievement*. New York: Delacorte.
- Bruns, J. H. (1992). *They can but they don't*. New York: Viking Penguin.
- Clark, B. (1988). *Growing up gifted* (3rd ed.). Columbus, OH: Merrill.
- Cropley, A. J. (1994). Creative intelligence: a concept of true giftedness *European Journal for High Ability*, 5, 1, 6-23.
- Çağlar, D. (1972). Üstün zekalı çocukların özellikleri, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3, 95-110.
- Çağlar, D. (2004). Üstün zekalı çocukların eğitim modelleri, *Çağdaş Eğitim Aylık Eğitim-Öğretim Dergisi*, 17(173), 4-10.
- Davis, G. A. and Rimm, S. B. (1989). *Education of the gifted and talented*. Prentice-Hall, Inc.
- Delisle, J. (1982). Learning to underachieve. *Roepers Review*, 4, 16-18.
- Demirel, Ö. (2015). *Eğitimde program geliştirme*, Pegem Yayınları, Ankara
- Demirel, Ş. ve Sak, U. (2011). Yetenek hiyerarşisi: Üstün yetenek türlerinin toplumsal değerleri üzerine bir araştırma, *Türk Üstün Zeka ve Eğitim Dergisi*, 1, 1, 61-76
- Diaz, E. I. (1998). Perceived factors influencing the academic underachievement of talented students of Puerto Rican descent. *Gifted Child Quarterly*, 42, 105-122.

- Ersoy, Ö. ve Avcı, N. (2001). *Üstün zekalı ve üstün yetenekliler*, Özel Gereksinimi Olan Çocuklar ve Eğitimleri; 'Özel Eğitim' YA-PA Yayın Pazarlama, İstanbul
- Ersoy, Ö. ve Avcı, N. (2001). *Üstün zekâlı ve üstün yetenekliler*, Üstün Yetenekli Çocuklar Seçilmiş Makaleler Kitabı (Hazırlayanlar: MR Şirin-A. Kulaksızoğlu-AE Bilgili), Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Feldhusen, J. F. and Hoover, S. M. (1986). A conception of giftedness: Intelligence, self concept and motivation. *Roeper Review*, 8(3), 140-143.
- Fleith, D. S. (2000). Teacher and student perceptions of creativity in the classroom environment, *Roeper Review*, 22 (3), 148- 153
- Fornia, G. L. and Frame, M. W. (2001). The social and emotional needs of gifted children: Implications for family counseling. *The Family Journal*, 9(4), 384-390.
- George, D. (1995). *Gifted education: Identification and provision*. Great Britain: David Falcon Publishers
- Gomme, S. (2000). The role of the family, in: M. J. Stopper (Ed.) Meeting the social and emotional needs of gifted and talented children (London, David Fulton Publishers), 50-64.
- Gökdere, M. Çepni, S. (2003). Üstün yetenekli çocuklara verilen değerler eğitiminde öğretmenin rolü. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1 (2), 93-103.
- Griggs, S.A. (1984). Counseling the gifted and talented based on learning styles, *Exceptional Children*, 50,6
- Hamachek, D. E. (1978). Psychodynamics of normal and neurotic perfectionism. *Psychology: A Journal of Human Behavior*.
- Hany, E. A. (1995). Teachers' cognitive processes of identifying gifted students. In *The fourth conference of the European Council for High Ability* (pp. 184-197). Van Gorcum.
- Hay, I. (1993). Motivation, self-perception and gifted students. *Gifted Education International*, 9(1), 16-21.
- Hildreth, G. (1938). Characteristics of young gifted children, *The Journal of Genetic Psychology*, 53, 287- 311

- Howard-Hamilton, M. F. (1994). An assessment of moral development in gifted adolescents. *Roepers Review*, 17(1), 57-59.
- Jackson, N. E., ve Klein, E. J. (1997). Gifted performance in young children. *Handbook of gifted education*, 2, 460-474.
- Kanlı, E. (2011). Üstün zekâlı ve normal ergenlerin mükemmeliyetçilik, depresyon ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi.
- Karakuş, F.(2010).Üstün yetenekli çocukların anne babalarının karşılaştıkları güçlükler, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1),127-144
- Karabey,B. ve Yürümezoğlu,K.(2015). Yaratıcılık ve üstün yetenekliliğin zeka kuramları açısından değerlendirilmesi, *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 86-107
- Khalil,M and Accariye,Z.(2016). Identifying 'Good' Teachers for Gifted Students, *Creative Education*,7,407-418
- Kitano, M. K. (1990). Intellectual abilities and psychological intensities in young children: Implications for the gifted. *Roepers Review*, 13(1), 5-10
- Köksal, A. (2007). Üstün zekâlı çocuklarda duygusal zekâyı geliştirmeye dönük program geliştirme çalışması. (Doktora tezi). *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.*
- Lens, W. and Rand, P. (2000). Motivation and cognition: Their role in the development of giftedness. *International handbook of giftedness and talent*, 2, 193-202.
- Luk, S. L. (1985). Direct observation studies of hyperactive behaviors. *Journal of the American Academy of Child Psychiatry*, 24(3), 338-344.
- Maslow, A. H. (1954). The instinctoid nature of basic needs. *Journal of Personality*, 22(3), 326-347.
- Marland, S.P. Jr (1972).Education of the gifted and talented Report to the Congress of the United States By The U.S. Commissioner of Education, Washington DC: USGovernment Printing Office (Government Documents Y4.L 11/2:G36)
- Milli Eğitim Bakanlığı (2007). Millî Eğitim Bakanlığı Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi. *Tebliğler Dergisi*, (ğubat/2593) [Online]: http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2593_0.html

- Oğurlu, Ü. ve Yaman, Y. (2010). Üstün zekalı/yetenekli çocuklar ve iletişim, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 213-223
- Oğurlu, Ü., Öpengin, E. ve Hızlı, E. (2015). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Okul ve Öğretmene İlişkin Metaforik Algıları, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (46).
- Özbay, Y. ve Palancı, M. (2011). Üstün yetenekli çocuk ve ergenlerin psikososyal özellikleri, *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 89-10
- Peyre, H., Ramus, F., Melchior, M., Forhan, A., Heude, B. ve Gauvrit, N. (2016). Emotional, behavioral and social difficulties among high-IQ children during the preschool period: Results of the EDEN mother-child cohort. *Personality and Individual Differences*, 94, 366-371.
- Phillips, E. D. (2001). *The educational needs of gifted children* (Doctoral dissertation, University of Warwick).
- Phillips, N. and Lindsay, G. (2006). Motivation in Gifted Students, *High Ability Studies* 17(1), 57
- Radford, J. (1990). *Child prodigies and exceptional early achievers* (Hemel Hempstead, Harvester Wheatsheaf).
- Roedell, W. C. (1984). Vulnerabilities of highly gifted children. *Roepers Review*, 6(3), 127-130.
- Renzulli, J.S. (1984). The three ring conception of giftedness :A developmental model for Promoting Creative Productivity
- Renzulli, J. S. (1986) The three ring conception of giftedness: a developmental model of creative productivity, in: R. J. Sternberg and J. E. Davidson (Eds) *Conceptions of giftedness* (New York, Cambridge University Press), 53-92.
- Sak, U. (2004). About creativity, giftedness and teaching the creativity in the classroom, *Roepers Review*, 26 (4), 216-222
- Shade, R. (1991). Verbal humor in gifted students and students in the general population: A comparison of spontaneous mirth and comprehension. *Journal for the Education of the Gifted*, 14(2), 134-150.

- Sternberg, R. J. (1997). The concept of intelligence and its role in lifelong learning and success. *American psychologist*, 52(10), 1030.
- Sternberg, R. J. (1999). A triarchic approach to the understanding and assessment of intelligence in multicultural populations. *Journal of School Psychology*, 37(2), 145-159.
- Sternberg, R. J. and Grigorenko, E. L. (2002). The theory of successful intelligence as a basis for gifted education. *Gifted Child Quarterly*, 46(4), 265-277.
- Tempest, N. R. (1974). Teaching clever children, 7-11
- Terman, L. M. (1925). *The measure of intelligence: An explanation of and a complete guide for the use of the Stanford revision and extension of the Binet-Simon intelligence scale.*
- Torrance, E. P. (1981). Predicting the creativity of elementary school children (1958-80) and the Teacher Who "Made a Difference". *Gifted Child Quarterly*, 25(2), 55-62.
- Treffinger, D. J. (1978). Guidelines for encouraging independence and self-direction among gifted students. *The Journal of Creative Behavior*, 12(1), 14-20.
- Vialle, W., Heaven, P. C., and Ciarrochi, J. (2007). On being gifted, but sad and misunderstood: Social, emotional, and academic outcomes of gifted students in the Wollongong Youth Study. *Educational Research and Evaluation*, 13(6), 569-586.
- Wallace, B. (1983) Provision at the LEA level: Gifted children in Essex, in: T. Kerry (Ed.) *Finding and helping the able child* (London, Croom Helm), 184–201.
- Whitmore, J. R. (1986). Understanding a lack of motivation to excel. *Gifted Child Quarterly*, 30, 66-69.
- Van Boxtel, H. W. and Monks, F. J. (1992). General, social, and academic self-concepts of gifted adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 21, 169-186.

EKLER

EK-1**ÖĞRETMEN GÖRÜŞME SORULARI**

1. Siz ders anlatırken dikkatini toplama ile ilgili problem yaşıyor mu? Cevabınız evet ise bu duruma tepkiniz nasıl oluyor?
2. Sorduğu sorularla sizi zor durumda bıraktığı oluyor mu?
3. Ödev yaparken ya da bir görevi gerçekleştirirken rehberliğe ihtiyaç duyuyor mu?
4. Sınıfta yapılan etkinliklere ve alıştırmalara gönüllü olarak katılır mı? Bu konuda akranlarından farklılığı var mıdır?
5. Çevre ve insanlıkla ilgili, diğer çocuklardan farklı olarak bazı endişelerini dile getirdiği oldu mu? Olduysa bunlar nelerdir?
6. Kuralların uygulaması konusunda taviz vermediği, arkadaşlarını kışkırdığı ya da onlar tarafından dışlandığı durumlar oluyor mu? Örnek verebilir misiniz?
7. Yaptığı ödev ve proje çalışmalarında ortaya koyduğu ürünler kendisini tatmin ediyor mu?
8. Başarısızlık durumunda tepkisi nasıl oluyor?
9. İlgisini çeken bir işle uğraşırken asıl yapması gereken görevlerini unuttuğu oldu mu? Örnek verebilir misiniz?
10. Öğrencinize yapmaktan büyük zevk duyduğu ve yapmaktan hoşlanmadığı iki ayrı görev verdiğinizde bu iki görevi gerçekleştirirken ortaya koyduğu davranışlar arasında nasıl farklılıklar görülür?
11. Öğretmeni olarak başarısını ödüllendirdiğinizde nasıl tepki verir?
 1. Bir işi nasıl yapacağı konusunda siz veya arkadaşları ona öneride bulunduğu bu durumu nasıl karşılıyor?
 2. Sınıfta yaptığı espriler arkadaşları tarafından anlaşılmadığı durumlarda nasıl tepki veriyor?

EK-2**ÖĞRENCİ GÖRÜŞME SORULARI**

1. Öğretmenin ders anlatırken dikkatli bir şekilde öğretmenini dinleyebiliyor musun?
2. Merak ettiğin bir konuyu öğretmenine sorduğunda yeterli cevabı alamadığında ne yaparsın?
3. Bir iş yaparken karşılaştığın bir problemi çözmek için kendi kendine mi uğraşırsın yoksa öğretmeninden yardım mı istersin? Niçin?
4. Öğretmenin verdiği ev ödevleri ve sınıfta yapmanı istediği etkinliklerin gerekli olup olmadığı hususunda ne düşünüyorsun?
5. Seni çevre ve insanlıkla ilgili endişelendiren en önemli husus nedir? Niçin?
6. Arkadaşlarınla bir grup çalışması yapacaksınız. Sen grup başkanı. Öğretmenin verdiği yönergeye (kurallar listesine) uymayan grup üyelerine nasıl davranırdın? Niçin?
7. Bir derste, öğretmenin verdiği bir görevde ve ya yapacağın her hangi bir işte kendine üst bir hedef belirler misin?
8. Beklediğin başarıya ulaşamama durumunda ne yaparsın?
9. İlgin çeken bir etkinliği yaparken, yaptığın işe odaklanman neticesinde ihmal ettiğin /unuttuğun bir görevin oldu mu? Açıklar mısın?
10. Ailenden birisi ve ya öğretmenin sana yapmaktan hoşlanmadığın bir görev verdiğinde ne yaparsın?
11. Senin başarın karşısında arkadaşlarının ve öğretmenlerinin tutumlarının nasıl olması seni mutlu eder?
12. Öğretmeniniz bir etkinlik için sizin gruplar oluşturmanızı istedi ve senin grubunun başkanı olarak başka bir arkadaşını seçti. Bu durum seni nasıl etkiler? Niçin?
13. Arkadaşların yaptığın esprileri anlamadıkları veya yanlış anladıkları oluyor mu? Bu durumda sen ne yapıyorsun?

EK-3

SINIF İÇİ GÖZLEM ENVANTERİ

Davranış	Gözlenemedi	Kabul edilebilir düzeyde (Kısmi olarak gözlenmedi)	Belirgin bir şekilde gözlendi	Açıklamalar
Derste sıkılma, dersi dinlememe, başka işlerle uğraşma				
Öğretmeni zorlayıcı sorular sorma				
Yönlendirmeye karşı direnç gösterme				
Alıştırma ve ödev yapmaktan hoşlanmama				
İnsanlıkla ilgili konularda kaygı taşıma				
Katı kuralcılıktan dolayı katı ve patronumsu görünme				
Kendisini aşırı eleştirme, yaptığı işten memnun olmama				
Başarısızlık durumunda aşırı tepki verme				
Bir noktaya aşırı yoğunlaştığı için yapması gereken başka işleri aksatma				
Kendi kararlarını almada ısrarcı olma, başkalarının kendisi adına aldığı kararları kabul etmeme				
Başarıya ve fark edilmeye ihtiyaç duyma				
Arkadaş ve öğretmenlerinin direktif vermesinden hoşlanmama				
Yaptığı espriler anlaşılmadığında sinirlenme				

EK-4

AMASYA VALİLİĞİ İl Millî Eğitim Müdürlüğü

T.C.

Sayı : 47613789-44-E.3024068

07.03.2017

Konu: Tez Çalışması Kapsamında

Mülakat İzni

VALİLİK MAKAMINA İlgil: Amasya Üniversitesi Rektörlüğünün 24/02/2017 tarih ve 302.08.01-

E.1051 sayılı yazısı.

İlgil yazıda, Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı 1580010002 nolu öğrencisi Seda ARSLAN'ın "Sınıf Öğretmeni Bakış Açısı ile Üstün Yetenekli Bireylerin Özelliklerinin Olumsuz Yansıması" konulu tez çalışması kapsamında Prof. Dr. Murat GÖKDERE'nin danışmanlığında Müdürlüğümüze bağlı Özel Başkent Kutlubey İlkokulu, Özel Sevgi Başarır İlkokulu ve Bahçeleriçi İlkokulu'ndaki üstün yetenekli öğrenciler ve bu öğrencilerin öğretmenleri ile mülakat çalışması yapabilmek için izin talep edilmektedir.

Müdürlüğümüze yapılan inceleme sonucunda ekteki mülakatın, ilgil yazıda belirtilen Müdürlüğümüze bağlı Özel Başkent Kutlubey İlkokulu, Özel Sevgi Başarır İlkokulu ve Bahçeleriçi İlkokulu'ndaki öğrenim gören üstün yetenekli öğrenciler ve bu öğrencilerin öğretmenlerine, Okul Yönetiminin bilgisi ve planlamasında, Ders / Sınıf Öğretmenlerinin gözetiminde, eğitim - öğretimi aksatmadan ve gönüllülük esasına dayalı olarak uygulanması Müdürlüğümüze uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınızı arz ederim.

Hakkı DEĞERLİ Müdür a.

İl Millî Eğitim Şube Müdürü

OLUR 07.03.2017 Dr. Hüseyin GÜNEŞ Vali a.

İl Millî Eğitim Müdürü

Ek:

Üniversite Yazısı ve ekleri (1 Ad. 5 Sayfa)

ÖZGEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

Seda ARSLAN 1992 yılında Tokat'ın Turhal ilçesinde doğdu. İlköğretimi Turhal'da Yeşilirmak İlköğretim Okulu'nda bitirdi. Lise öğrenimini Turhal Şeker Anadolu Öğretmen Lisesi'nde tamamladı. Lisans ve yüksek lisans eğitimini Amasya Üniversitesi'nde Sınıf Eğitimi Bölümü'nde tamamladı. 26. Uluslar arası Eğitim Bilimleri Kongresine katıldı.

İLETİŞİM BİLGİLERİ:

Adres: Hızırpaşa Mahallesi İstasyon Caddesi Dostlar Apartmanı Kat 2 No 6

E mail: sedaarslan123@gmail.com

Telefon:05377271735